

**TÜRKİYE
İNSAN HAKLARI
VAKFI**

ÇALIŞMA RAPORU

Mart 2013-Mart 2014

**TIHV
8. Dönem
25. Olağan
Kurucular Kurulu**

15 Mart 2014, Ankara

TİHV KURUCULARI

Vakfedenler (1990)

İHD Genel Merkezi

Akın Birdal

Alpaslan Berktaş

(17 Mart 1996 tarihinde istifa etmiştir)

Ata Soyer

(19 Mart 2013 tarihinde kaybettik)

Aziz Gürsoy

Bekir Doğanay

Doğan Taşdelen

İbrahim Emil Çelik Sandalcı

(10 Mart 1993 tarihinde kaybettik)

Ergin Atasü

(09 Mart 1998 tarihinde kaybettik)

Fevzi Bahattin Argun

Gencay Gürsoy

Haldun Özen

(05 Mayıs 2002 tarihinde kaybettik)

Halit Çelenk

(05 Mayıs 2011 tarihinde kaybettik)

Haşim Aydınçak

Hüsnü Öndül

İhsan Atar

(29 Ekim 2010 tarihinde kaybettik)

Lalezar Mürşitpınar

Leman Fırtına

Mahmut Tali Öngören

(13 Ekim 1999 tarihinde kaybettik)

Mehmet Selim Ölçer

Mehmet Vural

Murat Yetkin

Mustafa Ekmekçi

(21 Mayıs 1997 tarihinde kaybettik)

Muzaffer Erdost

Nart Bozkurt

Nevzat Helvacı

Nusret Fişek

(03 Kasım 1990 tarihinde kaybettik)

Okan Akhan

Ömer Faruk Yenigün

Şükran İrençin

Veli Devocioğlu

Veli Lök

Yavuz Önen

Zeki Tavşancıl

Kurucular Kurulu Tarafından Seçilen Kurucular

Şahika Yüksel	(12 Şubat 1991)	Metin Bakkalcı	(25 Mart 2001)
Sabri Dokuzoğuz	(17 Mart 1996)	Berna Arda	(25 Mart 2001)
Ümit Erkol	(29 Mart 1998)	Tahir Elçi	(25 Mart 2001)
Türkcay Baykal	(29 Mart 1998)	Nihat Bulut	(25 Mart 2001)
Şebnem Korur Fincancı	(29 Mart 1998)	İoanna Kuçuradi	(30 Mart 2002)
Necdet İpekyüz	(29 Mart 1998)	Sabih Ataç	(30 Mart 2002)
Mustafa Çinkılıç	(29 Mart 1998)	Önder Özkalıpçı	(30 Mart 2002)
Yusuf Alataş	(29 Mart 1998)	Metin Aksoy	(30 Mart 2002)
Günseli Kaya	(17 Ekim 1999)	Muhsin Bilal	(30 Mart 2002)
Tanıl Bora	(17 Ekim 1999)	Hürriyet Şener	(04 Nisan 2004)
Sezai Berber	(17 Ekim 1999)	Turgut Tarhanlı	(04 Nisan 2004)
M. Sezgin Tanrıku	(17 Ekim 1999)	Necmi Erdoğan	(04 Nisan 2004)
Cem Kaptanoğlu	(17 Ekim 1999)	Emirali Türkmen	(04 Nisan 2004)
Sedat Aslantaş	(17 Ekim 1999)	Levent Kutlu	(04 Nisan 2004)
Yücel Sayman	(26 Mart 2000)	Coşkun Üsterci	(26 Mart 2005)
Lütfi Demirkapı	(26 Mart 2000)	Mehmet Antmen	(26 Mart 2005)
Nadire Mater	(26 Mart 2000)	Nejat Taştan	(26 Mart 2005)
Mithat Sancar	(26 Mart 2000)	Selahattin Demirtaş	(26 Mart 2005)
Gül Erdost	(26 Mart 2000)	Ülkü Özen	(26 Mart 2005)
Osman Baydemir	(25 Mart 2001)		

VAKIF ÇALIŞMA ORTAMI

Mart 2012-Mart 2015 Dönemi Asıl Yönetim Kurulu Üyeleri

Şebnem KORUR FİNCANCI (Başkan), Metin BAKKALCI (Genel Sekreter), Levent KUTLU (Sayman), Sabri DOKUZUĞUZ, Hürriyet ŞENER, Muhsin BİLAL, Necdet İPEKYÜZ, Berna ARDA, Emrah ŞEYHANLIOĞLU

Mart 2012-Mart 2015 Dönemi Yedek Yönetim Kurulu Üyeleri

Sevim SALİHOĞLU, Mehmet ANTMEN, Tanıl BORA, Nihat BULUT, Sezai BERBER

Mart 2012-Mart 2015 Dönemi Asıl Vakıf Denetçileri

Mehmet VURAL, Mustafa ÇİNKILIÇ, Nejat TAŞTAN

Mart 2012-Mart 2015 Dönemi Yedek Vakıf Denetçileri

Haşim AYDINCAK, Coşkun ÜSTERCİ

Genel Merkez

Metin BAKKALCI (Koordinatör)
Ayşe Rüya KARACAN EŞ (Muhasebe Sorumlusu)
Senem DOĞANOĞLU (Hukuk Çalışmaları)
Evren ÖZER (Dokümantasyon Çalışmaları)
Elçin TÜRKDOĞAN (Proje Asistanı)
Ayşe Cankız ÇEVİK (01 Ocak 2014 tarihinden itibaren-TİHV Başvurularına Yönelik Bilimsel Çalışma-Dokümantasyon)
Melahat BÜYÜKTANIR
Hülya ARAS
Hürü ŞAHİN (02 Eylül 2013 tarihine kadar)
Sırrı Erdem TÜRKÖZÜ (06 Ocak 2014 tarihine kadar)
Kevser PEHLİVAN (01 Ekim 2013-30 Ocak 2014 tarihleri arası)

Ankara Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi

Levent KUTLU, Handan TAZE

İstanbul Temsilciliği

Hürriyet ŞENER, Şükran İRENÇİN, Ayşe Lale ORHON, Ayşe ÇETİNTAŞ YÜKSEL, Fatma Elif KORU (01 Ağustos 2013 tarihinden itibaren), Cansu TURAN (01 Ağustos 2013 tarihinden itibaren), Ereç Yasemin DOKUDAN (01 Ağustos 2013 tarihinden itibaren), Faize Deniz MARDİN (19 Ağustos 2013 tarihinden itibaren), Canan KORKMAZ COŞKUN (19 Ağustos 2013 tarihinden itibaren), Enver Baran GÖRSEL (14 Eylül 2013 tarihinden itibaren), Fatma TANIŞ (05 Eylül 2013 tarihine kadar), Ümit ÜNÜVAR (30 Ocak 2014 tarihine kadar),

İzmir Temsilciliği

Aytül UÇAR, Mediha ÖZENMİŞ, Coşkun ÜSTERCİ, Hale ERİŞTİ (03 Ocak 2014 Tarihinden itibaren)

Adana Temsilciliği

Yusuf DEMİRCİ, Eyüp YILMAZ (10 Ocak 2014 tarihinden itibaren), İsmail BULCA (13 Ocak 2014 tarihinden itibaren), Özge Arslan (01 Ağustos-31 Aralık 2013 tarihleri arası), Alev ANTMEN (30 Kasım 2013 tarihine kadar),

Diyarbakır Temsilciliği

Nesrin ASLANTAŞ, Mehmet Zeki PARLAK, Murat ABA, Serpil HACIOĞLU, Serra Makbule HAKYEMEZ (01 Haziran 2013 tarihinden itibaren), İlham YILMAZ (18 Kasım 2013 tarihinden itibaren), Önder ÇELİK (30 Nisan 2013 tarihine kadar)

ARAMIZDAN AYRILAN KURUCULARIMIZ

TIHV

Dr. Nusret FİŞEK
1914 - 1990

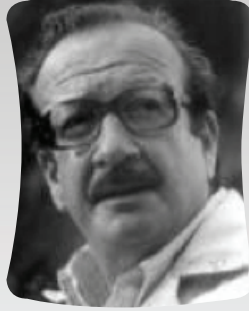
Emil Galip SANDALCI
1922 - 1993

Mustafa EKMEÇÇİ
1924 - 1997

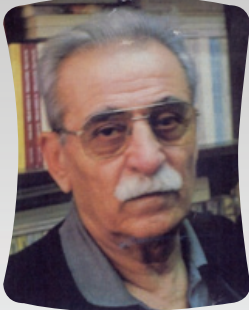
Ergin ATASÜ
1940 - 1998

Mahmut Tali ÖNGÖREN
1931 - 1999

Haldun ÖZEN
1933 - 2002

İhsan ATAR
1929 - 2010

HALİT ÇELENK
1924 - 2011

Ata SOYER
1955 - 2013

IV İÇİNDEKİLER

1	Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezleri Projesi	1
2	Mülteci, Sığınmacı ve Uluslararası Korunmaya İhtiyaç Duyan Diğer Kişilerin Sosyal Haklarının Etkin Korunması Projesi.....	20
3	Dokümantasyon Merkezi	24
4	Diğer Çalışmalar	26
5	Önümüzdeki Dönem İçin Hazırlanmış ya da Hazırlanmakta Olan Projeler	30
6	Uluslararası İlişkiler.....	33
7	Temsilciliklerimizin Diğer Çalışmaları	35
8	Türkiye İnsan Hakları Vakfı'nın 1 Ocak 2013-1 Mart 2014 Tarihleri Arasında Yapmış Olduğu Basın Açıklamaları.....	41

1

TEDAVİ VE REHABİLİTASYON MERKEZLERİ PROJESİ 2013 DEĞERLENDİRİLMESİ

1. Tedavi ve Rehabilitasyon Çalışmaları

1.1. Başvuru Sayıları ve Dağılımı:

1.1.1. 2013 ve 2014 yılları için hazırlanan iki yıllık tedavi projesinde her iki yıl için de öngörülen başvuru sayısı 350 iken, 2013 yılında toplam başvuru sayımız 869 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 1. 1999-2013 Yılları Arasında TİHV Tedavi Merkezlerine Başvuru Sayıları

Yıllar	Adana	Ankara	Diyarbakır	İstanbul	İzmir	Toplam
1999	163	71	73	207	172	686
2000	207	126	122	430	138	1023
2001	215	131	174	483	226	1229
2002	166	84	188	346	181	965
2003	193	64	195	312	160	924
2004	203	47	155	364	153	922
2005	126	26	125	300	115	692
2006	111	10	61	117	38	337
2007	117	35	36	185	79	452
2008	145	12	40	133	95	425
2009	118	26	51	183	81	459
2010	87	31	101	102	42	363
2011	130	56	116	163	54	519
2012	132	28	114	220	59	553
2013	99	97	171	403	99	869

2013 yılında toplam başvuru sayısı 2004 yılından beri ilk kez bu büyüklüğe ulaşmıştır. Bu durum özel bir değerlendirilmeyi gerekli kılmaktadır. 2013 yılında toplam başvuru sayısının öngörülenden %148 daha fazla olmasının başlıca nedenlerini aşağıdaki başlıklar altında özetleyebiliriz;

1.1.1.1. Ülkedeki Genel Atmosfer İle ilişkilendirilebilecek nedenlerin bazılarının şöyledir;

a. İnsan hakları alanında 2005 yılından itibaren gerçekleşen olumsuz gelişmeler 2013 yılında daha da belirginleşmiştir.

2013 yılının belki de tek ve son derece değerli olumlu gelişmesi, uzun yıllardır tüm ortamımızın çabalarının da bir sonucu olan ve bugüne kadar sürekli talep ettiğimiz “ateşkes” ortamının sağlanması olmuştur (TİHV verilerine göre 2012 yılında çatışmalarda 796 insan yaşamını yitirmişken 2013 yılında 18 insan yaşamını yitirmiştir). Esas olarak “ateşkes” ortamı nedeniyle 2013 yılında özel olarak bölgedeki yaygın kitlesel gösterilerdeki nispi azalmaya dayalı olarak bölgede insan hakları ihlallerinde nispi azalma gözlenmiştir. Bununla birlikte “ateşkes” ortamının varlığına karşın Kürt meselesinin barışçıl ve demokratik çözümüne yönelik iktidar tarafından içtenlikli, bütünlüklü adımlar

atılmamıştır. Yanısıra, TİHV verilerine göre 2013 Mart ve Nisan aylarında Kürt meselesi ile ilgili olarak “gayrı-hukuki bir şekilde” cezaevlerine kapatılmış olan 222 insan salınmışken (resmi rakamlara göre 6000’in üstünde insan arasından), sonraki aylarda bu salınmalar belirgin azalmıştır. Dahası yine Kürt meselesi ile ilgili olarak “gayrı-hukuki bir şekilde” gözaltına alınan insan sayısı 2013 Mart ayından itibaren azalmış iken, Ekim ayından itibaren bu sayının belirgin artmış olma durumu insan hakları açısından her düzeyde tartışılmak durumundadır.

Diğer yandan hukukçu ve sendikacılara yönelik gerçekleştirilen hukuk dışı “operasyonlarla” başlayan 2013 yılı geniş bir kesimin tanıklığında insan hakları ihlallerinin son yıllarda görülmemiş boyutlara ulaştığı bir yıl olarak yaşanmıştır.

b. Özel olarak işkence ve diğer kötü muamele uygulamaları konusunda ise; son dönemde güvenlik güçleri nitelik ve niceliksel olarak yaygınlaşarak şiddete başvurmuştur. Bu uygulamalarda bulunanlar ise doğrudan siyasi otoritelerce korunmuştur¹.

Bunun en uç ve ağır örnekleri 1 Mayıs 2013’te İstanbul’da ve Mayıs- Ağustos ayları arasında “Gezi Parkı protestoları” başlığında başta İstanbul ve Ankara olmak üzere ülkenin pek çok kesiminde yaşanmıştır. “Gezi Parkı Protestoları” ile ilişkili olarak TİHV’e 297 başvuru yapılmıştır².

c. 2013 yılının ilk aylarında özellikle Kürt meselesi ile ilgili olarak “gayrı-hukuki bir şekilde” cezaevlerine kapatılmış olan insanlardan bazıları serbest bırakılmıştır. Fakat ne yazık ki sonraki dönemlerde bu uygulama aynı şekilde sürdürülmemiştir. Serbest bırakılan bu kişilerin bir bölümü 2013 yılında TİHV’e başvurmuştur. Vakfa yapılan başvurular ve son yıllarda hızla artan cezaevlerindeki toplam mahpus sayısının Aralık 2013 tarihinde 144.178’e ulaştığı göz önüne alındığında TİHV gelecek dönem çalışmalarını planlanırken bu konuyu önemle dikkate almalıdır.

1.1.1.2. TİHV çalışmaları ile ilişkilendirilebilecek bazı nedenler şöyledir;

a. 2012 yılında geliştirilen “TİHV Yeni Dönem Stratejik Planı 2012-2015” kapsamında gerçekleştirilen reorganizasyon sonucu İstanbul ve Diyarbakır tedavi merkezlerimiz kuvvetlendirilmiştir. Bu durumun iki merkezimizin başvuru sayılarının artmasında rol oynadığını söylemek doğru olacaktır.

b. Özellikle “Gezi Parkı protestoları” sürecinde bilhassa İstanbul ve Ankara’da gönüllü hekim/sağlıkçı ve diğer kişi ve kurumların çok kıymetli katkısı ile gerek daha fazla sayıda işkence ve kötü muameleyle maruz kalan insan ulaşılmış gerekse de öngörülen fazla sayıda başvuruya nitelikli tedavi ve rehabilitasyon hizmeti sunulmuştur.

c. 2009 yılı içinde yeniden başlayan ve halen süren, işkence görenlere yönelik hukuksal ve “sosyal destek” programlarının da başvuru sayısında bir etkisi olduğunu söyleyebiliriz. 2013 yılında 5 başvuru hukuksal destek, 11 yetişkin ve 7 çocuk başvuru ise sosyal destek programına alınmıştır.

d. Aşağıda bölüm 1.5. detaylı olarak yer verilen tedavi ve rehabilitasyon hizmetine gereksinim duyan işkenceye maruz kalmış kişilere ulaşma konusunda yürüttüğümüz çalışmaların da başvuru sayımızın artmasında etkii olduğunu düşünmekteyiz.

1.1.2. 2012 yılı ile karşılaştırıldığında 2013 başvurularımızın merkezlere göre dağılımında ilk göze çarpan Ankara merkezimize yaklaşık üç katı, İstanbul ve İzmir merkezlerimize yaklaşık iki katı, Diyarbakır merkezimize ise yaklaşık bir buçuk katı daha fazla başvuru olmuştur.

2012 yılında 132 olan Adana merkezi başvuru sayımız 2013 yılında 99’a düşmüştür. Bu sebeple Adana merkezimizin durumu özel bir gündem başlığı altında değerlendirilmektedir.

1.1.3. 2011 yılında 224 (%43) ve 2012 yılında 240(%43) olan aynı yıl içinde işkence gören başvuru sayısı 2013 yılında 500’e (%58) yükselmiştir. Bu sayının 2013 yılında oransal ve sayısal olarak belirgin şekilde artması işkence ve diğer kötü muamele uygulamaları konusunda olumsuz gelişmeler yaşandığının önemli bir göstergedir.

¹Bir kez daha hatırlatmak gerekir ki; özellikle 2005 yılından bugüne kadar gerçekleştirilen olumsuz yasal düzenlemelerin (2005 yılındaki Türk Ceza kanunu, Ceza Muhakemeleri kanunu, 2006 yılında Terörle Mücadele kanunundaki değişiklikler, 2007 yılındaki Polis Vazife ve Salahiyetleri kanunundaki (PVSK) değişiklikleri, vb.) ve otoritelerin bu olumsuz düzenlemeleri güvenlik gerekçesi ile meşrulaştırma yönündeki söylemlerinin sonucu olarak uygulamalarda kaygı verici gelişmeler öne yaşanmaktadır.

²Gezi Parkı Süreci Kapsamında Türkiye İnsan Hakları Vakfı Olgularının Tıbbi Değerlendirmesi” raporunu kısa bir özetine bölüm 1.6. da yer verilmiştir.

1.2. Başvurularımıza İlişkin Sosyal ve Demografik Özellikler:

Tablo 2. 2013 Yılı İçin Demografik Özellikler

Doğum yeri	Yaş ve Cinsiyet			Yaş ve Cinsiyet			
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	
Güneydoğu Anadolu	180	58	238 (27%)	0-15	9	7	16
Doğu Anadolu	97	34	131 (15%)	16-25	166	77	243
Akdeniz	58	24	82 (9%)	26-35	201	92	293
Marmara	73	60	133 (15%)	36-45	94	54	148
İç Anadolu	53	52	105 (12%)	46-60	104	41	145
Ege	47	14	61 (7%)	60+	15	6	21
Karadeniz	41	19	60 (6%)		589	277	866 ³
Türkiye dışı	40	16	56 (6%)		(68%)	(32%)	

1.2.1. 2012 yılıyla karşılaştırıldığında³ Güneydoğu ve Doğu Anadolu doğumlu başvuru oranlarında bir düşüş söz konusu olsa da 2013 yılında da bu bölgelerde doğmuş başvurularımız başvurularımızın önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Oransal düşüklüğün esas sebebi toplam başvuru sayısındaki ve bu arada diğer bölgelerdeki belirgin artıştır ki; bu konu 2013 yılında ülke geneline ilişkin kimi ipuçları vermektedir. Bu oransal düşüklük, doğal olarak sayısal verilerle birlikte ele alınmalıdır. 2012 yılında toplam 293 Güneydoğu ve Doğu Anadolu doğumlu başvuru sayımız 2013 yılında %25 artarak 367'ye yükselmiştir. Sonuç olarak, 2013 yılında da geçmiş yıllarda olduğu gibi Güneydoğu ve Doğu Anadolu doğumlu başvuru sayımızın yüksek olmuştur. Bu durumun geçmiş yıllarda olduğu gibi işkence dâhil ağır/ciddi insan hakları ihlalleri ve ne yazık ki barışçıl bir çözüm üretilmeyen Kürt meselesi ile yakından ilgili olduğunu söyleyebiliriz.

1.2.2. Her ne kadar sayısal olarak kadın başvuru sayısı bir önceki yıla göre belirgin bir artış gösterdiyse de⁴, kadın başvuru sayımızın toplam başvurumuzdaki oranının yeterli seviyeye ulaşamamıştır. Bu durum özel bir değerlendirmeyi gerekli kılmaktadır.

2013 yılında vakfımıza yalnızca üç LGBTİ birey başvuruda bulunmuştur. Bu rakam bize bir kez daha işkence ve kötü muameleyle maruz kalan LGBTİ bireylere ulaşılmasına yönelik çalışmalarımızın kuvvetlendirilmesi gerektiğini anlatmaktadır.

1.2.3. Çocuk başvuru sayımızın 2009 yılından başlayarak artmakta olduğunu düşününce 2013 yılında az sayıda çocuk başvurumuz olduğunu söylemek doğru olacaktır. Çocuk başvuru sayımızdaki düşüşü, 2013 yılında başlattığımız reorganizasyon sürecinde sosyal destek çalışmalarımızın yeniden yapılandırılmasında yaşanan geçiş süreci ile açıklamak mümkündür. Buna ek olarak 2013 yılının bir bölümünde Adana merkezimize sosyal çalışmacı/psikolog kadrosunun istihdam edilememiş olması da son derece etkili olmuştur.

Söz konusu düşüşe ilişkim başta 2013 yılı başında başlatılan “ateşkes” süreci ortamına bağlı Güneydoğu ve Doğu Anadolu’da yaygın kitlesel gösterilerdeki nisbi azalmanın olası etkisi olmak üzere tüm dış etkenlerin araştırılması sürdürülmektedir. Tüm bunlar göz önünde tutularak 2014 yılında işkence ve kötü muameleyle maruz kalan çocuklara ulaşılmasına yönelik TİHV çalışmalarının kuvvetlendirilmesi planlanmalıdır.

1.2.4. 2013 yılında Türkiye vatandaşı olmayan toplam başvuru sayımız 37dir. Başvuruların menşe ülkeleri şöyledir; 21 İranlı, beş Afgan, üç Iraklı, üç Suriyeli, iki Kamerunlu, bir Kongolu, bir Azerbaycanlı ve bir Sudanlı. 37 başvurunun 18’si Ankara merkezimize, 14’si ise İstanbul merkezimize ve beşi Adana merkezimize başvurmuştur. Mülteci, sığınmacı ve diğer uluslararası korumaya ihtiyaç duyan kişilerin tedavi ve rehabilitasyon programlarının, özellikle BMMYK çalışmalarının yoğunluğu ile ilişkili olan Ankara merkezimizin yüksek sayılarda başvuru alması durumu göz önünde

³2013 yılında 3 LGBTİ birey başvurusu olmuştur.

⁴2012 yılında Güneydoğu doğumlu başvurularımız tüm başvurularımızın %35’ini Doğu Anadolu başvurularımız ise %18’ini oluşturmuştur.

2012 yılında 166, 2011 yılında ise 136 kadın başvurumuz olmuştur

tutularak yapılandırılması önem arz etmektedir. Mülteci başvuru sayısının son yıllardaki artış eğilimi (2012 yılında 48, 2011 yılında 32, 2010 yılında 16) ve başta Suriye olmak üzere bölgemizdeki gelişmeler göz önüne alındığında bu durum gelecek dönem TIHV çalışmalarının planlamasında özel bir gündem olarak ele alınmalıdır. Mülteci başvuru sayımızın artışında özellikle 2010 yılından itibaren TIHV'in mültecilere yönelik başlattığı çalışmaların önemli rolü olmuştur.

1.2.5. 2013 yılındaki 869 başvurumuzun 25'i (%3) işkence gören yakını iken geri kalan 844 başvurumuz doğrudan işkence ve kötü muameleye maruz kalan kişilerdir.

1.3. Başvurularımız İlişkin İşkence Süreci:

Tablo 3. 2013 Yılı İçin İşkence Süreci

İşkence ve kötü muamele yapılan merkezler		İşkence ve kötü muamele yöntemi	
Emniyet Müdürlükleri	242 (29%)	Hakaret	404 (48%)
Açık alan/araç içi	410 (49%)	Dayak	388 (46%)
Polis Karakolu	43 (5%)	Aşağılama	385 (44%)
Jandarma Karakolu/komutanlığı	27 (3%)	Kimyasal gaz	381 (45%)
Diğer	122 (14%)	Diğer tehditler	232 (27%)
		Öldürme tehdidi	163 (19%)
		Basıncılı su	142 (17%)

Tablo 3'de yer verilen veriler 2013 yılında işkence gören yakını olduğu için merkezlerimize başvuran 25 başvurunun dışındaki doğrudan işkence ve kötü muameleye maruz kalan 844 başvuru ile ilgilidir.

2013 yılındaki başvurularımızın önemli bölümü (532 başvurumuz) resmi gözaltı yerleri'nin dışındaki yerlerde (açık alan, araç içi v.b.) işkence ve kötü muameleye maruz kalmıştır. Toplantı ve gösterilerde güvenlik güçlerinin "aşırı ve orantısız güç kullanımı" işkence ve diğer kötü muamele kavramına yeni bir boyut kazandırmıştır.

Yanı sıra, emniyet müdürlüklerinde işkence gören başvuru oranının 2012 yılına göre (%43) daha az olması sayısal olarak bir düşüklüğü ifade etmemektedir. Aksine 2012 yılında 217 olan emniyet müdürlüklerinde

1.2.6. İşkence ve kötü muameleye maruz kalan 844 başvurumuzun 33'ü (%4) adli sebeplerle işkence gördüğünü ifade etmiştir. 2012 sayıları ile karşılaştırıldığında (63 başvuru) çabalarımıza karşın adli sebeplerle işkence gören başvuru sayımız ve tüm başvurularımız içerisindeki oranı oldukça düşüktür. Bu sebeple siyasi olmayan nedenlerle işkence görenlerin büyük çoğunluğunun sessiz kalmalarına neden olan engellerin kaldırılması ve bu kişilerin hak arama bilincinin yükseltilmesi için yapılan çalışmalarımızın ve kendilerine tedavi olanağının sağlanması için mevcut çabalarımızın yoğunlaştırılması gerektiğini söyleyebiliriz.

işkence gören başvuru sayımız 2013 yılında 242'ye yükselmiştir. Bu artış ihtiyaç halinde "resmi gözaltı" yerlerinde de işkence ve kötü muamelelerin halen uygulandığı gerçeğini göz önüne sermektedir.

2000-2005 dönemindeki gözaltı sürelerinin kısaltılması gibi kimi yasal düzenlemelerin işkencenin önlenmesinde önemli bir işlevi olacağı düşünülmüş ise söz konusu yasal düzenlemeler sonrasında öncelikle "resmi gözaltı yerleri"ndeki işkence yöntemleri değiştirilmiştir. Bunun yanında fiziksel işkence yöntemleri gözaltı mekânına ulaşmadan önce uygulanması başlamıştır. "Resmi işlemin" yapılmadığı sokakta ve araç içlerinde işkence ve diğer kötü muamele vakalarının çoğalmasında da yine aynı durumun sonucudur.

1.4. Başvurularımıza İlişkin Tıbbi Değerlendirme:

Tablo 4. 2013 Yılı İçin Tıbbi Değerlendirme

Tanılar		Tedavi süreçlerinin sonuçları	
Yumuşak doku travması	318 (38%)	tam/kısmen iyileşme	447 (%51)
TSSB	135 (16%)	2012 yılında tedavisi sürenler	210 (%24)
Ciltte Kesi, Ezilme	111 (13%)	tedavi süreci yarım kalanlar	212 (%24.4)
Majör Depresif Bozukluk	74 (9%)		
Anksiyete Bozukluğu	53 (6%)		
Kemik fraktürü	51 (6)		

Her ne kadar 2012 (%13) yılı ile kıyaslandığında tedavi süreci yarım kalan başvuru oranı yükselmiş gibi gözükse de 2011 yılı ile aynı orandadır. 2013 yılında tedavi süreci yarım kalan başvuruların oranının nisbi olarak yükselmesinin öncelikli nedeni özellikle akut başvurularımızın bir kısmının öncelikli sağlık sorunlarının çözümünü yeterli görmesi ve uzun soluklu tedaviye ihtiyaç duymamış olmasıdır. Bununla birlikte tedavi sürecinin tam/kısmen iyileşme ile tamamlayan başvuru oranı ve sayısı çalışmalarımızın etkinliği konusunda önemli bir göstergedir.

Bununla birlikte, tedavi ve rehabilitasyon programlarının etkinliği işkence görenlerin güvenli bir ortamda yaşamlarını sürdürmeleri ve adaletin sağlanacağı inancı ile doğrudan ilgilidir. Oysa son yıllardaki yaygın baskı ortamı ve yoğunlaşan çatışma ortamı insanların kendilerini güvende hissedecekleri ortamı önemli ölçüde ortadan kaldırmaktadır. Örneğin, Diyarbakır bölgesinde yaygın insan hakları ihlallerinin yaşanmasına rağmen merkezimize yıl içinde işkence gördüğü için başvuran kişi sayı ve oranının düşüktür (15 başvuru-%9). Bu durumun yukarıda açıkladığımız durum ile de ilişkili olduğunu söylemek doğru olacaktır.

Öte yandan, TİHV olarak yirmi yılı aşkın süredir yürüttüğümüz çalışmalar sonucu toplumsal olaylar sırasında uygulanan polis şiddetinin ruhsal etkilerinin bireysel değişkenlikler gösterdiğini bilmemize ve İstanbul Protokolü ilkelerini gözettiğimiz çalışmalarımızda uzun süreli takip gereğini unutmamamıza rağmen Gezi Parkı sürecinde eylemlilik içinde olanların arasındaki dayanışma, paylaşım, bağlılık ve birliktelik duygusu, zihinsel üretim ve yaratıcılığın travmatik etkiler yanında güçlü bir eşlikçi olduğunu da söyleyebiliriz.

1.5. Potansiyel Başvurulara Erişim

Tedavi ve rehabilitasyon hizmetine ihtiyaç duyan işkence ve kötü muameleye maruz kalmış kişilere erişim konusuna 2013 yılında da özen gösterilmiştir. Bu kapsamda;

1.5.1. 1993 yılından beri tedavi ve rehabilitasyon merkezlerimizin olmadığı illerden başvuru kabulüne yönelik sürdürdüğümüz “beş il” uygulaması kapsamında 2010 yılında 57, 2011 yılında 118, 2012 yılında 143, 2013 yılında ise 150 işkence ve kötü muameleye maruz kalmış kişiye tedavi hizmeti sunulmuştur. “Beş il” uygulaması kapsamında her yıl 50 başvuru öngörülmesine karşın son yıllardaki bu artış nedenlerinin başında Diyarbakır merkezimizin çevre illere yönelik çalışmalarını yoğunlaştırması gelmektedir (Bu kapsamda Diyarbakır merkezimize 95 başvuru olmuştur). Özellikle Kürt meselesi ile de yakından ilişkili olarak ağır/ciddi insan hakları ihlallerinin yoğun yaşandığı Diyarbakır ve çevresine yönelik programların önümüzdeki dönemlerde daha da kuvvetlendirilmesi gerekmektedir.

1.5.2. Merkezlerimizin bulunmadığı ve ağır/ciddi işkence ve diğer insan hakları ihlallerinin yaşandığı bölgelere yönelik olarak 2009 yılında başlatılan “Gezici Sağlık Ekibi” programı 2013 yılında da sürdürülmüştür. 2013 yılında iki ziyaret gerçekleştirilmiştir;

a) 14-16 Mayıs 2013 tarihleri arasında Cizre, Uludere ve Şırnak’a hekim, sosyal çalışmacı, hukukçu ve tıbbi sekreterden oluşan “Gezici Sağlık Ekibi” Cizre, Uludere ve Şırnak’a bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Bu ziyarette özellikle 1980 ve 1990 larda başta işkence olmak üzere yaşana ağır/ciddi insan hakları ihlallerinin yaşandığı bölgede “sürmekte olan toplumsal travma ile baş etme” programlarının ne denli büyük bir ihtiyaç olduğuna bir kez daha tanık olunmuştur. Bu ziyaret

programında 10 başvurunun tedavi programına alınması öngörülmüş iken toplam 88 başvuru talebi olmuştur. Fakat sınırlılıklar nedeniyle 41 başvuru tedavi programına alınabilmiştir.

b) 02-05 Eylül 2013 tarihlerinde ise hekim, psikolog, sosyal çalışmacı, hukukçu başta olmak üzere altı kişiden oluşan “Gezici Sağlık Ekibi” Hakkâri ve Yüksekova’ya bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Bu ziyaret programında ise toplam 16 başvurunun talebi olmuş fakat 5 başvuru tedavi programına alınmıştır.

Her iki ziyarette de başvuruların değerlendirme süreçlerinin yanı sıra, bölgede işkence başta olmak üzere ağır/ciddi insan hakları ihlallerine yönelik ilgili tüm kurum ve kişilerle yararlı görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmaların sonuçları bize, son dönem gelişmeler de göz önüne alındığında özellikle Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgesine yönelik “Gezici Sağlık Ekibi” çalışmalarının kuvvetlendirilerek devam ettirilmesi ve daha da yaygınlaştırılması gerektiğini göstermiştir.

1.5.3. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) Türkiye Temsilciliği ile 3 Ağustos 2009 tarihinde imzalanan mutabakat belgesinin ve özel olarak Şubat 2010’dan itibaren Van’da başlattığımız mültecilere yönelik çalışmaların olumlu sonuçları olarak “mülteci” başvuru sayısının son yıllardaki artışı 2013 yılında da sürmüştür.

Bununla birlikte ne yazık ki, milyonlarca insanı içine alan ve ağır/ciddi insan hakları ihlallerinin yaşandığı, yüzbinlerce insanın ülkemize geldiği Suriye meselesine ilişkin yapılandırılmış bir program geliştirme çabalarımız bugün için anlamlı bir noktaya ne yazık ki getirilememiştir. Bu kapsamda, Adana merkezimizin koordinatörlüğünde Hatay ve Mersin illerine ziyaretler gerçekleştirilmiş, durum tespiti ve planlama yapılmasına yönelik pek çok görüşme ve toplantı yapılmıştır. Adana’da benzer çabalar gösterilmiştir. Bakanlıklar nezdinde “mülteci kamplarına” ziyaret için pek çok başvuru yapılmasına karşın izin alınamamıştır. Bütün bu çabalara karşın mülteci başvurularının tedavi sürecinde gerekli olan çeviri konusu dâhil olmak üzere sürekliliği olabilecek bir program hala geliştirilmemiştir. Öte yandan 2013 yılında TIHV İstanbul temsilciliğinin de içinde yer aldığı ilgili kurumlar İstanbul bölgesine gelen Suriyelilere yönelik bir çalışma başlatmışlardır.

Kuşkusuz bu mesele, özellikle işkence gören Suriyelilere yönelik olmak üzere, TIHV’in 2014 yılı öncelikli başlıklarından biri olmalıdır.

1.6. “Gezi Parkı Süreci Kapsamında Türkiye İnsan Hakları Vakfı Olgularının Tıbbi Değerlendirmesi” Raporunun Kısa Özeti:

Gezi Parkında ağaçların sökülmesi ve yerine AVM yapılacağı iddiaları üzerine 2013 Mayıs ayının sonunda görece az sayıda kişinin katılımıyla başlayan toplumsal gösteriler kolluk kuvvetlerinin katılımcılara yönelik uyguladığı yoğun şiddet nedeniyle; temel hak ve özgürlüklerin talep edildiği, öncelikle İstanbul ve ardından diğer kentlerde gittikçe genişleyen protestolara dönüştü. Yoğunlukla Haziran ve Temmuz aylarında devam eden eylemler Ağustos başında (Şeker Bayramı öncesi ve sürecinde) büyük oranda sonlanırken Ağustos sonunda yeniden başladı.

Olayların en yoğun yaşandığı 31 Mayıs-30 Ağustos 2013 tarihleri arasında travmaya maruz kaldığını bildiren toplam 297 kişi tedavi/rehabilitasyon hizmeti almak ve belgelemek amacıyla başvurdu (İstanbul 217, Ankara 51, İzmir 20 ve Adana 9).

297 başvurunun; 175’i (% 58,9) erkek, 121’i (% 40,7) kadındı, bir olgu (% 0,3) trans bireydi.

Başvuruların 269’u (% 90,6) göz yaşartıcı kimyasal ajanlara maruz kaldığını bildirmiştir. Göz yaşartıcı kimyasal ajanlara maruz kalanların 247’si (% 91,8) kimyasal maruziyete bağlı tıbbi yakınmalar tarif etmiştir.

234 kişinin en az bir travmatik yaralanması mevcutken; 127 olguda (% 42,8) gaz fişeği çarpmasına bağlı, 31 olguda (% 10,4) plastik mermi çarpmasına bağlı (çarpmanın şiddetine, mesafeye, vücuttaki lokalizasyona bağlı olarak değişen yaralar); 59 olguda (% 19,9) kaba dayak (insan bedeniyle ya da sert bir cisim kullanarak meydana gelen künt travmatik yaralar); 30 olguda (% 10,1) basınçlı su ile (basıncın şiddeti, mesafeye, maruziyet sıklığı ve süresine göre ve/veya basınç etkisiyle çarpma, düşme, sürüklenmeye bağlı) meydana gelen yaralanmalar tespit edildi.

Toplam 13 kişide (% 4,4) görme/göz kaybına neden olacak bir yaralanma tespit edildi (9 kişi İstanbul temsilciliği, 4 kişi de Ankara temsilciliğine başvurmuştu).

TIHV’e başvuran olguların hemen hepsi aktardığı öyküde; maruz kaldığı travmatik süreç boyunca ve şahit oldukları şiddet ortamı nedeniyle kaygı duyma, kendini tedirgin hissetme, yaşamının ve beden bütünlüğünün tehlikede olduğu duygusu yaşama, olay sırasında bu duygular ile ilintili çarpıntı, nefes darlığı, bedensel gerginlik benzeri somatik tepkiler oluştuğunu belirtmiştir.

Toplamda 117 olguya psikiyatri konsültasyonu yapılmıştır. Olay sonrası ilk ay içinde değerlendirilen başvurulardan 50 olgu (% 42, 7) Akut Stres Bozukluğu (ASB) tanısı aldı. Bu tanıyı Travma Sonrası Stres Bozukluğu (TSSB) ve Majör Depresif Bozukluk (MDB) tanıları takip etmekteydi. Olguların bazıları her ne kadar psikiyatri konsültasyonunu reddetse de ilk muayenelerini yapan hekimler tarafından değerlendirilen ruhsal durum muayenelerinde; Akut Stres Bozukluğu ön tanısı ile ilintili bulgular olduğu tespit edilmiştir. Tüm olgularda ön tanı ile birlikte 64 kişi ASB tanısı almıştır. 10 kişi ruhsal değerlendirmesinde iki ruhsal tanı birden almıştır; (9 kişide TSSB ve MDB, 1 kişide ASB ve MDB).

TİHV’de yirmi yılı aşkın zamandan beri yürüttüğümüz çalışmalar sonucu toplumsal olaylar sırasında uygulanan polis şiddetinin ruhsal etkilerinin bireysel değişkenlikler gösterdiğini bilmekle ve İstanbul Protokolü ilkelerini öncelediğimiz çalışma disiplinimizde uzun süreli takip gereğini unutmamakla birlikte; Gezi Parkı sürecinde eylemlilik içinde olanların arasındaki dayanışma, paylaşım, bağlılık ve birliktelik duygusu, zihinsel üretim ve yaratıcılığın travmatik etkiler yanında güçlü bir eşlikçi olduğunu da söyleyebiliriz. Bu durum belki de başka bir bağlamda maruz kalındığında çok daha zedeleyici olacak yaşantıların etkilerini sınırlamış ve başvuranlarımızın ifade ettiği gibi öncelikle ruhsal bir canlanma, zenginleşme, genişleme ve gelişmeye neden olmuştur. Diğer bir ifade ile kişilerin onarımlarına sağlamıştır. Gezi sürecinin pek çok kişide yarattığı umut ve dayanışma pratiğinin, daha önceki pek çok toplumsal olaydan farklı olarak, şiddete maruz kalanların ruhsal durumları üzerinde belirgin olumlu ve koruyucu bir etkisi olduğunu söylemek mümkündür.

Sonuç olarak; olguların muayene bulguları ve olaya ilişkin öyküleri bir bütün olarak değerlendirildiğinde bireysel ve topluca maruz kaldıkları travmatik yöntemlerin hemen tamamında benzer özellikler gösterdiği ve birbirleriyle uyumlu oldukları, maruz kaldıkları şiddet ortamının koşulları, kullanılan gösteri kontrol ajanlarının (göz yaşartıcı kimyasallar, gaz fişegi, plastik mermi, ses bombası, tazyikli su, job, kalkan vb) kullanım şekli ve yoğunluğu bir bütün olarak değerlendirildiğinde; olguların bu süreçte insan eliyle oluşturulmuş travmaya maruz kaldığı ve Dünya Sağlık Örgütü’nün Uluslararası Hastalık Sınıflandırması, ICD 10’da Y07.3 kodu ile de belirtilen “işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele” kapsamı içinde olduğu sonucuna varılmıştır.

1.7. “Sosyal Destek” Çalışmaları:

Tedavi ve rehabilitasyon çalışmalarındaki multidisipliner ve bütüncül yaklaşımımız gereği 2009 yılından itibaren “sosyal ve hukuksal destek” faaliyetlerimizi kesintisiz olarak sürdürmekteyiz.

2013 yılında 12 çocuk başvurumuz “psiko-sosyal destek” programına alınmıştır; Diyarbakır’da 8, Adana ve İstanbul’da ikişer yeni çocuk başvuru programa alınmıştır. 12 yeni çocuk başvurunun tamamına yönelik uygulanan psiko-sosyal destek programları kapsamında bireysel görüşme, grup terapisi, bireysel psikoterapi ve aile terapileri yanı sıra, esas olarak çocukların eğitimlerine devam etmeleri konusunda katkı sağlanmıştır. Programa alına çocukların eğitim süreçleri yakından takip edilmektedir.

Tedavi ve rehabilitasyon süreçlerine özel katkı sağlayacağı öngörüldüğü için, ayrıca Diyarbakır’da 5, Adana ve İstanbul’da üçer olmak üzere toplam 11 erişkin başvuru da “psiko-sosyal destek” programına alınmıştır. Sunulan programlar kapsamında başvuruların üniversite eğitimlerine katkı, üniversiteye hazırlık kurslarına katılımları, İngilizce dil kursuna ve sürücü kurslarına katılımları sağlanmıştır.

1.8. Hukuksal Destek Çalışmaları:

Bu çalışmanın amacı, işkence mağduru ve yakınlarına hukuksal destek verilerek maruz kaldıkları muamelelerle ilgili adli mekanizmaların etkin bir şekilde işletilmesi ve sorumluların cezalandırılmasına katkı sağlamaktır. Bu amaç gereği Temsilciliklerimize yaptığımız çağrıda 2013 yılı için başvurularımızdan tedavi süreci ile uyumlu olmak üzere; onarım sürecine en yüksek katkıyı sağlayabileceğimiz, kamuoyu duyarlılığı yaratacak, içtihat oluşturabilecek, “beş dava” çalışmamız olduğu duyurulmuştur.

Bu sınırlılık ve sınırlarda destek sağlanmış olan ve önümüzdeki yıl da destek vermeye devam edilecek olan dosyaların en önemli özelliklerinden biri Türkiye’deki işkence uygulamalarının tarihselliğini tespiti imkân vermesidir. Nitekim 12 Eylül döneminde karakol ve askeri-sivil cezaevinde maruz kaldığı işkence nedeniyle ilgili adli girişimlerde bulunulan başvurumuzun yanı sıra Gezi sürecinde sokakta maruz kaldığı, gaz kapsülüyle yaralanmaya bağlı işkence nedeniyle ilgili adli girişimlerin başlatıldığı başvurumuz da mevcuttur. Bunun gibi; sokakta başlayan, polis aracında ve karakolda devam eden işkence uygulaması nedeniyle mağdur olan başka bir başvurumuzun da davası üst-

lenilmiş ve özellikle her türlü alıkonulma yerindeki işkence uygulamasının ortaya konulabilmesi açısından önemli bir örnek teşkil etmiştir. Cezaevlerindeki işkence uygulamaları açısından ise, yeniden her türlü alıkonulma yerinde karşılaşmaya başlanan çıplak arama uygulamasına cezaevinde maruz kalan başvurumuzun davası takip edilmektedir. Bunun gibi 2000 yılında cezaevlerine düzenlenen operasyonda işkenceye maruz kalan başvurumuzun, onarılma sürecine katkı olması esas alınarak aleyhinde yürütülmekte olan davasına hukuki destek verilmiştir.

Bir önceki yıllarda programa alınan dosyaların da izlenmesi sürdürülmüştür.

1.9. Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezleri Projesi Çalışmalarına Dayalı Olarak Türkiye’deki İşkence Olgusuna İlişkin Genel Değerlendirme Başlıkları:

1.9.1. 2000-2005 döneminde nispi olarak kuvvetlendirilen özgürlüğünden alıkonan kişilerin koruma haklarının olumsuz yasal düzenlemeler ve uygulamada başvurulan kimi yöntemlerle etkisizleştirilmeye çalışıldığını uzun bir süredir paylaşmaktaydık. 2013 yılı, paylaştığımız bu tespitin tüm ülke sathında algılanması/tanık olunması/yaşanması açısından özel bir dönem olmuştur:

1.9.1.1. Özellikle fiziksel işkence yöntemleri sıklıkla “resmi gözaltı” yerleri dışında uygulanmaktadır. Aynı resmi gözaltı işlemi yapmadan, kayıt altına almadan sokakta, araç içlerinde ve/veya kaçırılarak gerçekleştirilen işkence ve kötü muamele uygulamaları artmıştır.

1.9.1.2. Özellikle güvenlik güçlerinin toplantı ve gösterilere aşırı ve orantısız güç kullanarak müdahalesi işkence kavramına yeni bir boyut kazandırmıştır. Bunun en uç ve ağır örnekleri 1 Mayıs 2013 ve Taksim Gezi Parkı protestoları sırasında yaşanmıştır.

1.9.1.3. Yine son dönemde kimi uygulamaların aynı zamanda işkence ve diğer kötü muamele amacı ile planlı olarak uygulandığı gözlenmektedir:

a. Son dönemde bir çok yöntem “gösteri kontrol ajanları” olarak “kontrolsüz” ve aşırı bir şekilde kullanılmaktadır. Bu yöntemlerden biri olan “göz yaşartıcı gazlar” olarak bilinen kimyasal ajanların güvenlik kuvvetlerince “kontrolsüz” kullanımında da belirgin bir artış görülmektedir. Yetkililerin açıklamalarına göre Gezi Parkı protestolarına müdahale sırasında 130 bin civarında göz yaşartıcı gaz fişegi kullanmıştır. Kimyasal gaza maruz kalan kişilerde ise gazın doğrudan

toksik etkisiyle veya “gaz kapsüllerinin” vücutlarına isabet etmesi sonucu ciddi yaralanmalar ve ölümler olmuştur. Kimyasal Silahların Geliştirilmesinin, Üretiminin, Stoklanmasının ve Kullanımının Yasaklanması ve Bunların İmhası ile İlgili BM Sözleşmesi’nde göz yaşartıcı kimyasal maddelerin kontrolsüz ya da kötüye kullanılması halinde (yakın mesafeden, kapalı alanda kullanımı ya da miktarı açısından) kimyasal silah olarak kabul edileceği belirtilmektedir. Öte yandan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de (AİHM), 10 Nisan 2012 tarihinde aldığı bir kararla “kontrol altındaki kişi ve gruplara” yönelik olarak yaygın uygulanan “göz yaşartıcı gaz” kullanımını Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin (AİHS) işkence ve diğer kötü muamele yasağını düzenleyen üçüncü maddesinin ihlali olarak değerlendirmiş ve Türkiye’yi mahkûm etmiştir. Yanı sıra, yine AİHM özellikle Gezi sürecinde bu konuda Türkiye ile ilgili peş peşe yeni kararlarını da açıklamıştır. Bunlara rağmen bugüne kadar hiçbir kamu görevlisi ve kolluk amirine gazın “keyfi” kullanımı nedeniyle yaptırım uygulanmamıştır.

Gösteri kontrolünde kullanılan “tazyikli (basınçlı) soğuk su, cop ve kimyasal gazlar” ın yanı sıra 2012 yılında basın yolu ile öğrendiğimiz üzere Emniyetin kullanmaya başlayacağı “Silent Guardian” (Sessiz Bekçi) (literatürde active denial system olarak geçmektedir) isimli silahını alımları 2013 yılında başlamıştır. Bu silahın 95 GHz’de milidalga yayarak, kitlelerin durdurulması, yönlendirilmesini sağladığı bildirilmiştir. İnsan hayatı üzerine henüz etkilerinin net olarak bilinmediği bu silahın da kullanılacak olması büyük endişeler yaratmaktadır.

b. Son dönemlerde öne çıkan bir başka uygulama ise gözaltında ya da cezaevinde zor kullanılarak ve kişinin rızası olmadan “Savcılık talimatı ile” kan ve tükürük örnekleri alınmasıdır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihatlarına göre hukuken mümkün başka tedbirlere rağmen zorla kan/tükürük/vücut salgısı almak işkence yasağının ihlalidir. Keza tıbbi etik kurallar ve iç hukuk metinleri de zorla örnek almayı yasaklar. Çağdaş Hukukçular Derneği (ÇHD) yöneticilerine yönelik gözaltılar sırasında dikkat çekici bir şekilde başvurulan yöntem, Gezi Parkı protestoları çerçevesinde terörle mücadele kapsamında gözaltına alınanlara da uygulanmıştır.

c. Yine çeşitli gerekçeler ile bir tür işkence ve diğer kötü muamele uygulaması olan “çıplak arama” yaygınlaştırılmaya çalışılmaktadır.

1.9.1.4. İhtiyaç duyulduğunda “resmi gözaltı” yerlerindeki uygulamalar da devam etmektedir. “Resmi gözaltı yerleri”ndeki işkence yöntemleri değiştirilmiştir. Ruhsal etkileri olan yöntemler artarak uygulanmaktadır.

1.9.1.5. Adalet Bakanlığı verilerinin de gösterdiği gibi, 2005 yılından itibaren ikiz davalar/karşıt davalar olarak nitelendirilen “memura hakaret etmek, mukavemet etmek, bu sırada yaralamak, kamu malına zarar vermek” gerekçeleri ile gözaltına alınan kişilerin aleyhine açılan davalar belirgin biçimde artmıştır. Gözaltına alınan kişilerin aleyhine açılan davalar kısa sürede ağır cezalar ile sonuçlanırken, işkenceciler aleyhine soruşturma başlatılması, dava açılması ve cezalandırılmaları ise son derece güçtür. Örneğin, fotoğraf, kamera kayıtları ve adli raporlarla belgelenmesine ve uluslararası insan hakları örgütlerinin raporlarında da yer almasına rağmen, Gezi Parkı Protestoları sırasında kolluk güçleri tarafından yapılan ve işkence ve kötü muamele uygulamaları hakkında yapılan pek çok şikâyet dikkate dahi alınmamıştır. Bu şikâyetlere rağmen etkin soruşturma yürütülmemiş ve işkence yapan kolluk görevlileri, emir veren ve/veya göz yuman, teşvik eden amirler yargı önüne çıkarılmamıştır. Öldürülen Ethem Sarısülük, Mehmet Ayvaltaş ve Ali İsmail Korkmaz davalarındaki göstermelik yargılamalar cezasızlığa sebep olan yargının olumsuz tutumunu bir kez daha göstermiştir. Buna karşın en temel haklarını kullanarak Gezi Parkı protestolarına katıldığı için 4 Mart 2014 itibari ile 82 iddianame kapsamında aralarında TİHV hekimlerden bir arkadaşımızın da yer aldığı toplam 5249 kişi (kimi kişilerin farklı iddianamelerde adların olduğu da gözönüne alınmalıdır) hakkında dava açılmıştır. Yeni davalar açılmaya devam etmektedir.

Bu durum bir yandan adalete ulaşım duygusunu azaltmakta, diğer yandan da işkenceciler aleyhine başvuru da bulunma konusunda caydırıcı olabilmektedir.

1.9.2. Yine son dönemlerde cezaevlerinde gerçekleştirilen işkence ve kötü muamele uygulamalarında da belirgin bir artış görülmektedir. Sincan ve Şakran Cezaevinde çocuklara yönelik uygulamalar bunun en son örneklerini oluşturmaktadır.

Keza cezaevlerinde ağır hasta tutuklu ve hükümlülerin durumu başlı başına bir işkence ve kötü muamele uygulaması haline gelmiştir. Özellikle 24 Ocak 2013 tarihinde kabul edilen 6411 Sayılı Kanunun, hasta hükümlülerin infazının geri bırakılma koşullarına, hiçbir koşulda kabul edilemez olan “toplum güvenliği bakımından tehlike oluşturmayacağı”nın değerlendiril-

mesi” koşulunun eklenmesi konunun daha da vahimleşmesine sebep olmuştur.

1.9.3. Son dönemde işkence ve kötü muamele, bilgi alma ihtiyacından çok korku veya gözdağı vermek, cezalandırmak ya da otorite tesis etmek amacıyla uygulanmaktadır.

1.9.4. İşkencenin ülkemizde bu boyutta olmasının temel nedeni, işkence yasağının mutlak niteliği ile bağdaşmayan ve kaynağını yasal mevzuat, uygulama ve yetkililerin söylemlerinden alan ciddi bir cezasızlık kültürünün varlığıdır.

1.9.4.1. Bu kültürün güçlenmesinde ve yaygınlaşmasında birincil etken siyasal otoritelerin zihniyet ve yaklaşımlarıdır. Nitekim bizzat Başbakan, Gezi Parkı protestoları sırasında polisin gerçekleştirdiği hak ihlallerine dair tüm eleştirileri polise yönelik kötü niyetli saldırılar olarak değerlendirmiştir. “Polisimizi bunlara yedirtmeyeceğiz” sözleriyle polis tüm hak ihlallerine rağmen kayıtsız şartsız koruma altına almıştır. Daha sonra da can kayıpları ve ağır yaralanmalarla geçen bir sürecin ardından “Polisin demokrasi sınavından başarıyla geçtiğini” söyleyebilmiştir. Bütün bu söylem ve değerlendirmeler, işkence boyutuna varan polis şiddetini koruyan hatta teşvik eden ve sonuçları itibariyle cezasızlığa yol açan mahiyettedir. Ve elbette suçtur.

1.9.4.2. Öte yandan işkence yapan kamu görevlilerinin ve işkence iddialarının resen soruşturulmaması, yapılan soruşturmanın etkin ve bağımsız olmaması, işkence yapan kamu görevlilerinin yargılanması için izin sistemine başvurulması, ceza ertelemeleri, savcı ve yargıçların sübjektif ve tarafsızlıktan uzak zihniyet yapıları gibi nedenler de cezasızlığı fiili hale getirmektedir.

1.9.4.3. Öte yandan, bölüm 1.9.1.5. de yer verildiği gibi işkence ve diğer kötü muameleye maruz kalanlara yönelik açılan ikiz davalar/karşıt davalar bir yandan adalet duygusunu incitirken, diğer yandan da işkenceciler aleyhine şikâyette bulunma açısından caydırıcı olabilmektedir.

1.9.4.4. İşkence ile ilgili zaman aşımının kaldırılmasına ilişkin düzenleme hükmün geriye dönük uygulanmaması ve diğer ağır/ciddi insan hakları ihlallerini içerecek şekilde düzenlenmemesini içermektedir. Bu sebeple her ne kadar 2013 yılında olumlu nadir örneklerden birisi olsa da “zaman aşımı” konusu halen önemli bir sorun olarak varlığını korumaktadır. Öte yandan BM İşkenceyi Önleme Komitesi’nin Türkiye ile

İlgili üçüncü periyodik raporunda⁵ da yer verildiği gibi işkencenin önlenmesine yönelik yasal düzenlemelerde önemli sorunlar bulunmaktadır.

1.9.5. Özgürlüğünden alıkonulan kişilerin tutuldukları mekânların etkin izlenmesi konusunda önemli sorunlar bulunmaktadır.

1.9.6. Askeri ceza ve disiplin evleri de yoğun işkence ve kötü muamele iddialarına karşın hala her türlü denetimden uzaktır.

1.9.7. Raporun 2.6. bölümünde yer verildiği gibi Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Sözleşmeye Ek İhtiyari Protokol (OPCAT) gereği etkin bir ulusal önleme mekanizmasının kurulması “ev ödevi” olarak ele alınmıştır. Bu sebeple işkencenin önlenebilmesi gibi çok gerçekçi bir hedefi olan ulusal önleme mekanizmasının içi boşaltılarak varlığına açıkça zarar verecek bir siyasal taktik ile değersiz hale getirilmeye çalışılmaktadır.

Sonuç olarak tüm bu sıralananlar işkence olgusunun ülkemizde ne denli sistematik bir sorun olarak varlığını koruduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

2. 2013 Yılında Tedavi ve Rehabilitasyon Projesi Kapsamında Tedavi ve Rehabilitasyon Çalışmaları Dışındaki Çalışmalar

2.1. Eğitim-Bilimsel Çalışmalar

2.1.1. İstanbul Protokolü Eğitim Programları:

İşkencenin etkin soruşturulması ve tıbbi raporlanmasına katkı sağlamak amacıyla özellikle sağlık çalışanlarına yönelik çeşitli düzeylerde “İstanbul Protokolü” eğitim programları uygulanmaktadır.

İstanbul Protokolüne ilişkin faaliyetlerin ve uzaktan eğitim çalışmalarının yürütülmesi için gerekli eğitimleri tamamlayarak “usta eğitici” grubunda yer alan 28 uzmanın katılımı ile bir eğitim komitesi oluşturulmuştu.

Bu eğitim çalışmaları için de kullanılmak üzere bir web sitesi de oluşturulmuştu. (www.istanbulprotokolu.com)

Üç ayrı modül olarak planlanan uzaktan eğitim programının haftada 3 saat ders programını ve ölçme değerlendirilmeyi içeren ilk 12 haftalık eğitim modülünün başlığı “İnsan hakları ve İstanbul Protokolü ilkeleri ile hekimlerin etik sorumluluğu” idi. Bu modül 3 ana başlıktan oluşmaktadır. İlk ana başlık hukuk ve etik kavramsal tartışmasını, ikinci ana başlık olgu örnekleri ile hekimlerin etik sorumluluklarını, üçüncü ana başlık ise yine ilgili olgu örnekleri ile çatışmalı alanlardaki hekimlerin tutum ve davranışlarını içermektedir. Modülde son olarak ölçme değerlendirme bölümü yer almaktadır. Teknik çalışmaların tamamlanmasından sonra 20’şer katılımcı birinci ve ikinci grubunun eğitimleri 2012 yılında tamamlanmıştı.

Uzaktan eğitim programının “işkencenin fiziksel ve ruhsal değerlendirilmesi” başlığındaki ikinci ve “işkencenin belgelenmesi” başlığındaki üçüncü modülü ise 2013 yılında hazırlanmıştır. Uygulanması ise 2014 sonbaharında başlayacak şekilde planlanmıştır. Özellikle birinci modülün uygulama deneyimleri göz önüne alınarak her iki modülün uygulama süresi belli ölçüde kısaltılmasına (ikinci modülün dört hafta, üçüncü modülün ise 2 hafta) karar verilmiştir.

60 kişinin katılması beklenen eğitimler TTB tarafından akredite edilmektedir. Her üç modül tamamlandıktan sonra İstanbul Protokolüne yönelik tarafımızdan geliştirilen uzaktan eğitim programının uluslararası düzeyde de örnek bir çalışma olması beklenmektedir. Ayrıca bu programın uluslararası akreditasyonuna yönelik çalışmalar da yürütülecektir.

2.1.2. Bu alandaki birikimimizin de katkısı ile 2013 yılında esas olarak Şebnem Korur Fincancı’nın katılımı ile İstanbul Protokolü ve işkence başlıklarında çeşitli eğitim programları/konferanslar kapsamında aşağıdaki tarih ve yerlerdeki etkinliklerde yer alınmıştır;

- 14-15 Mart 2013 tarihinde Belçika Leuron,
- 6 Nisan 2013 tarihinde Diyarbakır
- 22-24 Nisan 2013 tarihinde Güney Afrika
- 10-11 Temmuz 2013 tarihinde Berlin;

⁵http://www2.ohchr.org/english/bodies/cat/docs/CAT.C.TUR.CO.3_en.pdf

- e. 12-15 Ağustos 2013 tarihinde Gaziantep (Redress ile birlikte Suriyelilere yönelik bir çalışma)
- f. 23 Kasım 2013 tarihinde Hamburg'da;
- g. 8 Ocak 2014 tarihinde Aydın'da;
- h. 11-13 Şubat 2014 tarihinde Lübnan
- i. 25 Şubat-1 Mart 2014 tarihinde IRCT ve PCATI ile birlikte İsrail'de;

Ayrıca;

1-2 Ağustos 2013 tarihinde Redress tarafından İngiltere'de organize edilen "İşkencenin onarımı toplantısı" ve 1-13 Mart 2014 tarihinde Redress tarafından İngiltere'de organize edilen "İşkencenin önlenmesinde zorluklar, stratejiler" onarımı toplantısı" na Senem Doğanoglu katılmıştır.

7 Aralık 2013 tarihinde ise İstanbul temsilciliğimiz İstanbul'da tek günlük "İnsan hakları savunucularına yönelik İstanbul Protokolü" eğitimi gerçekleştirmiştir.

12 Mayıs 2013 tarihinde İstanbul'daki "Cezaevlerinde Sağlık Hizmetleri ve Hekimlik" çalıştayına, 18-19 Mayıs 2013 tarihinde Diyarbakır'daki "Toplu mezarlar-travma" çalıştayına, 2 Kasım 2013 tarihinde yine Diyarbakır'daki "Zorla Yerinden Edilme ve Köye Geri Dönüş Konferansı"na, 13-16 Kasım 2013 tarihinde Ankara'daki "Adli Bilimler Sempozyumu"na, 14 Aralık 2013 tarihinde İstanbul'daki "İnsan Hakları Panoraması"na, 25 Ocak 2014 tarihinde İstanbul'daki "İşkence Alanı Sokaklar" sempozyumuna vakıf adına bir kişi konuşmacı olarak katılmıştır.

2.1.3. "Süddeutsche Akademie für Psychotherapie" ile üç yıllık birlikte psikoterapi eğitimi:

TİHV, işkence görenlere ve yakınlarına verdiği tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerinin kalitesini ve etkinliğini artırmak için çeşitli çalışmalar yapmaktadır. Bu çalışmaların önemli bir bölümünü tedavi merkezi çalışanları ve vakıf çalışmalarına katkı sunan gönüllüler için düzenlenen eğitimler oluşturmaktadır.

TİHV çalışanı ve vakıf çalışmalarına katkı sunan psikiyatrist ve psikologlar için oryantasyon semineri ve eğitim programlarını içeren ve Almanya'daki "Süddeutsche Akademie für Psychotherapie" ile birlikte ilki 2006 yılında başlatılan "Psikoterapi Eğitim Programı" 2009 yılında tamamlanmış idi. Eğitim programı "Gelişimsel Psikoloji, Kişilik Öğretisi, Nevrozlar, Psikodinamik Psikolojisi ve Psikoterapisi, Psikopatoloji, Psikosomatik, Bağımlılıklar, ilk görüşme tekniği; Genel ve Özel

Psikodinamik, Aile ve Grup Teorisi; diğer bilimsel yöntemler (Davranışsal Terapi, Sistemik Hipnoz Terapisi); çeşitli psikoterapi yöntemleri açısından endikasyon ve uygulama; Travma Terapisi" başlıklarını içermektedir. Üç yıl içinde yedişer günlük altı ayrı eğitim modülünü içeren ikinci eğitim ise 16 psikiyatrist ve psikologun katılımı ile 19 - 23 Eylül 2011'de başlayan programın dördüncü ve beşinci modülleri 4-10 Mayıs 2013 ve 21-27 Eylül 2013 tarihlerinde İzmir'de gerçekleştirilmiştir. İkinci eğitimin altıncı ve son bölümü 2014 ilkbaharında gerçekleştirilecektir. Üç yıllık bu psikoterapi eğitimlerinin nasıl sürdürüleceği eğitim bitiminde yapılacak değerlendirmelerin ışığında belirlenecektir.

Alman Tabip Odası'nın Ek Eğitim Örnek Yönergesi doğrultusunda psikoterapist sertifikası alınmasını sağlayan bu eğitimler ile özellikle travma tedavisinde önemli bir model olan dinamik yönelimli terapiler konusunda uygulamaya dönük birikim sağlanmaktadır.

2.1.4. İşkence Görenlerle Çalışmada Sosyal Çalışmacının Rolü Eğitim Programı:

TİHV'nin işkence görenlere yönelik bütünlüklü tedavi ve rehabilitasyon çalışmalarında önemli bir yer tutan sosyal destek çalışmasının kuvvetlendirilmesine yönelik 2010 yılından itibaren özellikle İsveç Kızılhaç Merkezi ile ortak bir program geliştirmiştik. Bu kapsamda 2011 yılında üç yıllık bir eğitim programı başlatmıştık. Bu eğitim programlarının üçüncüsü vakıf çalışanları ve gönüllüleri ve üniversite ortamındaki uzmanları içeren toplam 30 kişinin katılımı ile 14-15 Aralık tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir.

Özellikle uzun bir aradan sonra 2013 yılında sosyal çalışma disiplininin üç arkadaşın tedavi merkezlerimizde çalışmaya başlaması ekip çalışmalarımızın nitelik ve etkinliğinin artması açısından bir imkân olmuştur. Bu imkânın kıymeti belli ölçüde 14-15 Aralık 2013 tarihindeki eğitimde de gözlenmiştir. 2014 yılından itibaren sosyal çalışma kapsamındaki çalışmalarının niteliğinin daha da kuvvetleneceği öngörülmektedir.

2.1.5. Göz Yaşartıcı Kimyasallar Eğitim Programı:

Son dönemde, özellikle "göz yaşartıcı gazlar" olarak bilinen kimyasal ajanların güvenlik kuvvetlerince "kontROLSÜZ" kullanımında belirgin bir artış görülmektedir. Özellikle Gezi Parkı protestoları sürecinde işkence ve diğer kötü muamele düzeyine ulaşan, ölüme neden olma başta olmak üzere doğrudan insan sağlığına zarar verici bu uygulamalara maruz kalanların tanı, tedavi, tıbbi belgeleme çalışmalarının niteliklerinin arttırılması ve standardize edilmeleri amacı ile bir eği-

tim modülü geliştirilmiştir. Bu kapsamda yaklaşık 20 sağlık çalışanına yönelik pilot bir eğitim çalışmasının 24 Mayıs 2014 tarihinde gerçekleştirilmesi planlanmıştır. Bu çalışmanın sonucunda bir kılavuz hazırlanacaktır. Böyle bir kılavuz şimdiden çeşitli ülkedeki pek çok kurum tarafından da beklenmektedir. Kuşkusuz bu çalışma “Kimyasal ajanlardan üretilmiş silahlar” kapsamında ele alınması gereken “kimyasal gazların” kullanılmasının yasaklanması çalışması kapsamında ele alınmalıdır.

2.1.6. İsveç Kızılhaç Tedavi Merkezi Tedavi Ekibi İle Deneyim Paylaşımı Programı:

1992 yılından itibaren ortak çalışmalar yürüttüğümüz İsveç Kızılhaç Merkezi ile yıllar içerisinde deneyim paylaşımı programları geliştirilmiştir. Son yıllarda özel olarak ruh sağlığına yönelik programlar gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda 21-22 Kasım 2013 tarihinde İstanbul’da İsveç Kızılhaç ekibinden üç meslektaşın katılımı ile bir program gerçekleştirilmiştir. Programın son bölümünde 2014 Mayıs’ında Stokholm’de gerçekleştirilecek bir sonraki programın gündemi de şekillendirilmiştir. Çalışmaların sürekliliği açısından İstanbul’dan üç arkadaşımız katılımı ile Mayıs 2014’de gerçekleştirilecek bu çalışmada ayrıca önümüzdeki beş yıllık çalışma planına da ışık tutacak değerlendirmeler yapılacaktır.

2.1.7. Çatışma ortamlarında cinsiyete dayalı şiddet eğitimi:

Sağlık ve İnsan Hakları Ağı (Health and Human Rights Info) ile birlikte Adana’da 29 Kasım 1 Aralık 2013 tarihleri arasında Çatışma ortamlarında cinsiyete dayalı şiddet konusuna ilişkin bir eğitim düzenlenmiştir. Eğitim programında 20 katılımcı yer almıştır.

2.2. Bilimsel Araştırmalar

2.2.1. “Türkiye’de İşkencenin 22 Yıllık Eğilimi” Çalışması:

Türkiye’de 1990-2012 yılları arasında işkencenin temel özelliklerinin analizine dayanan bilimsel bir çalışma 2013 yılında başlatılmıştır. Bu çalışmanın 22 yıldır işkence olgusundaki gelişim/değişim sürecinin değerlendirilmesine önemli bir katkı sunması beklenmektedir. Çalışma bu süre zarfında TIHV’e yapılan 13,517 başvuru verileri ve yıllık raporlar temel alınarak gerçekleştirilmektedir.

Çalışma istatistiki veri tabanının hazırlanması, verileri girecek arkadaşların eğitimi, veri girişi, istatistiki

analiz, rapor yazımı ve basımı şeklinde beş aşamadan oluşmaktadır. 2013 yılında istatistiki veri tabanı hazırlanmış, verileri girecek arkadaşlara yönelik eğitim programı gerçekleştirilmiş ve yaklaşık 3500 dosya girişinin tamamlanmıştır. Çalışma 2014 sonunda tamamlanacaktır.

2.2.2. İşkence Araştırmasında Bir Tanılama Yöntemi: Kemik Sintigrafisi:

TIHV İstanbul Tedavi Merkezi’ne 1992 ve 2010 yılları arasında başvurmuş toplam 4450 kişinin kemik sintigrafi taraması ile tespit edilen 97 olgunun değerlendirildiği çalışma 2011 yılında tamamlanmıştır. 2012 yılında yayın haline getirilen çalışma 2013 yılında uluslararası tıp yayın organlarında yayınlanmıştır. İlgili yayın gerek ülke için gerekse uluslararası ortamda pek çok kaynak tarafından kullanılmaktadır.

2013 yılında işkence iddialarının belgelenmesinde kemik sintigrafisinin yararlı bir araç olduğunu bir kez daha ortaya koyan bu çalışmanın ardından tüm tedavi merkezlerindeki tüm başvurularımıza dayalı olarak yeni bir geriye dönük çalışma başlatılmıştır. Bu çalışma da 2014 sonunda tamamlanacaktır. Bu çalışmada sosyo-ekonomik durum, uygulanan işkence yöntemi, işkence sıklığı, işkence süresi, işkence üzerinden geçen süre, fiziksel bulgular ve kemik sintigrafi bulguları retrospektif olarak değerlendirilmektedir.

2.2.3. Yine 2011 yılında tamamlanan “Gösteri kontrol ajanları” başlıklı retrospektif bilimsel çalışma da 2012 yılında yayın haline getirilmiş ve 2013 yılında uluslararası tıp yayın organlarında yayınlanmıştır. İlgili yayın gerek ülke için gerekse uluslararası ortamda pek çok kaynak tarafından kullanılmaktadır.

2.2.4. Kondromalazi Patella ve İşkence: Literatürde kondromalazi patellanın travma ile ilişkisi net olarak tanımlanmasına rağmen işkence ile ilişkisini tartışan bir yayın bulunmamaktadır. Bu nedenle İstanbul merkezimize başvuran toplam 2901 kişi arasında kondromalazi patella tespit edilen 23 olgudan işkence olayından hemen sonra yakınmaları başlayan 10 olgu ile yapılan bu çalışma bu başlıkta ilk bilimsel çalışma olmuştur. Bu çalışma ile literatürde özellikle aşırı kullanım sonucu geliştiği bildirilen kondromalazi patellanın klinik deneyimlerle işkence olgularında da tespit edildiği ortaya konmuştur. 2012 yılında tamamlanan bu çalışma 2013 yılında yayın haline getirilmiştir.

2.2.5. Başvurularımızın Yaşam Kalitesinin Ölçülmesi:

2003 yılında başlayan “Yaşam Kalitesinin Ölçülmesi” çalışması, özellikle bir arkadaşımızın tez konusuna

dönüşmesinin de katkısıyla gecikmekle de olsa İzmir Tedavi merkezi bünyesinde 2007 yılında tamamlanmıştı.

2010 yılı içinde başlanabilen İşkence görenlerin aldıkları hizmet kalitesi ve yeterliliğinin değerlendirilmesini amaçlayan “Yaşam Kalitesinin Ölçülmesi” çalışması hayli gecikmeli olarak da olsa tüm merkezlerimizde uygulanmaya başlanmıştır. “Yaşam Kalitesinin Ölçülmesi” çalışması, gözden geçirilmiş, etkin uygulama yöntemleri üstüne çalışılmıştır. 2013 yılında geliştirilen bu yöntemler ışığında 27 başvurunun gönüllü katılımı yeniden başlatılmıştır. 2014 yılı sonunda tüm merkezlerde uygulanmaya başlanan bu çalışmanın bütünlüklü değerlendirmesi yapılacaktır.

2.3. Alternatif Tıbbi Değerlendirme Raporlama Çalışmaları

Rapor ve alternatif tıbbi değerlendirme rapor çalışmaları 2013 yılında da sürdürülmüştür.

2013 yılında Tedavi ve Rehabilitasyon merkezlerimizce toplam 123 başvuru için alternatif tıbbi değerlendirme/epikriz hazırlanmıştır (68 İstanbul, 29 İzmir, 11 Ankara, 11 Adana). 2010 yılında toplam 36 alternatif tıbbi değerlendirme/epikriz hazırlandığı göz önüne alındığında bu alandaki talep artışı önümüzdeki dönem çalışmalarımız açısından yol göstericidir.

Kendi istekleri sonucu bunlardan yetmiş üçüne Türkiye’de sürmekte olan davalarını desteklemek ya da yeni dava açmak istedikleri için (tamamının hukuki süreçleri sürüyor), birine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurmak istediği için, dokuzuna BMMYK başvuruları için (üçünün başvurusu kabul edilmiş), üçüne sağlık sorunları nedeniyle cezaevlerinde kalamayacaklarını kanıtlamak için, ikisine ise askerlikteki yerlerinin değişimini sağlamak için alternatif tıbbi değerlendirme/epikriz hazırlanmıştır.

Her düzeyde eksik başlatılan ve sürdürülen 12 Eylül askeri darbesine yönelik davada işkenceye yönelik kanıtların başında TİHV tarafından 1995 yılında hazırlanan “İşkence Dosyası” ve yine TİHV tarafından hazırlanan dört alternatif tıbbi değerlendirme raporun dava dosyasında olması bu alandaki çalışmalarımızın değerli bir göstergesidir.

Yanı sıra Gaziantep’de yaşayan ve 12 Eylül 1980 döneminde işkence gören üç kişi için mahkemeye sunulmak üzere hazırlanan alternatif tıbbi değerlendirme rapor-

larına dayalı yapılan çalışma “32 yıl sonra işkence tanısı mümkün mü? 1980 askeri darbesinde işkence gören üç olgu değerlendirmesi” başlığı ile bir yayın haline de getirilmiştir. Bu makale 32 yıl sonra dahi, kapsamlı bir araştırma sonucunda olgularda işkenceye bağlı bazı fiziksel ve ruhsal bulgular tespit edilip işkencenin belgelenebileceğini ortaya koymaktadır.

Bilindiği gibi, özellikle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) tarafımızdan hazırlanan Alternatif Adli Tıp Raporlarımıza önemli ölçüde hürmet etmektedir. Bu çerçevede AİHM işkenceyi düzenleyen 3. madde ile ilgili Türkiye aleyhine 2013 yılı içinde toplam 18 karar vermiş, bunların dördünde tarafımızdan hazırlanan Alternatif tıbbi değerlendirme raporlarına doğrudan atıf yapılmıştır.

2.4. Bakım Verenlerin Bakımı:

2.4.1. Diyarbakır için “İkincil Travmadan korunmak için Bakımverenlerin Bakımı projesi”

İşkence, kayıp, faili meçhul cinayet gibi ağır/ciddi hak ihlallerinin önlenmesi çalışmalarını yürüten ve bu ihlallere maruz kalanlar ile destek ve dayanışma içinde olan ya da bu ihlallere maruz kalanların sağaltım ve onarım süreçlerine katkı sağlayan ve bu kişilere eşlik edenler, tanık oldukları acılar ve bizzat yaşadıkları zorluklar nedeniyle ikincil travmaya maruz kalabilmektedirler. Bu nedenle özel olarak ağır/ciddi hak ihlallerinin yoğun yaşandığı Diyarbakır ve çevresinde gerek TİHV ortamında, gerekse de diğer kurumlarda faaliyet yürütenlerin ikincil travmadan korunmalarına yönelik üç yıllık “Bakımverenlerin Bakımı” projesi hazırlanmış ve 2013 yılı itibari ile uygulamaya başlatılmıştır. Proje kapsamında öncelikli olarak Diyarbakır’da 16 psikiyatrist ve psikologdan oluşan bir grup oluşturulmuştur. 2013 yılında söz konusu gruba ve TİHV çalışanlarına yönelik ayda bir supervizyon, bir eğitim programı, ilgili diğer kurumlarda faaliyet yürütenlere yönelik ise iki eğitim ve konu ile ilgili bir panel düzenlenmiştir. Bu proje “Türkiye’de Sürmekte olan Toplumsal Travmalar ile Başetmeye yönelik bütünlüklü program” kapsamında birlikte çalıştığımız Finlandiya’daki “Sosyal Sorumluluk için Psikologlar Derneği” ile birlikte gerçekleştirilmektedir.

2.4.2. TİHV bünyesindeki tüm tedavi merkezlerindeki yaklaşık 30 TİHV çalışanı ve gönüllüsüne yönelik iki günlük bir interaktif eğitim programı hazırlanmaktadır. Eğitim 2014 yılı içinde gerçekleştirilecektir.

2.5. Yayın Faaliyeti:

2012 yılı Tedavi Merkezleri Türkçe Raporu ve İngilizce Raporu 2013 yılı içinde basılmıştır. 2013 Tedavi Merkezleri raporlarının ise basım hazırlıkları başlamıştır.

2.6. İşkencenin Önlemesine Yönelik Çalışmaların Güçlendirilmesi:

2.6.1. Ulusal Önleme Mekanizması (UÖM) toplantısı:

İşkencenin önlenmesinde önemli bir imkân sunan BM İşkenceye Karşı Sözleşmeye Ek İhtiyari Protokol'ü (OPCAT) Seçmeli Protokolüne dayalı Ulusal Önleme Mekanizması'nın (UÖM) Türkiye'de kurulmasına yönelik 3 Kasım 2011 ve 8 Ekim 2012 tarihlerinde olmak üzere iki çalışma toplantısı gerçekleştirmiştik.

Bilindiği gibi, (OPCAT) ilişkin onay belgesinin 27 Eylül 2011 tarihinde Türkiye tarafından BM'ye depo edilmesi ile onay süreci tamamlandığı için İhtiyari Protokolü'ne uygun etkin bir Ulusal Önleme Mekanizması kurma yükümlülüğününün 27 Ekim 2012 tarihine kadar yerine getirilmesi gerekmektedir. Söz konusu yükümlülük yerine getirilmediği için Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi (AÜ SBF) İnsan Hakları Merkezi, merkezi Cenevre'de bulunan İşkence Önleme Derneği (APT) ortaklığında Ankara'da, 16 Ocak 2014 tarihinde Türkiye'de oluşturulması gereken Ulusal Önleme Mekanizmasının (UÖM) etkin olarak gerçekleştirilmesine yönelik çalışma toplantısının üçüncüsünü düzenledik.

Toplantıya BM İşkencenin Önlenmesine dair Alt Komitesi başkanı Prof. Dr. Malcolm Evans ve Avrupa İşkence Önleme Komitesi üyesi ve İsviçre Ulusal Önleme Mekanizması Başkanı Jean Pierre Restellini dahil olmak üzere ilgili tüm kamu ve sivil kurumlardan ve akademik ortamdan davetli toplam 55 kişi katılmıştır.

Bu toplantıda, Türkiye İnsan Hakları Kurumunun ulusal önleme mekanizması işlevi görmesi imkânı olmadığı Kurumun temsilcileri tarafından dile getirilmiş, tüm kamu ve sivil alandan katılımcılar açısından da bu fonksiyonun Türkiye İnsan Hakları Kurumu tarafından yerine getirilemeyeceği konusunda tam mutabakata varılmıştır.

Bununla birlikte, ne yazık ki, değerlendirme bölümüne katılım gösteren Başbakan Yardımcısı ve İnsan Haklarından sorumlu Devlet Bakanı Beşir Atalay, konuşmasında "ulusal önleme mekanizmasının Türkiye İnsan Hakları Kurumu tarafından yerine getirileceğine yönelik Bakanlar Kurulu Kararnamesinin Başbakanın imzasına sunulduğunu" belirtmiştir. Yürütme organının bu tam mutabakata karşı tutumu kuşkusuz bu tür mekanizma-

ların meşruiyetini ortadan kaldıracı bir sonuç yaratmaktadır. Türkiye İnsan Hakları Kurumu ile ilgili gelişmelere raporun ilgili bölümünde yer verilmiştir.

2.6.2. Ulusal Önleme Mekanizması ile ilgili (UÖM) çalışmalar:

TIHV'in temel misyonu gereği UÖM'nin etkin bir şekilde kurulmasına yönelik bilgi ve doküman üretimi, ilgili tüm sivil kurumların katılımının sağlanmasını, kamu kurumları ile bilgi paylaşımı, uluslararası kurumlarla bilgi paylaşımı vb. çalışmalar sürdürülmektedir. 16 Ocak 2014 tarihli toplantının katılımcı profili ve katılımcıların TIHV'in bu konudaki birikimine olan atıfları bu çalışmalardaki etkinliğin bir göstergesidir.

2.6.2.1. Her yıl hazırlamayı öngördüğümüz UÖM ile ilgili gelişmeleri özetleyen 2013 yıllık rapor UÖM henüz kurulmadığı için kısa bir rapor olarak hazırlanmıştır. Rapor, mekanizmanın görev tanımı, yetkileri, yapısı, işlevsel bağımsızlığı, hem bütçe hem de insan kaynakları açısından yeterli kaynak aktarımı vb. konuları içermektedir. Ayrıca mekanizmaya üyeliğin anayasal güvence altında özel yasalarla belirlenmesi ve bu kapsamda üyelerde aranan çeşitli profesyonel nitelikler, nasıl atanacaklarını, görev süreleri ve dokunulmazlıklarının da açıkça düzenlenmesi gerektiğinin altını çizmiştir. Genel olarak rapor UÖM hakkında teorik çerçeve, dünya deneyimleri ve Türkiye'deki süreçle ilgili bilgiler paylaşmıştır.

2.6.2.2. UÖM kurulmasına ilişkin hazırlıkların öğrenilmesine yönelik TBMM'de soru önergeleri verilmesi için çeşitli çalışmalar yapılmış, bilgi edinme hakkı kapsamında başvurularda bulunulmuş, ilgili bakanlıklarla yazılı-sözlü iletişimde bulunulmuştur. Tüm bu girişimler sonucu bir soru önergesine Dışişleri Bakanlığının verdiği yanıtta bu konuda tek yapılanın vakfımızın yukarıda yer verilen toplantıları olduğu yazılı olarak belirtilmiştir.

2.6.2.3. Ulusal Önleme Mekanizmasının Türkiye İnsan Hakları Kurumu tarafından yerine getirileceği deklarasyonunun yapıldığı 16 Ocak 2014 tarihli toplantının ertesi günü bu tutumun kabul edilemeyeceğine yönelik bir basın toplantısı BM İşkencenin Önlenmesine dair Alt Komitesi başkanı Prof. Dr. Malcolm Evans, Avrupa İşkence Önleme Komitesi üyesi ve İsviçre Ulusal Önleme Mekanizması Başkanı Jean Pierre Retsellini ve APT temsilcisi Matthew Pringle'in da katılımı ile düzenlenmiştir.

2.6.2.4. 20 Ocak 2014 tarihinde 16 Ocak toplantı katılımcılarına özel bir mektup iletilmiş ve basın toplantısında da ifade edilen alttaki görüşler paylaşmıştır:

i. İsveç örneğinde de görüldüğü üzere, bağımsız olduğunu ifade eden Türkiye İnsan Hakları Kurumundan,

Hükümetin bu girişimine derhal itiraz edip, toplantıda kendilerinin de açık olarak ortaya koyduğu gibi, bu fonksiyonu yerine getirmeyeceklerini bildirmesini ve ilan etmesini beklemekteyiz.

ii. Türkiye İnsan Hakları Kurumundan, Hükümete; yetkileri, yapısı, fonksiyonel bağımsızlığı, görev tanımı ve kendilerinde aranacak profesyonel özelliklerin, atanma, görev süresi ve dokunulmazlıkların belirlendiği üyelikleri özel yasayla hüküm altına alınmış, kendi bütçesi ve personeli olan ulusal önleme mekanizmasına yönelik tavsiyede bulunmasını beklemekteyiz.

Bunun gibi, 20 Ocak 2014 tarihinde tarafımıza iletilmiş olan Türkiye İnsan Hakları Kurumu Kanununda Değişiklik Yapılmasına dair Kanun Tasarısı Taslağı için ilgililerce de bildirilecek görüşlerin ışığında son halini alacak biçimde yasanın yürürlüğe girmesine kadar, hiçbir şekilde bu fonksiyonun üstlenilmeyeceğinin Kurum tarafından ifade edilmesini beklemekteyiz.

iii. Kurum, bütün bu itirazlara rağmen, mevcut biçimi ile ulusal önleme mekanizması işleviyle görevlendirilirse Kurul üyelerinin üyeliklerini gözden geçirmelerini beklemekteyiz.

iv. Türkiye İnsan Hakları Vakfı, uluslararası insan hakları hukukunun gereği olarak yasayla kurulmak zorunda olan ulusal önleme mekanizmasının yetkilendirilmesinin Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile yapılmasına yönelik idari işlemin iptali Danıştay'a başvuru hazırlığına başlamıştır.

v. Kuşkusuz, etik değerlere ve bilgiye dayalı olarak ortak aklın ortaya çıkması için, etkin bir ulusal önleme mekanizmasının kurulması için sizlerle birlikte çaba göstermeye devam edeceğiz.

2.6.2.5. Türkiye İnsan Hakları Vakfı, uluslararası insan hakları hukukunun gereği olarak yasayla kurulmak zorunda olan ulusal önleme mekanizmasının yetkilendirilmesinin Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile yapılmasına yönelik idari işlemin iptali için Danıştay'a başvuruda bulunulmuştur.

2.6.2.6. Doğal olarak meşruiyeti olmadığı tarafımızdan açıklanan Ulusal Önleme Mekanizması olarak TIHK'ın yetkilendirilmesi konusu göz önüne alındığında etkin bir ulusal önleme mekanizmasının kurulmasına yönelik ülke içinde ve uluslararası düzeydeki çalışmalarımız daha etkin sürdürülecektir.

2.6.3. Uluslararası İzleme mekanizmaları için Alternatif raporların hazırlanması:

Birleşmiş Milletler İşkence Karşıtı Komite (CAT) Türkiye'nin üçüncü periyodik raporunu 3-4 Kasım 2010 tarihlerinde değerlendirmiş ve 19 Kasım 2010 tarihinde Türkiye hakkındaki gözlem raporunu yayınlamıştı. CAT, Kasım 2014'te Türkiye'nin dördüncü periyodik raporunu değerlendirecektir. Dördüncü periyodik rapor için de alternatif rapor hazırlıklarına başlanılmıştır. Bu kapsamda 5-6 Nisan 2014 tarihinde ilgili tüm sivil kurum temsilcilerinin katılımı ile bir hazırlık toplantısı gerçekleştirilecektir. Hazırlanacak rapor Türkçe ve İngilizce olarak basılacaktır.

Yine Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyi Evrensel Periyodik İzleme Raporuna ilişkin de özel olarak temel çalışma alanımız olan işkence ve diğer ağır/ciddi insan hakları ihlalleri kapsamında alternatif bir rapor hazırlanacaktır. 5-6 Nisan 2014 tarihinde ilgili tüm sivil kurum temsilcilerinin katılımı ile gerçekleştirilecek toplantı bu raporun hazırlığı için de katkı sağlayacaktır. Bu rapor da İngilizce ve Türkçe olarak basılacaktır.

3. Tedavi ve Rehabilitasyon Projesi Kapsamında 2013 Yılında Filistin ve İsrail'deki Paydaşlarımızla Birlikte Ortak Çalışmalar

TIHV olarak kuruluşumuzdan itibaren özen gösterdiğimiz uluslararası ilişki ve ortak çalışmalar kapsamında da 2003 yılı itibarıyla özellikle Ortadoğu bölgesindeki ilişkilerin kuvvetlendirilmesine de çalışılmaktadır.

Bu kapsamda 2003 yılında Filistin ve İsrail ziyaretleri, 2005-2007-2009 yıllarındaki Uluslararası Ruhsal Travma toplantılarına Ortadoğu'dan katılımcıların aktif katılımına özen gösterilmesi, 2007 yılında Mısır'da

İstanbul Protokolü eğitimleri, 2009-2010 yıllarında Filistin, Irak, İsrail ve Mısır'daki ilgili kurumların katılımı ile gerçekleştirilen "Barış için Sağlıkçılar Köprüsü" çalışmaları, 2012 yılından itibaren İsrail'deki İstanbul Protokolü eğitimleri önemli bir birikim sağlamıştır.

Bu birikimin de bir sonucu olarak 2012 yılında Avrupa Komisyonu'na sunulan ve kabul edilen işkence

görelere yönelik tedavi ve rehabilitasyon merkezleri ve işkencenin önlenmesine yönelik proje İsrail ve Filistin'deki kurumlarla ilişkilerin geliştirilmesine katkı sağlayacak şekilde hazırlanmıştır. Bu nedenle, cezasızlık ile çok yönlü bir yaklaşımla mücadele ederek işkence ve kötü muamelenin ortadan kaldırılmasına katkı sunmayı hedefleyen iki yıllık proje kapsamında ilgili kurumların yanı sıra İsrail'de işkencenin önlenmesine yönelik faaliyet gösteren PCATI ve Filistin Ramallah'da işkence görelere yönelik tedavi merkezi ile de ortak çalışmalara yer verilmiştir.

1 Ağustos 2013 tarihinde başlayan bu projenin de katkısıyla özellikle Filistin ve İsrail'de önümüzdeki dönemde daha da kalıcı olacak ortak çalışmaların geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Proje kapsamındaki tüm faaliyetlerin etkin sürdürülmesi amacı ile beş kişilik bir koordinasyon komitesi oluşturulmuştur. Koordinasyon komitesi ilk toplantısını 10 Eylül 2013 tarihinde Kudüs'te düzenlemiştir.

Bu proje kapsamında Filistin ve İsrail'deki Faaliyetler:

3.1. Tedavi ve Rehabilitasyon Çalışmaları:

3.1.1. Filistin'de işkence görelere tıbbi ve psikolojik destek sağlanması:

Söz konusu destek başta Ramallah Tedavi Merkezi olmak üzere yerel örgütlerle işbirliği içinde Filistin Batı Şeria'da işkenceye maruz kalan 20 kişinin bu hizmetten faydalanmasını amaçlamaktadır. İlk altı ayda işkenceye maruz kalmış olan 5 kişinin tedavi programı başlatılmıştır.

Bu tedavi süreçleri ile sınırlı sayıda da olsa bir yandan işkenceye maruz kalan kişilerin yaşamına somut katkıda bulunulurken, öte yandan da bu olgu tartışmaları/deneyim paylaşımı sonucu Filistin'de bütünlüklü tedavi programlarının niteliğinin artırılmasına katkıda bulunulması hedeflenmektedir.

Bu amaçla ilk altı ayda İsrail ve Filistin'e 2 süpervizyon/peer vizyon ziyareti gerçekleştirilmiştir.

3.1.2. Bakım verenlerin Bakımı:

İsrail ve Filistin'de adli tıbbi değerlendirme süreçlerine katılan öncelikle 18 kişilik ekibin (avukatlar, sağlık çalışanları, saha çalışmacısı ve çevirmen) ihtiyaca göre bireysel terapi hizmetine erişimi sağlanmaktadır.

3.2. İşkencede Hesap Verilebilirlik Çalışmaları:

3.2.1. Hukuki Destek Çalışması:

Bu çalışma ile dört farklı dosya için işkencenin varlığını kanıtlayan dökümanlara dayanılarak hazırlanan dilekçeler ile İsrail Yüksek Mahkemesine başvuruda bulunulması hedeflenmektedir. İlk altı ayda İsrail Yüksek Mahkemesine bir başvuru yapılmıştır.

3.2.2. Alternatif tıbbi değerlendirme raporunun hazırlanması:

İsrail'de tutuklu ve tutukluluk öyküsü bulunanları da içeren, işkenceye maruz kalmış 15 kişi için bağımsız tıbbi değerlendirme raporlarının hazırlanması hedeflenmektedir. İlk altı ayda üç rapor hazırlanmıştır.

Söz konusu raporlar 2012-2013 yıllarında bir başka proje kapsamında İstanbul Protokolü eğitimine katılan sağlıkçılar tarafından hazırlanmaktadır. Raporların hazırlanması süreçleri ile aynı zamanda deneyim paylaşımı sonucu İsrail'de işkencenin tıbbi belgelenmesi çalışmalarının niteliğinin artırılmasına katkıda bulunmak da hedeflenmektedir. Bu amaçla İsrail ve Filistin'e 2 süpervizyon/peer vizyon ziyareti gerçekleştirilmiştir.

3.2.3. İşkencenin Etkin Raporlanması Eğitim Programı:

Bu kapsamdaki eğitim programlarının uygulanması için beş kişilik bir eğitim komitesi oluşturulmuştur. Eğitim komitesi ilk toplantısını 7 Eylül 2013 tarihinde İstanbul'da düzenlemiştir.

1.1.1.1. İsrail'de iki yıldır devam eden İstanbul Protokolü eğitim programlarına katılmış olan yaklaşık 10 İsrail ve Filistinli hekim/psikoloğa 20-24 Ağustos 2014 tarihinde İstanbul'da 5 günlük İstanbul Protokolü eğitimci eğitimi verilecektir. Eğitimci eğitimi program ve materyallerinin hazırlığı başlatılmış, eğitime katılacaklar önemli ölçüde belirlenmiştir.

1.1.1.2. Filistin Batı Şeria'da 2015 yılı ilk döneminde Filistinli hekim/psikoloğa İstanbul Protokolü/işkencenin tıbbi belgelenmesi/raporlanmasına ilişkin üç günlük eğitim programı düzenlenecektir. Eğitim aşğında değinilen Filistinli hukukçulara yönelik eğitim programı ile eş zamanlı olarak yürütülecektir. Üçü İstanbul'da gerçekleşecek eğitimci eğitime katılmış hekim/psikologlardan oluşan toplam 6 eğitimci tarafından verilecek eğitime 20 Filistinli hekim/psikologun katılması beklenmektedir.

1.1.1.3. Filistin Batı Şeria'da 20 Filistinli hukukçuya verilecek ve 3 gün sürecektir. Bu eğitim yukarıda de-

ğınilen sağlıkçılara yönelik eğitimle eş zamanlı olarak verilecektir. İki eğitim paralel oturumlar şeklinde organize edilecektir.

1.1.1.4. İsrail’de 20 İsraili hukukçuya verilecek ve 3 gün sürecektir. Eğitim 4 eğitimci (iki hukukçu, bir adli tıp uzmanı ve bir psikiyatrist/psikolog) tarafından verilecektir.

1.1.3. İsrail ve Türkiye’de işkence cezasızlığın temel nedenlerine ilişkin karşılaştırmalı bilimsel çalışma:

Bu kapsamda Türkiye ve İsrail’deki yasal mevzuat ve uygulamaların ceza hukuku, usul hukuku ve izleme mekanizmaları alt başlıklarında karşılaştırılacağı bilimsel çalışma başlatılmıştır. 2015 Temmuz’unda tamamlanması öngörülen bu çalışma Türkiye ve İsrail’de üçerden altı uzman aracılığı ile sürdürülmektedir. Çalışma İngilizce, Türkçe ve İbranice olmak üzere üç dilde basılacak ve ikinci yılın sonunda İsrail’de yapılacak bir seminer ile tanıtılacaktır. İlk aşamanın değerlendirileceği ilk uzman toplantısı 17 Nisan 2014 tarihinde Türkiye’de planlanmıştır.

4. Başta Tedavi ve Rehabilitasyon Projesi Olmak Üzere Tihv Çalışmalarının Reorganizasyon Süreci

Raporun ilgili bölümlerinde yer verildiği gibi öngörülenin çok üzerinde başvurumuzun olması, yanı sıra işkence başta olmak üzere insan hakları alanındaki yoğun gündeme karşın TİHV çalışmalarını bir hayli nitelikli sürdürebilme olanağını sağlayan esas olarak üç unsurdan söz edilebilir:

- Başta hekim/sağlıkçı gönüllülerin olağanüstü katkısı (TİHV kadroları da bu kapsamında ele alınmalıdır);
- 2012 yılı ilk altı ayında tüm birimler ve kurucular düzeyinde geniş bir katılımı ile son derece titiz bir şekilde hazırlanan “2012-2015 Dönemi TİHV Stratejik Planı” ve bu stratejik planlamaya dayalı olarak hazırlanan iki yıllık (2013-2014) çalışma programının varlığı;
- Bir önceki çalışma raporunun “Önümüzdeki Dönem İçin Hazırlanmış ya da Hazırlanmakta Olan Projeler” bölümünde yer verilen proje başvurularının hemen hemen tamamı için olumlu yanıtların alınması; (daha önce de paylaşıldığı gibi 2012 son bir buçuk ayında yaşana finansal sorun bu dönemde aşıldığı gibi bugün itibarı ile 2013, 2014 ve hatta

3.3. İşkencenin Önlemesi Çalışmalarının Güçlendirilmesi:

3.3.1. İsrail’de sivil toplum kuruluşu temsilcileri ve cezaevleri üzerine çalışan kişi ve kurumlardan oluşan tahmini 60 kişinin katıldığı bir seminer gerçekleştirilecektir. Bu seminerde yukarıda bilimsel çalışmalar başlığı altında değinilen karşılaştırmalı bilimsel çalışmanın sonuçları paylaşılacaktır.

3.3.2. İsrail’de PCATI tarafından Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Sözleşmenin ihlalleri konusunda medya kampanyaları yapılarak farkındalık çalışmaları yürütülmektedir.

3.3.3. PCATI Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Komitenin İsrail 5. Dönemsel takip raporuna ilişkin gözlem ve önerilerini içeren alternatif bir rapor hazırlanacaktır.

2015 yılındaki çalışmalarımızın sürdürülmesini önemli ölçüde güvence altına alacak finans imkanı yaratılmıştır)

4.1. Bir hayli yoğun olan gündeme karşın 2012-2015 Dönemi TİHV Stratejik Planında yer verilen TİHV’in Öncelikli Amaç ve Hedefleri doğrultusunda yürütülen çalışmaların yanı sıra, yine söz konusu Stratejik Planda yer verilen “örgütsel yapının ve ilişkilerinin güçlendirilmesi” doğrultusunda çaba gösterilmiştir.

Bu kapsamda;

4.1.1. Başta TİHV’in ana çalışma alanı olan “işkence görenlere yönelik tedavi ve rehabilitasyon çalışmaları” olmak üzere her düzeydeki nitelikli çalışma için gerekli unsurlar güncelleştirilmiş ve uygulamaya çalışılmıştır.

4.1.2. TİHV’in temel çalışmalarını sürdüreceği sabit/çekirdek ekipler belirlenmiştir.

4.1.3. TİHV’in çekirdek/temel çalışmalarını güvence altına alacak “core funding” 2013-2015 dönemi için sağlanmıştır.

4.1.4. Doğal olarak sonsuz finansal kaynak olamayacağı için 2013 yılı itibarı ile en azından belli sayıda tedavi

merkezinin daha da kuvvetlendirilmesinin sağlanması, bu kapsamda kimi öncelikleri göz önüne alarak İstanbul ve Diyarbakır tedavi merkezlerinin kuvvetlendirilmesi, diğer merkezlerin sınırlı sayıda kadro ile çalışmalarının sürdürülmesi kararlaştırılmıştır.

4.1.5. 2012-2015 TİHV Strateji Planında hedeflendiği gibi İstanbul ve Diyarbakır'ın arttırılan kadroların gereği yeni arkadaşlar aramıza katılmıştır.

4.1.6. Tedavi ve rehabilitasyon projesinin Avrupa Komisyonu tarafından da kabul edilmesi sonucu 1 Ağustos 2013 tarihi itibari ile başlayan yeni iki yıllık proje gereği Adana ve İzmir kadrolarının da nispi olarak arttırılması imkanı yaratılmıştır.

4.1.7. "Gezi Parkı protestoları" sürecinde hızla artan başvurularımıza yönelik nitelikli çalışmalarımızın sürdürülebilmesi için gönüllü hekimlerin olağanüstü katkısının yanısıra, İstanbul merkezimizde geçici bir süre için de olsa ek bir hekim kadrosu oluşturulmuştur (bu kadro imkanı sonucu yarı zamanlı iki hekim arkadaş çalışmalarımıza katılmıştır).

4.1.8. 2013 yılı içinde İstanbul'daki ruh sağlığı ekibi çalışmalarını daha da kuvvetlendirmiştir.

4.1.9. Özellikle bölüm 2.4.1. de yer verilen Diyarbakır için "İkincil Travmadan korunmak için Bakım verenlerin Bakımı projesi" kapsamında Diyarbakır'da 16 psikiyatrist ve psikologdan oluşan ruh sağlığı ekibinin katkısı ile Diyarbakır tedavi merkezindeki çalışmaların da niteliğinin artacağı açıktır.

4.1.10. "Gezi Parkı protestoları" süreci ve Diyarbakır'daki "Bakım verenlerin Bakımı" programı gönüllü ağının tazelenmesi ve zenginleşmesine de vesile olmuştur.

4.1.11. Yine 2012-2015 TİHV Strateji Planında hedeflendiği gibi 2013 yılı itibari ile TİHV çalışmalarına yeni katılan kadroların hepsinin genç olması ve yanı sıra büyük çoğunluğunun kadın olması gelecek dönem çalışmalarını açısından umut verici bir ortam yaratmıştır.

4.1.12. Uzun süredir çalışmalarına ara veren TİHV Etik Kurulunun yeniden oluşturulmasına yönelik bir çalışma yapılmıştır. Bu kapsamda, TİHV Etik Kurulu Yönergesi hazırlanmıştır. Ayrıca, TİHV Etik Kurulu Başvuru Formu hazırlanmıştır.

Hazırlanan yönerge ışığında beş kişilik TİHV Etik Kurulu oluşturulmuştur. Kurucular Kurulundan sonra Kurulun ilk toplantısına davet edilmesi planlanmıştır. TİHV Etik Kurulu Berna Arda, Hüsnü Öndül, M. Emin Önder, Nilgün Toker ve Türkan Yalçın Sancar'dan oluşmaktadır.

4.1.13. Bir önceki Kurucular Kurulu'nda paylaşılan "TİHV Kurucular Kuruluna Yeni Üye Seçim Yöntem ve İlkeleri" taslağına tüm birimlerin ve kurucuların önerileri doğrultusunda son biçimi verilmiştir. Son biçimi verilen Seçim yöntemi ve ilkeleri doğrultusunda tüm birimler ve kurucularla paylaşılarak yapılan çalışma sonucu 2014 yılındaki Kurucular Kuruluna sunulmak üzere beş yeni kurucu adayı belirlenmiştir.

4.1.14. Son dönemde bir sonraki yıllara fon aktarma imkanı bulunmadığı, fonların doğal olarak her yıl başından birkaç ay sonra gelme ihtimalinin yüksek olması nedeniyle TİHV'in asgari çalışmalarının sürekliliği için 3-4 aylık bir fon yedek akçe olarak hazır tutulmaktadır.

4.1.15. 2011 yılından itibaren her yıl güncelleştirilip etkinleştirilen bilgisayar programı başvurulara yapılan harcama kalemleri dahil tüm harcama kalemlerinin düzenli olarak izlenebilmesi için önemli bir olanak sunmaktadır.

4.1.16. Özellikle Avrupa Komisyonuna iletilen projenin kabulü ile de bir hayli büyüyen bütçenin ortaya çıkardığı yoğunluk göz önüne alınarak Muhasebe ve Finansman Bölümünde geçici bir dönem için ek bir kadro oluşturulmuştur.

4.2. "Örgütsel yapısının ve ilişkilerinin güçlendirilmesi" başlığında olumlu olarak nitelendirilebilecek yukarıdaki hususların yanı sıra, altta yer verilen kimi konularda ise yeterli adımlar atılamamıştır.

4.2.1. İşkence dahil insan hakları ihlallerinin yaygın olduğu ve tedavi merkezimizin bulunmadığı geniş bir coğrafyaya sahip Doğu Anadolu bölgesinde (Van'da) bir tedavi ve rehabilitasyon merkezinin açılması konusu uzun yıllardır vakfımızın gündemindedir. Bu konudaki hazırlıklara da katkı sunması için mültecilere yönelik özel bir proje üç yıldır Van'da sürdürülmüştür. Ancak finansal sınırlılıkların yanısıra, esas olarak Van'da işkence görenlere yönelik tedavi ve rehabilitasyon çalışmalarını sürdürebilecek bir ortam yaratılamamıştır.

4.2.2. "Sürmekte olan Toplumsal Travmalar ile Baş etmeye yönelik bütünlüklü programların" hazırlanması ve uygulanması başlığında 2012 sonuna kadar başarılı bir şekilde sürdürülen çalışmalar, ne yazık ki 2013 yılında etkin olarak sürdürülemediği için.

4.2.3. Yine uzun süredir vakfımızın gündeminde olan "Travma ve İnsan Hakları Enstitüsü" konusunda da 2013 yılı içinde anlamlı adımlar atma olanağı yaratılamamıştır.

4.2.4. Adana ilimizde işkence görenlere yönelik tedavi ve rehabilitasyon merkezi çalışmaları için gerekli olan ortam (ekip çalışması, gönüllü ağı, başvurulara etkin ulaşım, TİHV'in bölgede sahiplenilmesi vb.) konusundaki sorunlar 2010 yılından beri özel bir gündem başlığında değerlendirilip, tüm eksikleri ile birlikte çaba gösterilmektedir. Ancak özel olarak 2013 son döneminde hekim arkadaşımızın kendi tercihi ile ayrılması sonucu sorun ertelenemeyecek bir noktaya gelmiştir.

4.2.5. 2011 yılından itibaren büyük bir trajediye dönüşen Suriye konusunda, özel gündem oluşturmamıza karşın, özel olarak işkence gören Suriyelilere yönelik etkin bir çalışma hayata geçirilememiştir.

4.3. Bu değerlendirmeler ışığında "örgütsel yapının ve ilişkilerinin güçlendirilmesi" başlığında 2014 yılının öncelikleri alttaki başlıklarda tartışılabilir:

4.3.1. Yukarıda yer verildiği gibi 2013 yılında aramıza katılan arkadaşların öngörüldüğü gibi genç olması nedeniyle, hiç kuşkusuz onların kendi deneyimleri ve heyecanlarını en ufak bir şekilde engellemeyecek aksine bütünüyle önünün açılmasının teşvik edilmesi kaydı ile 24 yıllık vakıf deneyim ve birikimini paylaşılması ve böylece daha büyük bir zenginliğin önünün açılmasını sağlayacak etkin programlar geliştirilmelidir.

4.3.2. İstanbul temsilciliğimizde bazıları neredeyse temsilciliğin açılışından beri yer alan kimi arkadaşlarımızın ayrılması/ayrılma planları, özellikle 2013 yılındaki yoğunluk nedeniyle de tedavi ekibindeki hızlı

değişim süreci, yanı sıra Diyarbakır tedavi merkezi ile birlikte vakfın iki temel merkezinden birisi olan İstanbul tedavi merkezi çalışmalarının tüm vakıf çalışmaları da göz önünde tutularak planlanması gereği ekip çalışma ortamının daha da tahkim edilmesine yönelik programlara ihtiyaç bulunmaktadır.

4.3.3. Çalışmaların tüm bölgeye yönelik olarak yaygınlaştırılması gereği de göz önünde tutularak vakfın iki temel merkezinden bir diğeri olan Diyarbakır tedavi merkezindeki çalışma ortamının daha da tahkim edilmesine yönelik programlara ihtiyaç bulunmaktadır.

4.3.4. Kuşkusuz Adana ve çevresinde bir tedavi ve rehabilitasyon merkezine "ihtiyaç ve gereklilik" konusu son derece açık olmakla birlikte başta işkence görenlere nitelikli bir tedavi hizmeti sunma yükümlüğü olmak üzere gerekli ortamın sağlanması ile ilgili öznel koşulların sağlanamadığı bugünkü ortamda Adana tedavi merkezi ile ilgili "sahici" değerlendirmelere dayalı somut kararların alınması bir zorunluluğa dönüşmüştür.

4.3.5. 2012-2015 Dönemi TİHV Stratejik Planındaki "örgütsel yapının ve ilişkilerinin güçlendirilmesi" bölümünde yer verilmesine karşın henüz yeterli çalışma yapılamayan konulardaki çalışmaların hızlandırılması gerekmektedir.

4.3.6. Bu kapsamda, özel olarak, 2013 yılında yeterince çalışma yapılamayan "Toplumsal travmayla baş etmeye yönelik programların" hızlandırılması her açıdan anlamlı olacaktır.

2

MÜLTECİ, SIĞINMACI VE ULUSLARARASI KORUNMAYA İHTİYAÇ DUYAN DİĞER KİŞİLERİN SOSYAL HAKLARININ ETKİN KORUNMASI PROJESİ

1 Şubat 2012–31 Temmuz 2013

Proje, Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TIHV), İnsan Hakları Derneği (İHD), Van Kadın Derneği (VAKAD) ve Berlin İşkence Mağdurları için Tedavi Merkezi (bzfo) ortaklığı ile Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) ve Toplum Sağlığı Araştırmaları Derneği (TOSAD) işbirliğinde 1 Şubat 2012 tarihi itibarıyla Van'da başlamıştır.

On sekiz aylık projenin ana hedefi; Türkiye'de uluslararası korunmaya ihtiyaç duyan kişilerin (özellikle sığınmacı ve mültecilerin) sosyal haklarının, 1951 Cenevre Sözleşmesi ve diğer uluslararası insan hakları standartları uyarınca korunması ve geliştirilmesinin sağlanmasıdır.

Proje çerçevesinde; mülteci ve sığınmacıların sosyal haklarına erişimlerinin artırılması; mülteci ve sığınmacıların sosyal haklarının yasal standartlarının ve

uygulamasının iyileştirilmesine katkı sağlanması; işkence gören mülteci ve sığınmacıların tedavilerine ve işkence olgularının raporlanmasına katkı sağlanması; kamuoyunun mülteci ve sığınmacıların problemlerine duyarlılığının ve mülteci ve sığınmacılarla ilişkisi olan kişi ve kurumların bilincinin artırılması hedeflenmektedir.

Proje ekibi proje koordinatörü (Elçin Türkdoğan), Van Mülteci Danışma ve Destek ofisi direktörü (Onur Varol), Sağlık Ünitesi doktoru (Heval Ayseli) Van Mülteci Danışma ve Destek ofisi danışmanı (Özge Çelebi) ve Van Mülteci Danışma ve Destek ofisi tercümanı Ekrem Duman'dan oluşmaktadır.

31 Temmuz 2013 tarihinde sonlandırılan proje kapsamında gerçekleştirilen faaliyetler şu şekildedir;

1. Van'da Sığınmacı ve Mültecilere Sosyal Haklarına Erişimleri Konusunda Danışma ve Destek Hizmeti Sunulması

Öncelikli olarak, Van'da 'Sığınmacı, Mülteci ve diğer uluslararası korumaya ihtiyaç duyan kişiler için Danışma ve Destek Merkezi' oluşturuldu. Bu merkeze başvurulara (telefonla veya şahsen), iltica prosedürü ile ilgili bilgi verilere yol gösterilmekte, gönüllü ve profesyonel avukatlar yardımı ile sığınma prosedürüne ulaşmaları için hukuki danışmanlık verilmekte, sosyal haklarına erişimleri konusunda danışmanlık hizmeti sunulmaktadır. Merkez çalışmalarına başlamadan önce-25-26 Şubat 2012 tarihlerinde- Elçin Türkdoğan, Ankara Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi hekimi Levent Kutlu ve gönüllü psikoloğu Özge Yenier Duman Van Ofisi çalışanlarına, başvuru ile görüşme teknikleri, travma, ikincil travma konularını içeren iki günlük bir eğitim vermiştir.

Proje süresince merkeze toplam 1083 sığınmacı, mülteci ve diğer uluslar arası korumaya ihtiyaç duyan kişiler başvurmuştur. Başvuruların 429'u kadın 654'ü erkektir. Başvuruların 660 Afganistan, 395 İran ve 28'i Irak'tan gelmiştir. Başvurular merkeze birden fazla kez başvurduklarından toplam başvuru sayısı 1283dir.

Toplam başvurunun 173'ü ise sağlık haklarına erişebilme konusunda danışmanlık ve destek almak ve bu alanda karşılaştıkları problemlere çözüm aramak sebebiyle olmuştur. Projenin ilk yarısında neredeyse her sığınmacı ve mülteci sağlık hizmetine ücretsiz olarak erişmede sorun yaşamıştır. Bu nedenle merkez bünyesinde kurulan Sağlık Birimi olarak 80 mültecinin ilk tıbbi değerlendirmesi yapılmış ve gönüllü hekimlere yönlendirilmiştir. 2013 yılında Van ilinde sağlık hak-

larına erişim konusunda Van Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı görece daha olumlu bir tavır takınmış ve birçok mülteci ve sığınmacının sağlık hizmetine ücretsiz olarak erişimi sağlanmıştır. Proje süresince sığınmacı ve mültecilere ilaç temini konusunda bir çok sorun yaşanmış neredeyse her vaka için ayrı görüşmeler yapılarak sığınmacı ve mültecilerin ücretsiz olarak ilaçlarına erişimleri sağlanmıştır. Proje süresince TİHV Van Sığınmacı Ofisi hukuki destek ve danışmanlık altında toplam 86 başvuru almıştır. Başvuruların bir kısmının Van Barosu Adli yardım sisteminden yararlanmaları sağlanırken, BMMYK başvuruları ret edilmiş ve ya dosyaları kapanmış başvuruçular Helsinki Yurttaşlar Derneğine yönlendirilmiştir. Ayrıca bu dönem içerisinde toplam 56 kişi Türkiye'deki sığınma prosedürü hakkında bilgilendirilmiştir. 105 başvuru sığınma prosedürü konusunda bilgi edinmek için ofisimize başvurmuştur. Toplam başvurunun 197'si 2010/19 Sayılı Genelge ile birlikte sağlanan iltica-sığınma başvurusu yapan kişiler, sığınmacılar ve mültecilerden mali durumu bozuk olanlara sağlanan ikamet harcı muafiyetinden yararlanabilmek için ofisimizden danışma ve destek alabilmek için başvurmuştur. Barınma haklarına erişim ile ilgili başvuru sayısı ise 19 olmuştur. Bunların dışında 250 başvuru BMMYK dosyalarına ilişkin olarak ofisimize başvurmuş, 70'i ise erzak yardımı için başvuruda bulunmuştur. Erzak yardımı için başvuranların bulunanlar için başta kamu kurumları olmak üzere bölgede bulunan diğer STK ve

kurumlar aracılığıyla yardıma erişimlerinin sağlanması için çalışılmıştır. Son olarak 49 başvuru bulunduğu uydu şehri değiştirmek konusunda danışmanlık ve destek hizmeti almak için başvurmuştur.

Danışma ve Destek hizmetinin yanı sıra merkez olarak sınırlı da olsa psiko-sosyal destek çalışması yürütülmüştür. Bu çerçevede öncelikle gönüllü psikolog ağı oluşturulmuştur. Projenin başlangıcında bireysel psikososyal destek çalışmaları organize edilse de ilerleyen zamanda bunun uygun bir yol olmadığı anlaşılmış ve iki ayrı grup olarak kadın ve çocukla yönelik programlar geliştirilmiştir. Çocuklara yönelik program Ocak ve Haziran ayları arasında Gönüllümüz Merve Uçak'ın katkıları ile TEGV işbirliği ile sürdürülmüştür. Bu çalışmaya toplam 26 çocuk katılmıştır. Çocuklar yaş gruplarına göre iki 7 yaş ve üzeri ve 7 yaş altındakiler olmak üzere iki gruba ayrılmışlardır. Her yaş grubuna özgü olarak çizim, dans, satranç, müzik dinletisi, kitap okuma, spor faaliyetler, vb gibi etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Bu etkinlikler her cumartesi TEGV Parkında gerçekleştirilmiş çocukların katılımı TEGV öğrenci servisleri aracılığıyla sağlanmıştır. Kadınlara yönelik program ise VAKAD'ın aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Ocak ayında başlayan programlarda toplam 28 kadına Türkçe ve İngilizce kursları verilmiştir. Ayrıca kadınlara sağlık ve üreme seminerleri de verilmiştir. Söz konusu programın proje bitiminden sonra da VAKAD'ın desteği ile devam ettirileceği öğrenilmiştir.

2. İşkence Gören Mülteci ve Sığınmacılara Tedavi Hizmetinin Sunulması ve İşkence İddialarının Raporlanması Konularında Destek Sağlanması

İşkence gören mülteci ve sığınmacılara tedavileri için Van Danışma ve Destek Merkezinde bir Sağlık Ünitesi kurulmuştur. Bu dönem içerisinde sağlık birimimizde işkence gördükleri iddiasında bulunan toplam 7 sığınmacı ve mülteci başvurmuştur. Başvuruların ilk değerlendirilmeleri bu birimde bulunan hekim ve farklı disiplinlerden gönüllü hekimlerimiz aracılığıyla yapılmıştır. Başvurular değerlendirmeler ışığında ilgili sağlık birimine yönlendirilmiştir.

Proje başvurusunda 20 olarak öngörmemize rağmen Van ilinde gerçekleşen deprem sebebiyle mülteci sayısının düşmesi ve yeni mültecilerin Van ilinde kalmalarına izin verilmemesi sebebiyle proje kapsamında merkeze işkence gördüğünü iddia eden 11 sığınmacı ve mülteci başvurmuş bunlardan 10'una tedavi ve rehabilitasyon hizmeti sağlanmıştır.

Proje süresince Van ve Ağrı'ya toplam 4 uzman ziyareti gerçekleştirilmiştir. Bu ziyaretlerin amacı gerek mülteci ve sığınmacıların uğradıkları işkencenin rapor edilmesinde, gerekse de Sağlık Ünitesi ile beraber çalışan gönüllü ve profesyonel sağlık çalışanlarıyla beraber işkence bulgularının değerlendirilmesine katkı sağlamak olmuştur. İl uzman ziyareti 27 Nisan 2012 tarihinde proje koordinatörü, merkez danışmanı, merkez hekimi ve bir yönetim kurulu üyesi tarafından Ağrı'ya gerçekleştirilmiştir. Ziyarete ilgili sivil toplum kuruluşları, Ağrı Barosu, Ağrı Tabip Odası, Ağrı Yabancılar Şube Müdürlüğü ile görüşülmüştür. İkinci ziyaret TİHV Ankara ve İstanbul merkezlerinden iki uzmanın katılımı ile 15-16 Nisan 2013 tarihinde Van'a gerçekleştirilmiştir. Ziyaret sırasında öncelikle Van Mülteci Danışma Merkezinde yürütülen tedavi ve rehabilitasyon çalışmaları ve işkencenin raporlanması çalışma-

ları merkez başvuru hekimi ve gönülleri ile birlikte gözden geçirilmiştir. Bunun dışında Van ilinde Vakfın bir temsilciliğinin açılmasına yönelik başta Van Tabip Odası olmak üzere sivil toplum kuruluşları ve gönüllü hekimlerle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Üçüncü uzaman ziyareti proje koordinatörü ve TİHV Ankara Tedavi Merkezi hekimi tarafından 8 Haziran 2013 tarihinde Van'a gerçekleştirilmiştir. Ziyaret sırasında yürütülmekte olan psikososyal destek çalışmaları

değerlendirilmiş ve işkence gören mülteci başvurularımızın tedavileri hakkında bilgi alınarak projenin bitiminde tedavilerinin nasıl devam ettirileceği belirlenmiştir. Son uzman ziyareti 19-20 Temmuz 2013 tarihinde TİHV Genel Sekreteri ve proje koordinatörü tarafından Van'a gerçekleştirilmiştir. Bu ziyaretin amacı proje bitiminden sonra mevcut çalışmalarının ne şekilde sürdürülebileceği konusunda somut adımlar atmak olmuştur.

3. Van ve Ağrı İllerinde Bulunan Sağlıkçılara Yönelik Eğitim

6-7 Ekim 2012 tarihinde İstanbul Protokolü Çerçevesinde İşkencenin Etkili Soruşturulması Ve Belgelemesine İlişkin Eğitim organize edilmiştir. Emre Kapkin, MD, Psikiyatrist (TİHV), Gisela Scheef-Maier (bzfo), Dr.Mechthild Wenk-Ansohn (bzfo), Özge Yenier Duman, Psikiyatrist (TİHV), Ümit Ünivar (TİHV) tarafından verilen eğitime 27 kişi katılmıştır.

Söz konusu eğitim işkence ve kötü muameleye karşı etkin mücadele amacıyla oluşturulan ve 1999 yılı sonunda Birleşmiş Milletler'e sunulan İşkence ve Diğer Zalimane İnsanlık Dışı Aşağılayıcı Muamele veya Cezaların Etkili Biçimde Soruşturulması ve Belgelendi-

rilmesi için Kılavuz (İstanbul Protokolü) ne dayanarak hazırlanmıştır

Proje kapsamında oluşturulacak olan Sağlık Ünitesinin Van ilinde bulunması ve Ünitenin Van ve Ağrı illerinde bulunan sığınmacı ve mültecilerle ilgilenmesi nedeniyle eğitim Van ve Ağrı ilinde bulunan sağlık çalışanlarının katılımı ile gerçekleştirilmiştir.

Eğitim öncesi 5 Ekim 2012 tarihinde proje ortakları arasında projenin işleyişi, Van'da ve Türkiye'de sığınma alanında yaşanan temel problemler ve eğitimin organizasyonu konularını içeren bir çalıştay yapılmıştır.

4. Kamuoyu Duyarlılığının Arttırılması ve Lobi Faaliyetleri

Kamuoyunda farkındalığın artırılması ve toplumun konuya daha duyarlı hale gelmesi bu alanda çalışan kişi ve kurumların daha fazla güçlenmesi için mevcut kişi, kurum ve STKlarla birlikte çalışılmıştır. Bu kapsamda özellikle sağlık alanında yaşanan problemleri göz önüne getirmek ve çözüm bulabilmek için bu alandan çalışan STKlarla kamu kurum ve kuruluşlarına yönelik bilgilendirmeler yapılmıştır.

11 Nisan 2013 tarihinde Yabancılar ve Uluslararası Kanununun yayınlanması ile birlikte bu yasanın alanda çalışanlar ve mülteci ve sığınmacılar için ne anlama geldiğine ilişkin bilgilendirici bir broşür hazırlanmıştır. Broşür Farsça, Arapça, Kürtçe, İngilizce, ve Türkçe olarak basılmış ve başta TİHV temsilcilikleri ve Van ilinde çalışan STKlar olmak üzere sivil toplum kuruluşları ile paylaşılmıştır.

20 Temmuz 2013 tarihinde TİHV Mülteci Danışma ve Destek Merkezi kapanış etkinliği düzenlenmiştir. Bu kapsamda psikososyal destek çalışmasına katılan mülteci çocukların çizimleri Van Devlet Tiyatrosunda sergilenmiştir.

20 Haziran Dünya Mülteciler Günü için, VAKAD, Mazlum-Der, IHD ve TOSAD ile ortak bir basın açıklaması düzenlenmiştir. Bunun dışında Dünya Mülteciler Günü 24 Haziran 2013 tarihinde TEGV Parkında mülteci çocuklar ile birlikte kutlanmıştır.

2012 yılında 20 Haziran Dünya mülteciler günü için, 17 Haziran Pazar günü Van Devlet Tiyatrosu Sanat Çadırında Van'da yaşam mültecilerle ve çeşitli sivil toplum kuruluşlarının, basının katılımıyla bir etkinlik düzenlenmiştir. Mültecilerin katkısıyla hazırlanan etkinlikte tiyatro gösterimi ve müzik dinletisi yapılmıştır. Buna ek olarak, 20 Haziran "Dünya Mülteciler Günü" etkinlikleri kapsamında başta Van Yabancılar Şube Müdürlüğü olmak üzere Van İl Sağlık Müdürlüğü, Van SYDV olmak üzere bir dizi görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde özellikle sığınma başvuru sahipleri, sığınmacı ve mülteciler ile uluslararası korumaya ihtiyaç duyan kişilerin sağlık haklarına erişimi konusunda uygulamada yaşanan sorunların aşılması konuları masaya yatırılarak tartışıldı. Bu konuda Van Tabipler Odasından tam destek sağlandı.

Proje süresince özellikle yerel gazete ve dergilere mülteci ve sığınmacıların Van'da yaşadıkları problemlere ilişkin röportajlar verilmiştir. Parlamento üyelerinin ve karar alıcıların sığınmacı ve mültecilerin Türkiye'deki durumu, var olan yasal düzenlemeler, uluslararası normlar ve antlaşmalar, bunların getirdiği yükümlülükler hakkında bilgilendirilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda mülteci haklarına ilişkin düzenlenmesi planlanan yeni yasaya ilişkin görüşlerimiz ilgili milletvekillerine ve kurulan komisyonlara sunulmuştur.

Proje süresince faaliyetler proje ortakları ile iletişim halinde gerçekleştirilmiştir. Proje sonlandırmadan 11 Temmuz 2013 tarihinde Berlin Tedavi Merkezi'nden iki uzmanın katılımı ile bir toplantı gerçekleştirilmiş

ve proje kapsamında yapılanlar hakkında genel bilgiler verilmiştir. Ayrıca bu projenin bitiminden sonra işbirliğimizin nasıl devam ettirileceği tartışılmıştır.

Sonuç olarak 2010 Şubat ayında Van ilinde başlattığımız mülteci ve sığınmacıların haklarına erişimlerinin güvence altına alınmasına katkı sunmayı amaçlayan çalışmalarımızı 31 Temmuz 2013 tarihi ile sonlandırmış bulunmaktayız. Bu alandaki çalışmalarımızı gerek TİHV'in temel çalışma alanının işkence görenlerin tedavisi ve işkencenin ortadan kaldırılması olması nedeniyle gerekse de bu çalışmalar için gerekli fon bulamamış olmamız sebebiyle sonlandırdığımızı söyleyebiliriz.

3

DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Dokümantasyon Merkezinin çalışma amacı, insan hakları ihlallerinin izlenerek düzenli raporlar ile kamuoyuna iletilmesi, insan hakları ihlallerinin önlenmesi ve Vakfın güncel hak ihlalleri karşısında alacağı tutumun belirlenmesi için gerekli bilgi altyapısını oluşturmaktır.

Dokümantasyon Merkezi, geçtiğimiz yıl da hak ihlalleri raporlarını hafta içi her gün Türkçe ve İngilizce düzenli olarak yayınlamayı sürdürmüştür. Oluşturulan e-posta grubuyla isteyen kişilere (bu yazının hazırlandığı dönemde e-posta grubuna üye kişi sayısı 900'tür) ulaştırılan günlük insan hakları bülteni aynı zamanda www.tihv.org.tr adresinden de yayınlanmıştır. Günlük bültene e-posta yoluyla erişmek için eozer@tihv.org.tr adresine başvuruda bulunmak yeterlidir.

Bu dönemde sosyal paylaşım siteleri de (facebook, twitter) aktif olarak kullanılmış bu sayede günlük bin beş yüzün üzerinde kişiye düzenli olarak ulaşma imkânı sağlanmıştır. Söz konusu sayfaların aktif kullanılmasına gayret gösterilmiş olup çalışmalarımız sonunda <https://www.facebook.com/TIHV.HRFT> sayfamızın takipçi sayısı 5610'a, <https://twitter.com/insanhaklari> sayfamızın takipçi sayısı ise 19815'e yükselmiştir. Aynı dönemde web sitesinin günlük ortalama ziyaretçi sayısı ise 600-750 aralığına yükselmiştir (Bir önceki dönem bu durum yalnızca 30-40 arasındaydı). Bu dönemde web sayfamızın İngilizce bölümünde yenileme çalışmaları devam etmekte olup en kısa zamanda çalışmaların nihayete ermesi düşünülmektedir.

Dokümantasyon Merkezi'nde halen Evren Özer çalışmaktadır. Günlük insan hakları bülteninin çevirileri gönüllülerimizce gerçekleştirilmektedir.

Günlük insan hakları bülteninin yazımı Evren Özer tarafından internet üzerinden basın taraması yoluyla geniş bir ağ içinde yapılmakta olup; TIHV internet sitesinin genel düzenlemesi de gönüllülerimiz tarafından yapılmaktadır.

Günlük ve Yıllık rapor 5 temel bir özel başlıktan oluşmaktadır: "Yaşam Hakkı", Kişi Güvenliği", "Cezaevleri ve İnsan Hakları", "Düşünce ve İfade Özgürlüğü", Ö-

gütlenme Özgürlüğü" ve "Toplantı ve Gösteri Özgürlüğü" ile "Kürt Sorunu."

Günlük raporun aylık haber sayısı son bir seneye kadar 150-200 arasında değişirken 2012 yılının bazı aylarında 300 sınırına yaklaştığı görülmüştür.

Dokümantasyon Merkezi tarafından 2010 yılı başından itibaren yıllık raporlara temel oluşturmak ve gündemi daha rahat izlemek amacıyla ara verilen aylık raporların yayınına yeniden başlanmıştır. Aylık raporlar değerlendirme yapılmaksızın sadece tablo şeklinde hazırlanmaktadır.

Raporların hafta içi hergün düzenli olarak yazımına titizlikle önem verilmektedir. Hafta sonuna veya tatil/izin günlerine denk gelen dönemlere ait raporların yazımı ise geriye dönük taramalarla ivedilikle tamamlanmaktadır.

2013 yılının İnsan Hakları Raporu Mart ayı içinde hazırlanmış olup maalesef 2010 yılından bu yana olduğu gibi basıma hazır hali CD halinde dağıtılmaktadır. 2012 yılı raporu da planlandığı üzere 2013 yılında açıklanmıştır.

Dokümantasyon Merkezi, TIHV'in basın açıklamalarının yazılması ve dağıtılmasında da görev almaktadır. Basın açıklamaları ve bu kategori içinde değerlendirilecek diğer yazılar, basın kuruluşlarına gönderilmesinin dışında vakfın web sitesinde ve sosyal paylaşım sitelerindeki resmi sayfalarında da yayınlanmaktadır.

Türkiye'deki hak ihlallerinin belgelenmesi konusunda uluslararası kurumlar ve pek çok büyükelçilik tarafından referans kabul edilen Dokümantasyon Merkezi'nin verileri Türkiye ile ilgili raporlamalarda doğrudan kullanılmaktadır (Örn: ABD İnsan Hakları Raporu, Demokratik Türkiye Forum, Human Rights Watch). Yurtiçinde ise hak ihlallerini gündeme getirmek isteyen pek çok kişi ve kurum kaynak belirtmemekle birlikte günlük, yıllık ve özel raporlarımızı kamuoyuyla paylaşmaktadır.

TIHV'in görünürlüğünün artırılması noktasında Dokümantasyon Merkezi'nin verilerinin ve geçmişten

gelen birikiminin katkısı devam etmiş, ulusal ve yerel düzeyde, yazılı ve görsel basında TİHV'in sunduğu bilgiler haberleştirilerek kamuoyu farkındalığı yaratılmıştır. Bu dönemde insan haklarına duyarlı milletvekillerinin meclisteki çokluğu ve TİHV ile olan ilişkileri hak ihlallerini daha sık biçimde gündeme taşımamızı sağlamıştır.

Dokümantasyon Merkezi'nin önemli bir emek gerektiren bilgilendirme işi de en iyi düzeyde yapılmaya çalışılmış, böylelikle TBMM'de soru önermeleri verilmiş, veriler ışığında gündem oluşturulmuş, akademik metinlere katkı sunulmuştur.

Dokümantasyon Merkezi'ne önceki yıllarda olduğu gibi Türkiye'den stajyerler gelmeye devam etmiştir. Sosyal bilimlerin ilgili dallarından gelen üniversite öğrencisi stajyerlerimizle uyumlu çalışmalar yürütülmüş olup, hem onların insan hakları alanına bakış açısı geliştirilmeye çalışılmış hem de Dokümantasyon Merkezi'nin çalışmalarına katkı sunmaları sağlanmıştır.

2013 yılında da Dokümantasyon Merkezi'nin ilgi alanında olan toplantı, seminer ve panellere katılım sağlanmıştır.

Ayrıca oluşumuna öncülük ettiğimiz Uluslararası Ceza Mahkemesi için Türkiye Koalisyonu'nun çalışmaları takip edilmeye devam edilmiştir.

4

DİĞER ÇALIŞMALAR

1. Arkadaşlarımıza Yönelik Davalar

Sevgili Muharrem Erbey her halde her zaman en öncelikli gündemimiz olmak durumundadır.

Yanısıra, önemli ölçüde gönüllülerimizden oluşan Çağdaş Hukukçular Derneği davası tarafımızdan da izlenmektedir.

1.1. Gezi süreci davaları: TİHV verilerine göre 4 Mart 2014 tarihi itibari ile 82 iddianame kapsamında 5249 kişi hakkında dava açılmış durumdadır (kimi kişilerin farklı iddianamelerde adların olduğu da gözönüne alınmalıdır).

Bu dava iddianamelerinin birisinde Beşiktaş Dolmabahçe Cami'sinde güvenlik görevlilerince yaralanan, işkence ve kötü muameleye uğrayanlara yönelik tıp mesleğinin gereklerini yerine getirdikleri için biri vakfımızın çalışanı olmak üzere iki hekimde bulunmaktadır. Arkadaşlarımızın görüşleri doğrultusunda ilgili davaya ilişkin hazırlık yapılmaktadır.

Bu kapsamda, ayrıca yine Gezi Protestoları sürecinde güvenlik görevlilerince yaralanan, işkence ve kötü muameleye uğrayanlara yönelik tıp mesleğinin gerekleri çerçevesinde son derece değerli faaliyet yürüten

Ankara Tabip Odamıza yönelik açılan dava da özel bir gündem olmak durumundadır.

1.2. M. Emin Yüksel'in davası:

Diyarbakır'daki gönüllü hekimlerimizden M. Emin Yüksel'in 2008 yılında hekim olarak görev yaptığı Ali Paşa Sağlık Ocağında polis nezaretinde getirilen kişi ile ilgili hazırladığı işkence raporunun görevli polisler tarafından tahrif ve yok edilmesine karşı suç duyurusunda bulunması sonrası ilgili güvenlik görevlileri hakkında bir dava açılmıştır.

24 Şubat 2014'te Diyarbakır 8. Asliye Ceza Mahkemesi'nde üçüncü duruşmasının görüldüğü bu dava işkencenin belgelenmesi ve cezalandırılması için hekim raporunun hayati öneme sahip olduğu, hukuki zeminde gözaltında kötü muamele ve işkencenin yargılanması ve cezalandırılması için hukukçular, hekimler ve insan hakları savunucularının birlikte çok yönlü çalışmalarının kıymetini ortaya koyması bakımından özel ve örnek bir dava olmuştur.

Bir sonraki duruşma 18 Haziran 2014 tarihine ertelenmiştir.

2. Gezi Süreci Çalışmaları Kampanya

Gezi Parkı Protestoları sürecinde başta yaşam hakkı ve işkence yasağı ihlalleri olmak üzere toplanma ve gösteri yapma özgürlüğü, ifade özgürlüğü, özel yaşamın dokunulmazlığı, basın özgürlüğü, çocuk hakları vb hak ve özgürlükler ağır biçimde ihlal edilmiştir.

Tüm dünyanın tanıklığında gerçekleşmiş olan bu ağır insan hakları ihlalleri nedeniyle siyasal iktidar yaşam hakkı ve işkence yasağını çiğnemesi, karşısında, özel olarak 1-2 Haziran 2013 tarihindeki güvenlik görevlilerinin vahşet ve işkence boyutundaki müdahalesi karşısında TİHV olarak 3 Haziran 2013 tarihindeki basın açıklaması ile özel bir çalışma başlatılmıştır.

Bu açıklama son bölümüne bir kez daha yer vermek isteriz;

“Öte yandan işlenen suçun telafisi için siyasal iktidar da bu vahşete derhal son vermeli, sorumluları görevlerinden alıp haklarında etkin soruşturma başlatarak yargı önüne çıkarmalıdır. Gözaltına alınanlar haklarında hiçbir işlem yapılmadan derhal salıverilmelidir. Yaralıların bir an önce sağlıklarına kavuşabilmeleri için Sağlık Bakanlığı'nın tüm olanakları seferber edilmelidir.

Hepsinden önemlisi ise gerçek demokrasilerde olduğu gibi siyasal iktidar toplumun sesine kulak vererek son

gösterilerin haklı nedeni olan İstanbul Gezi Parkı'na yönelik tasarlanan her türlü projeyi geri çektiğini "resmen" açıklamalıdır.

Kısacası bu vahşetin bir an önce son bulması için gereken her türlü çabayı sürdürmeye devam edeceğimizi kamuoyuna duyurur, son süreçte kolluk güçlerinin yoğun şiddetine maruz kalan, işkence gören herkesi TİHV'in tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerinden, işkence izlerinin belgelenmesi ve rapor edilmesi çalışmalarından yararlanmaları için kurumumuza çağırırız."

2.1. Raporun tedavi ve rehabilitasyon çalışmalarında yer verildiği gibi işkence ve diğer kötü muameleye maruz kalan 297 başvuruya sağlık hizmeti verme, tıbbi belgelenme sürecine katkıda bulunulmuştur.

2.2. Hukuk desteği isteyenlere danışmanlık sunulmuş, işkencenin bütün yönleri ile tartışılabilmesine imkan veren bir dosya hukuk destek programı kapsamına alınmıştır.

Yanısıra, özel bir kampanya kapsamında;

- 1.3. Özellikle İstanbul, Ankara, İzmir ve Adana'da ilgili diğer kurumlarla ortak çalışmalar yapılmıştır,
- 1.4. Haziran başından itibaren düzenli Türkçe ve İngilizce bilgilendirme notu hazırlanıp dağıtılmıştır,
- 1.5. Gezi süreci ile ilgili bir Ön Rapor 26 Haziran 2013 tarihinde kamuoyu ile paylaşılmıştır. "Gezi Parkı Süreci Kapsamında Türkiye İnsan Hakları Vakfı Olgularının Tıbbi Değerlendirmesi" raporu ise bu toplantıda sizlerle paylaşılmış durumdadır.
- 1.6. Bu süre içerisinde dokuz basın açıklaması yapılmıştır,
- 1.7. Uluslararası düzeyde iki acil çağrı yapılmıştır, Bu amaçla TİHV olarak,
 - Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiseri,
 - Birleşmiş Milletler Toplantı ve Gösteri Özel Raportörü,

- Birleşmiş Milletler İfade Özgürlüğü Özel Raportörü,
- Birleşmiş Milletler İşkence Özel Raportörü,
- Birleşmiş Milletler Yargısız İnfazlar Özel Raportörü,
- Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Özel Raportörü,
- Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri,
- Avrupa Konseyi İşkencenin Önleme Komitesi (CPT)
- ve ilgili sivil kurumlara,

gönderdiğimiz davet yazılarıyla ivedilikle Türkiye'yi ziyareti etmelerini ve hazırlayacakları raporlar aracılığı ile Türkiye'nin de taraf olduğu uluslararası mekanizmaların çalıştırılmasını talep edilmiştir.

- 1.8. Bunun da sonucu olarak İnsan Hakları için Hekimler (PHR-USA), FIDH tarafından kısa sürede heyetler gönderilmiş, özellikle PHR'nın kolaylaştırıcılığında Dünya Tabipleri Birliği, değişik ülke Tabip Birlikleri ve çeşitli uluslararası tıp kurumları ortak ya da tek tek açıklama, mektup, tıp yayın organlarında makaleler yazma ve ülkelerinde çeşitli düzeylerde etkinliklerde bulunmuşlardır. PHR Gezi süreci ile ilgili raporunu yayınlamıştır. Bu süreçte ayrıca Avrupa Akdeniz İnsan Hakları Ağı (EMHRN) bir ziyaret gerçekleştirip raporunu yayınlamıştır.
- 1.9. Başta İsveç, Almanya, İsviçre olmak üzere pek çok ülkede dayanışma komitelerimiz aracılığı ile etkinliklerde ve girişimlerde bulunulmuştur.
- 1.10. Avrupa Konseyi İşkencenin Önlenmesi Komitesinin 9 Haziran 2013 ve Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Nils Muižnieks'in 1-5 Temmuz 2013 tarihleri arasındaki Türkiye'ye yaptığı ziyarette kendileri ile görüşmeler yapılmıştır. Ayrıca bu çalışmalarında katkısı ile Birleşmiş Milletler ilgili organlarını da peşi sıra konu ile ilgili açıklamaları yapılmıştır,

3. Türkiye İnsan Hakları Kurumu'na İlişkin Yapılan Çalışmalar

2004'den bu yana gündemde olan ancak daha önce hazırlanan iki yasa tasarısının insan hakları örgütlerinin yoğun tepkisiyle karşılaşan "Türkiye İnsan Hakları Kurumu"nun (TİHK) kurulması ile ilgili süreç TİHK yasasının 30 Haziran 2012 tarihli resmi gazetede yayınlanması ile yeni bir evreye ulaşmıştır.

Tüm çabalarımıza karşın TİHK'nın yasalaşmasından sonra 23 Eylül 2012 tarihinde Kurul üyeleri atanmış idi (seçimle gelen Türkiye Barolar Birliği temsilcisi dışında). İlk toplantısını 2013 Ocak ayında yapan Kurul başkanını belirlemiş idi.

Diğer insan hakları örgüt temsilcileri ile birlikte TİHK başkanı ile 22 Şubat 2013, Kurul üyeleri ile 27 Şubat 2013 tarihinde toplantı yapılmış idi. Her iki toplantıda da "TİHK'nın bilindiği gibi amaca uygun kurulmadığını, bu nedenle öncelikle başkan ve üyelerinden arzu edenlerin ve bizlerin katılımı ile ortak bir tür bir beyin fırtınası anlamında bir toplantı yapılmasını, bu toplantıda TİHK'nın amaca uygun bir duruma nasıl getirilebileceğinin tartışılmasını ve TİHK öncelikle bu doğrultuda bir çaba içine girmesinin hayırlı olacağını, aksi durumda meşruiyeti tartışmalı böyle bir kurumla yol almanın sorunlu olacağını; ayrıca herkesin katıldığı 8 Ekim 2012 tarihinde tarafımızdan düzenlenen toplantıda TBMM alt komisyon başkanının Ulusal Önleme Mekanizmasını hiç öngörmeden TİHK yasasını hazırladıklarını ifade ettiğini dolayısı ile TİHK'nın Ulusal Önleme Mekanizması işlevini üstlenmesinin olanaksız olduğu" şeklindeki TIHV görüşleri paylaşılmış idi.

3.1. Bu dönem içinde TİHK çalışmaları yakından izlenmiş, bilgi edinme hakkı kanunu kapsamında başvuruda bulunulmuş, doğrudan TİHK Başkanlığına bilgilendirme talepli yazı yazılmıştır.

3.2. Gezi protestoları süreci sonrasında TİHK heyeti İstanbul temsilciliğimizi de ziyaret etmesine karşın henüz bir raporları yayınlanmış durumda değildir.

3.3. Raporun ilgili bölümünde yer verildiği gibi OPCAT gereği kurulması gereken Ulusal Önleme Mekanizması konusunda TİHK'in yetkilendirilme girişimi nedeniyle TİHK'a yönelik program çalışma alanımız açısından hayati bir öneme sahip olmuştur.

3.4. Cezaevlerinde ağır hasta tutuklu ve hükümlülerin durumuna ilişkin TTB'nin önerisi ile de 17 Ocak 2014

tarihinde başlatılan bir çalışmada TIHV olarak da yer alınmaktadır. Bu kapsamda 19 Şubat 2014 tarihinde Metris R tipi Cezaevine bir ziyaret yapılmıştır.

3.5. 20 Ocak 2014 tarihinde TİHK tarafından "Türkiye İnsan Hakları Kurumu Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Taslağı" görüşlerimizin alınması için tarafımıza iletilmiştir.

İnsan haklarının geliştirilmesi ve korunması amacıyla ihdas edilmesi beklenen ve Paris İlkeleriyle uyumlu Ulusal İnsan Hakları Kurumu olarak faaliyetinin yapısal ve işlevsel açıdan imkânlı olmadığını ilgili tüm taraflarca ortaya konmasına karşın, söz konusu taslak esas olarak Kurumun genel müdürlük düzeyinde teşkilatlandırılmasının "ulusal ölçekte Kurumun etkinliğini azaltacağı, uluslararası ölçekte ise Kurumun ve dolayısıyla Ülkemizin prestijini olumsuz etkileyeceği" ve bu nedenle "müsteşarlık düzeyinde teşkilatlandırılmasının uygun olacağı" gerekçesi ile Kurumun, üyelikler ile teşkilatlanmaya ve görev tanımlarına yönelik çok sınırlı düzeyde ve temel prensiplerden ayrı düzenleme önerip bunun dışında Kurumda yer alacak kişilerin mali özlüklerine ilişkin ayrıntılı bir çalışmayı içermektedir. Her ne kadar genel gerekçe büyük ölçüde ulusal önleme mekanizma işlevi üzerine odaklanmasına karşın, madde metinleri ulusal önleme mekanizması işlevi ile ilgili olmaktan uzak, dahası ilişkili bulunduğu iddia edilen yerlerde dahi Paris Prensipleri ile Protokol ilkeleriyle hiçbir şekilde temas bile etmeyen niteliktedir.

Bu çerçevede söz konusu Taslak tarafımızdan her boyutu ile incelenmiş Taslak ile ilgili kapsamlı bir değerlendirme notu hazırlanmıştır. Değerlendirme notunu paylaştığımız ve onayları alınan toplam 13 kurumla birlikte ortaklaştırılarak görüşlerimiz TİHK'e iletilmiştir. (Söz konusu kurumlar: Adli Tıp Uzmanları Derneği, Çağdaş Hukukçular Derneği, Gündem Çocuk Derneği, Helsinki Yurttaşlar Derneği, İnsan Hakları Araştırmaları Derneği, İnsan Hakları Derneği, İnsan Hakları Gündemi Derneği, İnsan Hakları ve Mazlumlar için Dayanışma Derneği, Ruh Sağlığında İnsan Hakları Girişimi Derneği, Toplum ve Hukuk Araştırmaları Vakfı, Türkiye İnsan Hakları Vakfı, Türk Tabipleri Birliği, Uluslararası Af Örgütü)

4. Enstitü Perspektifi İle Tihv Bünyesindeki Staj, Değişim Programı ve Gönüllülere Yönelik Programı Esas Alan Proje

Gerek dokümantasyon, gerekse de diğer çalışmalarımız bünyesinde Enstitü perspektifi ile staj, değişim programı ve gönüllülere yönelik program 2013 yılında önceki yıllardaki yoğunluk gibi olmasa da sürdürülmüştür.

Bu çerçevede 2013 yılında Ankara'da bir Avustralyalı, bir Hollandalı olmak üzere iki, İstanbul'da bir Alman

ve İzmir'de ise iki Alman stajyer 3-6 aylık süreler ile programlarını tamamlamış/tamamlamaktadırlar.

Ayrıca IRCT projesi kapsamında Pakistan SACH merkezinden dört meslektaşımıza yönelik 17-22 Haziran 2013 tarihlerinde İstanbul'da bir deneyim paylaşımı programı tarafımızdan uygulanmıştır. Bu programların daha da yapılandırılarak sürdürülmesi yararlı olacaktır.

5. İstanbul Protokolü Çalışmaları Kapsamında

İstanbul Protokolünün uygulanmasında devletlerin yükümlülüklerini yerine getirmesi için bir eylem planı hazırlanması:

İstanbul Protokolü hazırlıklarını birlikte başlattığımız PHR-ABD'nin (İnsan Hakları için Hekimler grubu) önerisi ile İstanbul Protokolü hazırlama sürecinde etkin rol olan dört kurum (PHR-ABD, IRCT, REDRESS

ve TİHV) İstanbul Protokolünün uygulanmasında devletlerin yükümlülüklerini yerine getirmesi amacı ile bir eylem planı hazırlıları 19 Mayıs 2013 tarihinde İstanbul'da yapılan toplantı ile sürdürülmüştür. Hazırlanan eylem planının daha sonra BM organları başta olmak üzere uluslararası ortamda bunun bir tür bağlayacağı olmasına çalışılacaktır.

6. Etkinlikler

26 Haziran İşkence Görenlerle Dayanışma Günü ve 10 Aralık İnsan Hakları Haftası kapsamında tüm temsilciliklerimizde başta İHD olmak üzere ilgili kurumlarla birlikte çeşitli etkinlikler gerçekleştirilmiştir.

7. Zorunlu Vakıf Senedi Değişikliği Hazırlığı

Vakıflar Genel Müdürlüğü müfettişlerinin denetimlerinde vakıf senedimizde açık ifadeler bulunmayan özellikle sosyal ve hukuk destek programlarımızın daha rahat uygulanabilmesi açısından bu konuya açıklık getirecek senet değişikliği önerileri ve toplam kurucu sayımızda yanlış anlamalara yol açmamak açı-

sından bir açıklığa duyulan ihtiyaç gözönüne alınarak, ilgili hukukçu arkadaşlarımız tarafından bir hazırlık yapılmıştır. Söz konusu hazırlık sizlerin de görüşü alınarak bir sonraki Kurucular Kurulu gündemine getirilecektir.

5

ÖNÜMÜZDEKİ DÖNEM İÇİN HAZIRLANMIŞ ya da HAZIRLANMAKTA OLAN PROJELER

1. 2015-2019 Dönemine İlişkin Beş Yıllık Tihv Stratejik Planı ve Buna Dayalı Beş Yıllık Çalışma Programı

2014 yılı sonunda bitecek tedavi projesi döneminden sonra yeni dönem tedavi proje başvurusunun beş yıllık olması konusunda tedavi projesinin önemli bölümünü karşılayan İsveç ile prensip olarak mutabakat sağlanmıştır. Kuşkusuz proje başvurumuzun kesin sonucu şu anda bilinmemekle birlikte yeni dönem müzakereleri beş yıllık süre için başlatılacaktır. 2014 yılı sonuna kadar proje başvurumuza ilişkin karar sürecinin tamamlanabilmesi için de 1 Ağustos 2014 tarihine kadar 2015-2019 TİHV Stratejik Planı ve buna dayalı beş yıllık çalışma programını içeren proje başvurusunun yapılması gerekmektedir.

Her ne kadar sonucu bilinmemekle birlikte, bu olasılık TİHV çalışmaları açısından pek çok açıdan mühim bir imkan olsa gerektir.

İşkence ve diğer ağır/ciddi insan hakları ihlalleri alanındaki durum analizi/temel ihtiyaçları çerçevesinde belirlenecek TİHV'in temel misyonu doğrultusundaki önceliklerine dayalı geliştirilecek ülkede ve uluslararası düzeyde çalışma planlarının hazırlık süreci başlatılmıştır.

2015-2019 dönemine ilişkin beş yıllık TİHV Stratejik Planı ve buna dayalı beş yıllık çalışma programı hazırlığına yönelik;

- 22-23 Şubat 2014 tarihinde Diyarbakır'da yönetim kurulu üyeleri, tüm merkezlerimizdeki arkadaşların, yanısıra gönüllü arkadaşların katılımı ile ilk toplantı yapılmıştır.
- Bu toplantının çıktılarına dayalı taslak Mart sonu/Nisan başına kadar hazırlanıp kurucular dahil tüm merkezlerimiz ve gönüllülerimizle paylaşılacaktır.
- Mayıs başına kadar iletilecek geri bildirimler ışığında ikinci taslak Mayıs ortasına kadar hazırlanıp, kurucular dahil tüm merkezlerimiz ve gönüllülerimizle paylaşılacaktır.
- 7-8 Haziran 2014 tarihinde ise ikinci taslağın son biçiminin verilmesi amacı Ankara'da yine yönetim kurulu üyeleri, tüm merkezlerimizdeki arkadaşların, yanısıra gönüllü arkadaşların katılımı ile ikinci toplantı yapılacaktır.
- İkinci toplantının çıktılarına dayalı hazırlanacak üçüncü taslak Haziran ortasından hemen sonrasına kadar hazırlanıp yine kurucular dahil tüm merkezlerimiz ve gönüllülerimizle paylaşılacaktır.
- Temmuz başına kadar iletilecek geri bildirimler ışığında ise Temmuz ayında 2015-2019 dönemine yönelik TİHV Strateji Planı ve buna dayalı beş yıllık çalışma programının son biçimi verilmiş olacaktır.

2. İşkence Görenlere Yönelik Tedavi ve Rehabilitasyon Projesi Kapsamında

2.1. İsveç ile "Core funding" diye nitelenen "çalışmamızın esasının desteklenmesi"ne yönelik müzakere sürecine birinci bölümde yer verilmiştir:

2.2. Norveç ile "Core funding" diye nitelenen "çalışmamızın esasının desteklenmesi"ne yönelik müzakere süreci:

Bilindiği gibi "İşkence görenlere yönelik tedavi ve rehabilitasyon projesi" 1998 yılından itibaren Norveç'te-

ki çeşitli kurumlar, 2009 yılından itibaren ise Norveç Tabipleri Birliği tarafından proje bazında anlamlı ölçüde desteklenmektedir.

Norveç desteğinin 2013 yılında itibaren "İşkence görenlere yönelik tedavi ve rehabilitasyon çalışmalarımızın" bütünlüklü ve orta vadeli (3 yıl) olarak desteklenmesine yönelik 2012 yılında başlatılan müzakereler olumlu sonuçlanmıştır. Bu kapsamda 2013-

2014-2015 yıllarını kapsayan üç yıllık proje başvurusu kabul edilmiş durumdadır.

Bu nedenle geliştirilecek 2015-2019 TİHV Stratejik Planına dayalı olarak 2016 yılından sonraki dönem için Norveç ile müzakerelerin 2014 sonundan itibaren başlatılması planlanmıştır.

2.3. Birleşmiş Milletler İşkence Görenler için Gönüllüler Fonu'na 2014 yılı için iletilen “İşkence görenlere yönelik tedavi ve rehabilitasyon projesi” başvurusuna olumlu yanıt alınmıştır. 2015 yılı için başvuru yapılmıştır.

2.4. Tedavi projesi için İsviçre Dayanışma Komitemiz aracılığı ile bir süredir İsviçre'deki bazı vakıflardan katkılar alınmaktadır. 2015 ve sonrası için bu katkıların sürdürülmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

3. Sürmekte Olan Toplumsal Travmalar İle Baş Etme Programı Kapsamında

3.1. Diyarbakır için “İkincil Travmadan korunmak için Bakımverenlerin Bakımı projesi”

2013 yılında başlayan üç yıllık bu proje “Türkiye’de Sürmekte olan Toplumsal Travmalar ile Başetmeye yönelik bütünlüklü program” kapsamında birlikte çalıştığımız Finlandiya’daki “Sosyal Sorumluluk için Psikologlar Derneği” ile birlikte gerçekleştirilmektedir.

3.2. Sekizinci Uluslararası Ruhsal Travma toplantısı:

Bu yıl sekincisi olacak olan Uluslararası Ruhsal Travma Toplantısı 5-7 Aralık 2014 tarihinde İstanbul’da gerçekleştirilecektir.

Bu yılki toplantı Türkiye İnsan Hakları Vakfı’nın yanı sıra Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ruhsal Travma ve Afet Çalışmaları Birimi, Türkiye Psikiyatri Derneği Ruhsal Travma ve Afet Psikiyatrisi Çalışma Birimi, Türk Psikologlar Derneği Travma Birimi, Türk Tabipleri Birliği, Norveç Tabipleri Birliği, İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı ve Adli Tıp Uzmanları Derneği tarafından düzenlenecektir.

2012 yılında gerçekleştirilen bir önceki toplantının ana temasının “Toplumsal Travmalar, Sonuçları ve Başa Çıkma Yolları” olduğu ve özel olarak yakın bölgemiz ve ülkemizdeki gelişmeler göz önüne alınarak toplantının ana teması “Savaş ve Barış” olarak belirlenmiştir.

2.5. 31 Temmuz 2015 tarihinde sona erecek olan Avrupa Komisyonu’na sunulmuş işkence görenlere yönelik tedavi ve rehabilitasyon merkezleri ve işkencenin önlenmesine yönelik projeden sonraki dönem hazırlık:

İşkencenin önlenmesine yönelik bütünlüklü çalışmalarımızı sürdürülmesine önemli katkı sunan söz konusu projenin önemli bir farklılığı İsrail’de işkencenin önlenmesine yönelik faaliyet gösteren PCATI ile Filistin’deki Ramallah’da işkence görenlere yönelik tedavi merkezi ile ortak faaliyetleri içermesi idi.

Bu nedenle bu projeden sonra, gerek 2015-2019 TİHV Strateji planını etkin uygulanabilmesi gerekse de özel olarak Ortadoğu’daki çalışmalarımızı kuvvetlendirilmesine yönelik yeni proje hazırlıklarının 2014 yılında başlatılmasında yarar olacaktır.

Bu kapsamda toplantının savaşın toplumsal çerçevesi, savaşın bireysel çerçevesi, savaşın ruhsal travmatik çerçevesi, savaşta ruhsal sorunlar ve sağlık hizmetleri ana başlıkları etrafında düzenlenmesi planlanmaktadır.

Yaklaşık 14 panel, çeşitli çalışma grupları ve konferansların yer alacağı toplantıya ruh sağlığı alanında çalışanlar başta olmak üzere tüm sağlıkçılardan, insan hakları alanında gerek akademik dünyada gerekse alanda çaba gösteren değişik disiplinlerden ve başta Ortadoğu olmak üzere çeşitli ülkelere yaklaşık 70’i konuşmacı olarak 200 kişinin katılımı öngörülmektedir.

Toplantının hazırlıkları düzenleme komitesi tarafından başlatılmış olup, bilimsel danışma kurulu oluşturulmuş, ilk duyurunun dağıtımı başlatılmıştır.

8. Uluslararası Ruhsal Travma Toplantısı için Norveç Tabipleri Birliği’nden temin edilen fonun dışında Hollanda Matra programına ve Heinrich Böll Vakfı’na iki ayrı başvuru yapılmış, Heinrich Böll Vakfı’ndan olumlu yanıt alınmıştır. Matra programından ise yanıtın Mayıs ayında alınacağı beklenmektedir.

3.3. “Hukuk Dışı, Yargısız ve Zorla Kaybedilenlerin Tekli, Eş Zamanlı ve Artzamanlı Toplu Mezarlarının Araştırılması ve Açılması Yoluyla Hakikate Ulaşmak İçin Kılavuz” hazırlanması projesi:

12. İnsan Hakları Konferansı bünyesindeki çalışma grubunda toplu mezarların aceleyle açılmasından

çok, her bakımdan hazırlık, alt yapı oluşturma ve koordinasyon çalışmalarının ivedilikle yapılmasının çok daha anlamlı olacağı düşüncesiyle bir yol haritası oluşturulmuştur. Bu yol haritası kapsamında “Hukuk Dışı, Yargısız ve Zorla Kaybedilenlerin Tekli, Eş Zaman-

lı ve Artzamanlı Toplu Mezarlarının Araştırılması ve Açılması Yoluyla Hakikate Ulaşmak İçin Kılavuz”unun hazırlanması da hedeflenmektedir. Bu hedef doğrultusunda başta ATUD olmak üzere ilgili kurumlarla birlikte bir proje hazırlığı başlatılmıştır.

4. İnsan Hakları Konferansı

Bu yıl Türkiye İnsan hakları Hareketi Konferansının 13.sü yapılacaktır. Bilindiği gibi yeterli kaynak bulamadığımız için geçen yıl konferans yapılamamıştı. Bu yıl Heinrich Böll Vakfı’na yapılan başvuruya olumlu (20.000 TL) yanıt alınmıştır. Toplantıya yaklaşık 40 kişinin katılımı öngörülmektedir. Bu yılki konferansın ana başlığı “2014 yılında Türkiye’de İnsan Hakları

Görünümleri” olarak düşünülmektedir. Bu başlık altında dört çalışma grubunda Polis şiddeti; Suriye krizi bağlamında göç ve mültecilik sorunları; Yolsuzlukların, yargının/hukukun araçsallaştırılması ve yargı bağımsızlığının çiğnemesinin yol açtığı hak ihlalleri; Demokratikleşme ve barış süreci gibi konular ele alınması planlanmaktadır.

6

ULUSLARARASI İLİŞKİLER

Türkiye İnsan Hakları Vakfı, Türkiye’de başta işkence ve diğer kötü muamelenin önlenmesi ve insan hakları ortamının güçlendirilmesine yönelik çalışmalarını uluslararası ortamın dayanışmasını da göz ederek yürütmektedir. Bunun yanı sıra TİHV’in işkence görenlerin tedavi ve rahabilitasyonu ve işkencenin raporlanması konusundaki bilgi ve deneyimlerinin uluslararası ortamda paylaşılmasına da özen gösterilmektedir. Bu bağlamda aşağıda 2013 yılında uluslararası ilişkiler kapsamında yapılan çalışmalar ve gözlemlerin özetine yer verilmiştir;

1. Ortadoğu’ya Yönelik Çalışmalar: Bilindiği gibi TİHV’in Ortadoğu da bulunan sivil toplum kuruluşları ile ilişki içerisinde bu bölgede yürütülecek programlar geliştirmesi uzun yıllardır TİHV ortamında konuşulan ve bir önceki Kurucular Kurulu’nda da altı çizilen bir konudur. 2013 yılı içerisinde uygulamaya başladığımız “Türkiye, Filistin ve İsrail’de İşkence ve Cezasızlıkla Mücadele” projesi bu konuda önemli bir adım atmamızı sağlamıştır. Proje kapsamında başta İşkenceye Karşı Halk Komitesi (PCATI) ve Ramallah Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi (TRC) olmak üzere İsrail ve Filistin’de bulunan sivil toplum kuruluşları ile ilişkiler kurulmuştur. Gerek bölgede kurulan ilişkiler gerekse de söz konusu proje çerçevesinde yürütülen ve yürütülecek olan eğitim, supervizyon seyahatleri, bilimsel çalışmalar vb. çalışmalar bölgede bulunan başta proje ortaklarımız olmak üzere insan hakları örgütlerini zenginleştirecektir. Bunu yanı sıra bu projenin 2010 yılı sonunda ara verdiğimiz “Barış için Sağlıkçılar Köprüsü” çalışmalarımızı yeniden canlandıracağına inanmaktayız. Son olarak söz konusu proje kapsamında yürütülen çalışmaların ve kurulan ilişkilerin yakın gelecekte daha kapsamlı programlar gerçekleştirilmesi yolunda da önemli bir adım olduğunu düşünmekteyiz.

2. Gezi Parkı Direnişi sırasında atılan adımlar: Bilindiği gibi 2013 Mayıs-Ağustos ayları arasında “Gezi Parkı Direnişi” olarak adlandırılan olaylara ilişkin Türkiye İnsan Hakları Vakfı olarak tedavi ve rehabilitasyon hizmetinin yanı sıra olayların uluslararası ortam ile paylaşılmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda her gün hazırlanan bilgilendirme not-

larının ilgili uluslararası kurum ve organizasyonlarla paylaşılmıştır. Bunun yanı sıra 2 Haziran tarihi itibarı ile uluslararası kurum ve organizasyonlarla yaşanan olayları anlatan ve onları olayları izlemeye ve bu konuda gerekli raporlar hazırlamaya davet eden bir çağrı metni paylaşılmıştır. Bu çağrıya İnsan Hakları İçin Hekimler (PHR) başta olmak üzere Dünya Tabipler Birliği, Norveç Tabipler Birliği yanıt vermiş ve gerekli ziyaretler bulunmuşlardır. Bunun yanı sıra Uluslararası İnsan Hakları Federasyonu (FIDH), Avrupa-Akdeniz İnsan Hakları Ağı “Gezi Parkı Direnişi”ne ilişkin ziyaretlerinde ve raporlama süreçlerine katkı sunulmuştur. Ayrıca 9 Haziran 2013 tarihinde Avrupa Konseyi İşkenceyi Önleme Komitesi ile yapılan görüşmede Gezi Parkı Protestolarına ilişkin gerekli bilgilendirmelerde bulunulmuştur.

3. İstanbul Protokolü Eğitim ve Toplantıları: İstanbul Protokolü eğitimleri ve İstanbul Protokolü çerçevesince tıbbi değerlendirme çalışmaları 2013 yılında devam ettirilmiştir. Bu kapsamda; (a) 14-15 Mart 2013 tarihinde Belçika’da, (b) 22-24 Nisan 2013 tarihinde Güney Afrika’da, (c) 6 Nisan 2013 tarihinde Diyarbakır’da, (d) 10-11 Temmuz 2013 tarihinde Berlin’de, (e) 12-15 Ağustos 2013 tarihinde Gaziantep’te, (f) 23 Kasım 2013 tarihinde Hamburg’da, (g) 8 Ocak 2014 tarihinde Aydın’da, (h) 11-13 Şubat 2014 tarihinde Lübnan’da, (i) 25 Şubat-1 Mart 2014 tarihinde IRCT ve PCATI ile birlikte İsrail’de İstanbul gerçekleşen Protokolü Eğitimlerine Şebnem Korur Fincancı katılmıştır.

4. Uluslararası Organizasyonlar ile İlişkiler: (a) Uzun yıllardır ilişki içerisinde olduğumuz İşkence Görenler için Uluslararası Rehabilitasyon Konseyi (IRCT) ile 2013 yılında da ilişkimiz sürdürülmüştür. Özellikle yukarıda bahsi geçen projemizde proje ortaklarımızdan biri olarak gerek proje gerekse vakıf faaliyetlerine olumlu bir katkı sunmaktadırlar. Bu kapsamda uluslararası mekanizmaların Türkiye’de işkence ve kötü muameleye ilişkin izleme mekanizmalarına güncel ve doğru bilgi sunma ve bu konuda bir uluslararası ortamı bilgilendirme ve farkındalık kazandırma konusunda önemli katkılarının devam edeceğine ina-

nıyoruz. 27-29 Mart 2014 tarihindeki IRCT Konsey toplantısına Konsey üyesi Şebnem Korur Fincancı katılacaktır. **(b)** Vakfın gözlemci olduğu Uluslararası İnsan Hakları Federasyonunun 23-27 Mayıs 2013 tarihlerinde gerçekleştirdiği Genel Kurulu'nun hazırlıkları sırasında, genel kurul sırasında ve sonrasında edindiğimiz gözlem ve deneyimleri göz önünde tutarak FIDH ile ilişkilerimizin İnsan Hakları Derneği ile birlikte gözden geçirmeye ihtiyacımız olduğu kanısındayız. **(c)** Avrupa Akdeniz İnsan Hakları Ağı (EMHRN) ile olan ilişkilerimiz 2013 yılında da devam etmiştir. Bu kapsamda Avrupa-Akdeniz İnsan Hakları Ağı "Gezi Parkı Direnişi"ne ilişkin ziyaretlerinde ve raporlama süreçlerine katkı sunulmuştur. Ayrıca EMHRN mülteci komisyonu çalışmalarında TIHV adına yer alan Elçin Türkdoğan, 17-19 Mayıs 2013 tarihinde İngiltere'de toplantıya katılmıştır.

5. Dayanışma Komiteleri ve Yurtdışında bulunan Sivil Toplum Kuruluşları ile olan ilişkiler Gezi Parkı Direnişi" sırasında da bir kez daha gözlemlediğimiz gibi yurtdışında bulunan dayanışma komitelerimizle olan karşılıklı güçlendirici ilişkilerimiz 2013 yılında da devam etmiştir. Bu süreçte İsveç, İsviçre ve Almanya'da bulunan dayanışma komitelerimiz aktif pozisyon almıştır. Ayrıca 2013 yılında İsviçre'de bulunan dayanışma komite üyelerimiz ile 1990lı yıllardan sonra tekrar ilişkilendirilmiştir. TIHV Genel Sekreteri 21-23 Nisan 2013 tarihleri arasında İsviçre'ye bir ziyarette bulunmuştur. Ziyaret sırasında İsviçre Af Örgütü ve ACAT ile iletişime geçilmiş ve ilişkilerimizin güçlenerek devam etmesi yolunda adım atılmıştır. Bunun dışında **(a)** Uzun yıllardır olumlu ilişkiler sürdürdüğümüz İsveç Kızılhaç (RCC) ile ortak çalışmalarımız da 2013 yılında devam ettirilmiştir. 21-22 Kasım 2013 tarihinde Deneyim Paylaşımı Çalışması kapsamında RCC ve TIHV İstanbul Merkezi çalışanlarının katıldığı bilgi-alışverişini amaç edinen bir toplantı gerçekleştirilmiştir. Önümüzdeki dönemlerde RCC ile olan

ilişkilerimiz özellikle deneyim paylaşımı çalışmaları kapsamında kuvvetlenerek devam edecektir. **(b)** Uzun yıllardır İşkence Önleme Derneği (APT) ile devam eden ilişkilerimiz özellikle BM İşkenceye Karşı Sözleşmeye Ek İhtiyari Protokol (OPCAT) ve Ulusal Önleme Mekanizmasının kurulmasına yönelik yapılan çalışmaları kapsamında 2013 yılında da devam etmiştir. 16 Ocak 2014 Ulusal Önleme Mekanizmasının (UÖM) Etkin Olarak Gerçekleştirilmesine Yönelik III. Çalışma Toplantısı APT ile işbirliğinde gerçekleştirilmiştir. Ayrıca toplantıya ilgili sivil toplum kuruluşları ve kamu kurumları dışında Birleşmiş Millet İşkenceyi Önleme Alt Komitesi Başkanı ve İşkencenin Önlenmesi Avrupa Komitesi Üyesi katılım göstermiştir. **(c)** Sağlık ve İnsan Hakları Ağı (Health and Human Rights Info)'nun talebi üzerine Adana'da 29 Kasım 1 Aralık 2013 tarihleri arasında Çatışma ortamlarında cinsiyete dayalı şiddet konusuna ilişkin bir eğitim çalışması düzenlenmiştir. **(d)** 1-2 Ağustos tarihlerinde REDRESS tarafından İngiltere'de gerçekleştirilen Cinsel İşkence temalı toplantıya TIHV adına Senem Doğanoglu katılmıştır.

6. 2013 yılında da Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu ile olumlu ilişkiler devam ettirilmiştir. İnsan hakları savunucularına yönelik çalışmalarına aktif olarak katılım gösterilmiştir.

7. Son olarak 2005 yılında ilişki kurmuş olduğumuz Kıbrıs'ta bulunan sivil toplum kuruluşlarıyla, Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesinin 16-17 Mart 2013 tarihinde organize ettiği toplantı ile tekrar iletişime geçme imkanı elde ettik. Söz konusu toplantı ve 21 Aralık 2013 tarihli toplantıların en önemli çıktılarında biri Kıbrıs'ta İstanbul Protokolü Eğitimi organize edilmesi talebiydi. Kıbrıs insan hakları örgütleri ve savunucularından gelen bu talebin göz önünde bulundurulması önümüzdeki dönemde ilgili çalışmaların hazırlanması ve uygulanmasının gerekli olduğuna inanıyoruz.

7

TEMSİLCİLİKLERİMİZİN DİĞER ÇALIŞMALARI

2013 Yılı TİHV Adana Temsilciliği Etkinlik Listesi

- Adana Temsilciliği olarak 2013 yılı önceki yıllara göre daha zor geçen bir yıl oldu diyebiliriz.
 - Ocak 2013 den Ağustos 2013 tarihine kadar vakıf çalışmaları başvuru hekimi ve tıbbi sekreter tarafından yürütüldü. Ağustos ayında sosyal hizmet uzmanının temsilciliğimizde göreve başlaması ile birlikte vakfı ve çalışmaları anlatan küçük bir tanıtım broşürü hazırlandı ve bu broşürle tüm DKÖ ler ziyaret edildi.
 - Ağustos-Aralık ayları arası 5 başvurumuz sosyal destek projesi kapsamında değerlendirildi. Ancak 31 Aralık tan itibaren sosyal hizmet uzmanımız görevinden ayrıldı.
 - 1 Kasım 2013 den itibaren başvuru hekimimiz kendi isteği ile vakıf çalışmalarını bıraktı. Geçici-ara çözüm olarak diğer temsilciliklerden gelen doktorlarla vakıf çalışmaları sürdürülmeye çalışılmaktadır.
 - 1 Şubat 2013 - Avrupa Komisyonundan bir heyet temsilcimiz Mustafa Çinkılıç'la görüştü. Vakıf çalışmaları hakkında bilgilendirildiler.
 - 3 Mayıs 2013 - Genel Başkan Şebnem Korur Fincancı ve Genel Sekreter Metin Bakkalcı 'nın katılımları ile temsilciliğimizde toplantı yapıldı. Aynı gün akşam da vakıf gönüllüleri ve dostları ile birlikte kokteyl düzenlendi.
 - 29 Mayıs'ta İstanbul'da başlayan ve tüm ülkeye yayılan gezi eylemleri döneminde temsilciliğimiz Adana Tabip Odası ve İHD ile birlikte komisyon oluşturup aktif bir çalışma içinde oldu.
 - 16 Eylül - Başvuru hekimimiz ve sosyal hizmet uzmanımız Hatay'a gitti. Hatay Tabip Odası ve İHD ile birlikte Gezi Eylemleri sırasında hayatını kaybeden Abdullah Cömert ve Ali İsmail Korkmaz'ın aileleri ziyaret edildi.
 - 7 Ekim - Mersin GÖÇ-DER, Mersin İHD, Adana İHD ve Adana Tabip Odası ile birlikte temsilciliğimizde Suriyeli mülteciler ve sağlık sorunları konulu bir toplantı yapıldı.
 - 29 Kasım - 1 Aralık tarihleri arasında Adana'da "Ruh Sağlığı ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet" konulu eğitim çalışması yapıldı. Bu eğitime diğer temsilciliklerdeki çalışanlarla birlikte Adana-Mersin ve Hatay'dan DKÖ temsilcilerinin de katılımları sağlandı.
 - Temsilciliğimiz tedavi projesi kapsamında Ocak 2014 de başlayan tam gün sosyal hizmet uzmanı ve tıbbi sekreter ile çalışmalarını sürdürmekte olup, Adana ve Mersin'le (İHD, Göç-Der, Tuhay-Der vb) iletişim kurma çabalarımız devam etmektedir.
- Önümüzdeki dönemde temsilcilik olarak tedavi projesi kapsamında çalışmaları yürütme gayreti içinde olunacaktır.

2013 Yılı TİHV Diyarbakır Temsilciliği Etkinlik Listesi

- Diyarbakır Temsilciliğimiz 2013 yılında da İHD, Diyarbakır Barosu, Diyarbakır Tabip Odası, Mazlum-Der Diyarbakır Şubesi başta olmak üzere diğer örgütlerle yakın ilişkilerini sürdürmüş. Ülke içinden ve dışından çeşitli heyetlerle bir araya gelinmiştir.
- 2013 yılında haftalık olarak temsilcilik çalışanları değerlendirme toplantıları yapmış ayrıca aylık yürütme kurulu toplantıları yapılmıştır.
- 2013 yılında Diyarbakır Temsilciliğinin güçlendirilmesine yönelik alınan karar sonrasında vakıfta çalışmaya başlayan kadrolarla birlikte Diyarbakır'da faaliyet gösteren kurumlar ile görüşmeler yapıldı.

- 26 Şubat 2013 tarihinde Meya-Der ile görüşme yapıldı.
- 28 Şubat 2013 tarihinde Mazlum-Der ile görüşme yapıldı.
- 6 Mart 2013'te Diyarbakır Tabip Odasının Şube binasındaki toplantıya Murat Aba katıldı.
- 6 Mart 2013'te Diyarbakır Sohram-Der ile Diyarbakır Temsilcisi Barış Yavuz ve TIHV çalışanları görüşme yaptı.
- 6 Mart 2013'te Diyarbakır BDP il başkanı ve yöneticileri ile Diyarbakır Temsilcisi Barış Yavuz ve TIHV çalışanları görüşme yaptı.
- 9 Mart 2013 tarihinde Diyarbakır Tabip Odasının verdiği ödül törenine katılım sağlandı.
- 11 Mart 2013 tarihinde Tuhad-Fed ile Diyarbakır Temsilcisi Barış Yavuz ve TIHV çalışanları görüşme yaptı.
- 11 Mart 2013 tarihinde LGBTİ Keskesor ile Diyarbakır Temsilcisi Barış Yavuz ve TIHV çalışanları görüşme yaptı.
- 15 Mart 2013 tarihinde Tuhad-Der ile Diyarbakır Temsilcisi Barış Yavuz ve TIHV çalışanları görüşme yaptı.
- 15 Mart 2013 tarihinde Sarmaşık ile Diyarbakır Temsilcisi Barış Yavuz ve TIHV çalışanları görüşme yaptı.
- 16 Mart 2013 tarihinde Mazlum-Der'in kongresine Murat Aba ve Muhsin Bilal katıldı. Muhsin Bilal kongrede bir konuşma yaptı.
- 26 Mart 2013 Salı saat:17.30' da Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Özel Kalem Müdürlüğü'nde Osman Baydemir başkanlığında Diyarbakır'da bulunan STÖ temsilcileri, psikolog ve psikiyatristlerden oluşan heyet " Madde Bağımlılığıyla Mücadele" konulu toplantı yapıldı. Toplantıya Serpil Hacıoğlu katıldı.
- 2 Nisan 2013 tarihinde TIHV, İHD, Baro, DTO, Mazlum-Der ve Meya-Der'den temsilcilerin katılımıyla Norveç, Avusturya ve Belçika Büyükelçileri TIHV Diyarbakır temsilciliğinde toplantı yapıldı.
- 15 Nisan 2013 tarihinde Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı ile Diyarbakır Temsilcisi Barış Yavuz ve TIHV çalışanları görüşme yaptı.
- 16 Nisan 2013 tarihinde Adana Amerikan Konsolosluluğu ile Diyarbakır Yönetim Kurulu, kurucular ve çalışanları görüştü.
- 16 Nisan 2013 tarihinde Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Başkanı Osman Baydemir ile Necdet İpekyüz, Barış Yavuz ve çalışanlar görüşme yaptı.
- 30 Nisan 2013 tarihinde Eğitim-Sen ile Diyarbakır Temsilcisi Barış Yavuz ve TIHV çalışanları görüşme yaptı.
- 13 Mayıs 2013 Pazartesi TIHV Diyarbakır Temsilcisi Av. Barış Yavuz Diyarbakır'da kurulan "Barış ve Çekilme Süreci Komisyonu" toplantısına katıldı.
- 14-15 Mayıs 2013 tarihlerinde Cizre-Şırnak ve Uludere'ye gezici sağlık ekibi 2 günlük gezi düzenledi. Gezi sırasında bölgedeki başvurulara tedavi hizmeti verildi. Ayrıca Cizre-Şırnak ve Uludere'deki örgütlerle görüşmeler yapıldı.
- 3 Haziran 2013 tarihinde 78'liler derneğinden 2 yetkili ile görüşme yapıldı.
- 7 Haziran 2013 tarihinde SIDA ile temsilcilikte görüşme yapıldı.
- 9 Haziran 2013 tarihinde Bakımverenlerin Bakımı projesi kapsamında Diyarbakır'daki sivil toplum örgütleri, gönüllü ruh sağlıkçıları ve TIHV çalışanlarının olduğu çalıştay düzenlendi.
- 26 Haziran Uluslararası İşkence Mağdurlarıyla Dayanışma ve İşkenceyle Mücadele Günü münasebetiyle Diyarbakır İnsan Hakları anıtında İnsan Hakları Örgütleri ile ortak basın açıklaması düzenlendi ve şehir merkezinde broşür dağıtımı yapıldı.
- 20 Eylül 2013 tarihinde Özgür Gündem gazetesinin düzenlemiş olduğu Musa Anter ve Basın Şehitleri Gazetecilik Ödüllerinin dağıtım törenine katıldık.
- 24 Eylül 2013 tarihinde İsveç Heyeti ve SIDA ile görüşme yapıldı.
- 7 Kasım 2013 tarihinde Bakımverenlerin Bakımı proje koordinatörü Jarno Ollavi ile 2 günlük görüşme yapıldı.
- 4 Aralık 2013 tarihinde Monika Brendler ve Per Stadig ile görüşme yapıldı.
- 10 Aralık 2013 tarihinde İsveç Büyükelçisi İle toplantı yapıldı.

- 10 Aralık 2013 tarihinde İnsan Hakları Haftası etkinlikleri kapsamında sivil toplum örgütleri ile Roboskî’de basın açıklaması yapıldı.
- 11 Aralık 2013 tarihinde Güvenlik güçleri tarafından kaybedilenlerin, faili meçhul ve yargısız infaza kurban gidenlerin akıbetlerinin araştırılması ve faillerinin bulunması talebiyle Dağkapı Meydanından İçkale’de bulunan eski JİTEM merkezine yürüyüş ve basın açıklaması yapıldı.
- 14 Aralık 2013 tarihinde “ Dil, Asimilasyon ve Travma” Paneli gerçekleştirildi.
- 22 Aralık 2013 tarihinde Bakımverenlerin Bakımı projesi kapsamında 2. çalıştay düzenlendi.

2013 Yılı TİHV İstanbul Temsilciliği Etkinlik Listesi

- Gezi süreci boyunca ilgili kurumlarla koordinasyon içerisinde çalışmalar yürüttük. Vakıf’a gelen Gezi başvuruları dışında, vakıf başkanımız ve hekimlerimiz gerek Gezi Parkı’ndaki revirlerde gerekse “Cami” de sağlık hizmeti sundular.
- İHD, Barış Meclisi, ÇHD, Gezi dayanışması gibi kurumların ve oluşumların cezaevleri, işkence, kayıplar, toplu mezarlar, askerde hak ihlalleri, LGBT bireylerin maruz kaldıkları ihlaller, mülteciler konularındaki basın açıklamalarına, toplantılarına katıldık.
- Mültecilerin sağlık sorunlarıyla ilgili İstanbul Tabip Odası ile birlikte Halk Sağlığı Müdürlüğü ile görüşme yaptık.
- Bayrampaşa, Alaaddin Karadağ duruşmalarını gönüllülerimizin de desteği ile takip ettik.
- İstanbul’da mülteci ve sığınmacılara destek veren kurumlarla ortak toplantılara katıldık.
- 4 yıldır ayda bir yapılan İnsan Hakları Örgütleri toplantılarına devam ettik.
- Hrant Dink anması ve İHD’nin “Kayıplarımızı istiyoruz” oturma eylemlerine katıldık.
- Vakıf çalışmaları, Gezi, işkence, cezaevleri, gaz bombalarının etkileri, insan hakları konularında çok sayıda gazete röportajları verdik, radyo ve televizyon programlarına katıldık.
- Bilgi Üniversitesi Travma Programı’ndan vakıf çalışmalarımıza katılan gönüllülerimizle periyodik toplantılar yaptık.
- İnsan Hakları Haftası’nda İHD İstanbul Şube ile ortaklaşa İstanbul Protokolü Sempozyumu düzenledik.
- Lisans, yüksek lisans öğrencileri ile staj ve gönüllü çalışma başvurularına yönelik görüşmeler yaptık.
- Pakistan’dan SACH merkezinden dört meslektaşımızı değişim programı dahilinde 17-22 Haziran tarihleri arasında İstanbul temsilciliğinde ağırladık. Program dahilinde buradaki çalışmalarımızı anlattık. Ruhsal ekibi ve nasıl çalıştığımızı, teorik yönelimimizi ve çalışma prensiplerimizi aktardık.
- İsveç Kızıllaç’ının işkenceyle çalışma alt birimini 21, 22 Kasım tarihlerinde deneyim paylaşımı programı dahilinde misafir ettik. Ruhsal ekip çalışma prensiplerini, yöntemini, teorik altyapısını anlattık ve onlardan da nasıl çalıştıklarını dinledik.
- 9 Ocak 13: Kanadalı gazeteci ile Ümit Ünüvar ve gönüllümüz Başak Can görüştüler.
- 12 Şubat 13: ÇHD’li avukatların tutuklanması ile ilgili toplantıya Hürriyet Şener katıldı.
- 13 Şubat 13: Sevinç Özgüner Ödülü jüri toplantısına Ümit Ünüvar katıldı.
- 27 Şubat 13: Amerikalı gazeteci Julie Hartz’la Ümit Ünüvar görüştü.
- 4 Mart 13: FIDH toplantısına Hürriyet Şener katıldı.
- 7 Mart 13: CİSS’in düzenlediği yabancı mahpuslar toplantısına Hürriyet Şener katıldı.
- 11 Mart 13: Süddeutsche Zeitung’la Lale Orhon ve Hürriyet Şener görüştü.
- 12 Mart 13: Mültecilere destek veren STK toplantısına Lale Orhon katıldı.
- 18 Mart 13: BM-İKGV görüşmesine Lale Orhon katıldı.

- 11 Nisan 13: Koreli insan hakları savunucularıyla görüşmeye Lale Orhon, Şükran İrençin, Ümit Ünüvar katıldı.
- 21 Nisan 13: ÇHD İstanbul Genel Kurulu'na Ayşe Çetintaş Yüksel katıldı.
- 10 Mayıs 13: ICMC&ASAM Mülteci Ruh Sağlığı eğitimine Ayşe Çetintaş Yüksel katıldı.
- 12 Mayıs 13: TTB Cezaevlerinde Sağlık Hizmeti Çalıştayı'na Şükran İrençin katıldı.
- 3 Haziran 13: İHD Koordinasyon toplantısına Şebnem Korur Fincancı, Ümit Ünüvar, Ayşe Çetintaş Yüksel katıldı.
- 26 Haziran 13: HRW'den Ole ile görüşmeye Şebnem Korur Fincancı, Ümit Ünüvar ve Lale Orhon katıldı.
- 27 Haziran 13: PHR heyeti ile Ümit Ünüvar görüştü.
- 28 Haziran 13: Vincent ile Şebnem Korur Fincancı, Ümit Ünüvar görüştü.
- 2 Temmuz 13: İnsan Hakları Komiseri ile yapılan toplantıya Ümit Ünüvar katıldı.
- 4 Temmuz 13: Avrupa Akdeniz Ağı ile toplantıya Hürriyet Şener katıldı.
- 30 Temmuz 13: TİHK ziyaretine Şebnem Korur Fincancı katıldı.
- 1 Ağustos 13: BM'nin yeni atanan temsilcisinin ziyaretine Şebnem Korur Fincancı katıldı.
- 13 Ağustos 13: Koreli insan hakları savunucuları ile Şükran İrençin görüştü.
- 20 Ağustos 13: Pınar Önen ve Cansu Turan Berkin Elvan'ın ailesini hastanede ziyaret etti.
- 27 Ağustos 13: Canan Korkmaz ve Cansu Turan Berkin Elvan'ın ailesini hastanede ziyaret etti.
- 28 Ağustos 13: El Cezire televizyonu ile Ümit Ünüvar görüştü.
- 9 Eylül 13: TÜSEV'in kamu-STK toplantısına Cansu Turan katıldı.
- 2 Ekim 13: ICMC toplantısına Cansu Turan katıldı.
- 25 Ekim 13: AP ile Gezi doktorları ile ilgili Erenc Dokudan görüştü.
- 25 Ekim 13: Yabancılar-İltica hukuku toplantısına Deniz Mardin katıldı.
- 7 Kasım 13: Gönüllümüz Başak Can CİSS'in hapis-haneler basın açıklamasına katıldı.
- 7 Kasım 13: IRCT ile Şebnem Korur Fincancı görüştü.
- 12 Kasım 13: Stajierimiz Jonas mültecilere destek veren STk toplantısına katıldı.
- 14-16 Kasım 13; Adli Bilimler Sempozyumu, Ankara'da Ümit Ünüvar Gezi olgularını sundu.
- 14 Kasım 13: ARD Radyo ile Şükran İrençin, Hürriyet Şener görüştü.
- 20 Kasım 13: Pınar Önen Dicle Haber'le görüştü.
- 23 Kasım 13: Elif Korur "Cezasızlığa Son" toplantısına katıldı.
- 7 Aralık 13: İHD ile ortaklaşa İnsan Hakları Haftası programı dahilinde, Ümit Ünüvar ve Pınar Önen İHD aktivistlerine İstanbul Protokolü eğitimi verdiler.
- 9 Aralık 13: Deniz Mardin mülteci sorunlarıyla ilgili halk sağlığı müdürlüğü ile yapılan görüşmeye katıldı.
- 9 Aralık 13: Cansu Turan, Hürriyet Şener BMMYK toplantısına katıldılar.
- 12 Aralık 13: Cansu Turan ve Deniz Mardin ABD göçmen bürosu görüşmesine katıldılar.
- 7 Ocak 14: El Cezire televizyonu ile Şükran İrençin görüştü.
- 26 Ocak 14, Cezaevi hekimlerine yönelik eğitim toplantısı çalışması, Ümit Ünüvar Ankara'ya gitti.
- 27 Ocak 14: İHD'de düzenlene Roboski toplantısına Hürriyet Şener katıldı.
- 4 Şubat 14: Gezi davası ve Gezi doktorları için açılan dava sürecini değerlendirmek üzere yapılan toplantıya Erenc Dokutan, Ümit Ünüvar katıldı.
- 5 Şubat 14; Sevinç Özgüner barış ödülü ilk jüri toplantısı Ümit Ünüvar katıldı.

2013 Yılı TİHV İzmir Temsilciliği Etkinlik Listesi

- 18 Ocak 2013 tarihinde, Çağdaş Hukukçular Derneği Genel Başkanı, Genel Merkez ve İstanbul Şubesi yöneticilerinin gözaltına alınmalarını protesto amacıyla İzmir Adliyesi önünde yapılan ortak basın açıklamasına TİHV İzmir temsilciliği adına Mediha Özenmiş ve Coşkun Üsterci katıldılar.
- 21 Ocak 2013 tarihinde Çağdaş Hukukçular Derneği Genel Başkanı, Genel Merkez ve İstanbul Şubesi yöneticilerinin gözaltına alınmalarını protesto amacıyla KESK İzmir Şubeler Platformu, TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu, TİHV İzmir Temsilciliği, İHD İzmir Şubesi ve ÇHD İzmir Şubesi olarak gerçekleştirilen kitlesel basın açıklamasına tüm vakıf çalışanları katıldı.
- 19 Ocak 2013 tarihinde gerçekleştirilen Hrant Dink anmasına tüm TİHV çalışanları katılım sağladı.
- İzmir’de aynı zamanda vakıf başvurusu olan Fevziye Cengiz adlı kadını gözaltına alındığı Karabağlar Karakolu’nda döven polisler hakkında açılan davanın yıl içinde süren duruşmaları TİHV adına düzenli olarak Coşkun Üsterci tarafından izlenirken bazı duruşmalara Mediha Özenmiş’ de katıldı.
- Vakıf başvurusu Ahmet Bozkaya’ya işkence yapan polisler hakkında açılan davanın yıl içinde süren duruşmaları TİHV adına Coşkun Üsterci tarafından izlendi.
- 2013 Nisan ve Eylül aylarında gerçekleştirilen SAP eğitimine Mediha Özenmiş katıldı.
- 23 Mayıs 2013 tarihinde öğretmenleri eşliğinde vakfı ziyaret eden İzmir Amerikan Lisesi felsefe grubu öğrencilerine vakıf çalışmaları anlatıldı. Toplantıya Mediha Özenmiş ve Aytül Uçar katıldı.
- 26 Haziran 2013 tarihinde “BM İşkence Görenler İle Dayanışma Günü” nedeniyle, İzmir Barosu İnsan Hakları Merkezi, İHD İzmir Şubesi ve ÇHD İzmir Şubesi ile ortaklaşa basın toplantısı gerçekleştirildi. Basın toplantısına Coşkun Üsterci ve Mediha Özenmiş katıldılar.
- 17 Haziran 2013 tarihinde Onbeşliler Birlik Dayanışma Bilim ve Kültür Derneği Demokrasi, Dostluk ve Dayanışma Derneği ortaklaşa TİHV İzmir Temsilcisi Veli Lök’e Barış ve İnsan Hakları mücadelesine yaptığı katkılardan dolayı ödül verdi.
- 4 Haziran 2014 tarihinde TİHV İzmir Temsilciliği, İHD İzmir Şubesi ve ÇHD İzmir Şubesi olarak Gezi protestoları sırasında polis şiddetine maruz kalan tüm İzmirliilere hukuki, insani ve tıbbi destek sağlamak, insan hakkı ihlallerinin belgelenmesi ve raporlandırılması için birlikte bir çalışma yürütüldüğü duyurusu yapıldı. Tüm süreç boyunca mağdurların yanında olundu.
- 24 Temmuz 2013 tarihinde Uluslararası Af Örgütü (AI) Temsilcisi Anrew Gardner ile gezi olayları hakkında bir görüşme yapıldı. Görüşmeye tüm vakıf çalışanları katıldı ve gezi olayları mağdurlarına verilen tedavi hizmeti anlatıldı.
- 15 Ağustos 2013 tarihinde Güney Koreli televizyoncular yaptıkları bir belgesel için TİHV İzmir Temsilcisi Veli Lök ile bir röportaj gerçekleştirdiler.
- 16 Ağustos 2013 tarihinde “Ege’de Bugün” gazetesi çocuk işçiler hakkında Coşkun Üsterci ile bir röportaj yaptı.
- 1 Eylül ile 1 Ekim 2013 tarihleri arasında Almanya’dan Linda Müller adlı üniversite öğrencisi vakıfta staj yaptı.
- 19 Eylül 2013 tarihinde Fransız Büyük Elçiliği İdari ve Kurumsal İşbirliği Ateşesi Sabine Raczy-Bili ve İzmir Fransız Kültür Merkezi yöneticileri Vakfı ziyaret etti. Vakıf çalışmalarının anlatıldığı görüşmeye TİHV İzmir Temsilcisi Veli Lök ve tüm çalışanlar katıldı.
- 1 Ekim 2013 tarihinde İsveç Kızıl Haç Örgütü’nden Per Stadig Vakfı ziyaret etti.
- 1 Ekim 2013 ile 1 Mart 2014 tarihleri arasında Almanya’dan Veronika Gather adlı üniversite öğrencisi vakıfta staj yaptı.
- 4 Ekim 2013 tarihinde Vakıf Kurucularından Nevzat Helvacı’nın imza günleri için İzmir’e gelişi nedeniyle eski vakıf çalışanları ve gönüllülerinin de davet edildiği bir akşam yemek etkinliği gerçekleştirildi.
- 8 Ekim 2013 tarihinde İzmir Ekonomi Üniversitesi Medya Kulübü tarafından düzenlenen Sempozyuma davet edilen Coşkun Üsterci, “Medyada Şiddet ve İfade Özgürlüğü” başlıklı oturumda bir sunum yaptı.

- 2-17 Kasım 2013 tarihleri arasında Connection e.v, Alman Barış örgütü, AI Almanya Seksiyonu ve H. Böll tarafından Almanya'ya davet edilen Coşkun Üsterci çeşitli şehirlerde Gezi olayları ve polis şiddeti konulu sunumlar yaptı.
- 23 Kasım 2013 tarihinde Coşkun Üsterci, MMO İzmir şubesinde öğrenci üyelere yönelik "cinsiyet ayrımcılığı" konulu bir atölye çalışması yaptı.
- 29 Kasım - 01 Aralık 2013 tarihleri arasında, Health and Human Rights Info ve TIHV ortaklığında Adana'da gerçekleştirilen "Çatışma Ortamlarında Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddet Eğitimi" ne Mediha Özenmiş katıldı.
- 7 Aralık 2013 tarihinde Mazlum-Der İzmir Şubesi'nin üyelerine yönelik gerçekleştirdiği eğitim çalışmasına Coşkun Üsterci, eğitici olarak katıldı ve vakıf çalışmalarını anlattı.
- 10 Aralık 2013 tarihinde TIHV İzmir Temsilciliği, İHD İzmir Şubesi, ÇHD İzmir Şubesi ve İzmir Barosu İnsan Hakları Merkezi ile ortaklaşa basın açıklaması gerçekleştirildi. Açıklamaya Coşkun Üsterci ve Mediaha Özenmiş katıldı.
- 10 Aralık 2013 tarihinde İHD İzmir Şubesi tarafından düzenlenen geleneksel "İnsan Hakları Yürüyüşü"ne vakıf çalışanları ve gönüllüler ile birlikte katılım sağlandı.
- 11 Aralık 2013 tarihinde İzmir Fransız Kültür Merkezi ile ortaklaşa "Dünyada ve Türkiye'de Yeni Güvenlik Rejimi: POLİS ŞİDDETİ" başlıklı bir panel gerçekleştirildi. Vakıf Başkanı Şebnem Korur Fincancı, Nilgün Toker (EÜ Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü), Evren Balta (YTÜ Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü) ve Aysen Uysal (DEÜ Siyaset ve Sosyal Bilimler AD)'ın konuşmacı olduğu etkinliğe yaklaşık 150 kişi katıldı.
- 12 - 15 Aralık 2013 tarihleri arasında 4. İnsan Hakları Belgesel Film Günleri gerçekleştirildi. Film Günlerinin organizasyonu Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi İletişim Çalışmaları Topluluğu ve İzmir Fransız Kültür Merkezi ile ortaklaşa yapıldı. İletişim Çalışmaları Topluluğu, filmlerin seçiminde, yönetmenlere ulaşmada ve festival programının hazırlanmasında sorumluluk alırken, Fransız Kültür Merkezi de salon, teknik imkanlar ve duyuru konusunda sorumluluk üstlendi. Film günleri için 3 bin adet program broşürü hazırlandı. 500 adet afiş ve iki adet büyük boy pankart hazırlandı. Bu pankartlardan biri İzmir'in en işlek caddesinde yer alan Fransız Kültür Merkezi'nin duvarında bir hafta boyunca asılı kaldı. Festival öncesi, 8 bin eposta adresine ulaşarak film günlerinin duyurusu yapıldı. Filmleri seans başı yaklaşık 100 kişi olmak üzere toplamda 2100 kişi izledi. Belgesel Film Günleri haberleri, pek çok ulusal ve yerel gazete ile internet sitesinde yer aldı.
- 17 Aralık 2014 tarihinde Coşkun Üsterci, İzmir Namık Kemal Lisesi'nde öğrencilere yönelik insan hakları ve vakıf çalışmalarına dair bir söyleşi gerçekleştirdi.

8

BASIN AÇIKLAMALARI

- 18.01.2013 TİHV Genel Merkezi tarafından ÇHD üyesi ve yöneticisi avukatların gözaltına alınmasına dair basın açıklaması
- 21.01.2013 TİHV İzmir Temsilciliği'nin de katılımıyla ÇHD üyesi ve yöneticisi avukatların tutuklanmasına dair ortak basın açıklaması
- 28.01.2013 TİHV'nin de katılımıyla ÇHD üyesi ve yöneticisi avukatların tutuklanmasına dair ortak İngilizce basın açıklaması
- 18.02.2013 TİHV'nin de katılımıyla cezaevlerinde tutulan tutuklu ve hükümlülerin sağlık hakkına erişimlerine dair ortak basın açıklaması
- 11.03.2013 TİHV tarafından AİHM'in cezaevinde ölen hasta mahpus Gülay Çetin kararı değerlendirilmesi ve hasta mahpusların durumuna dair basın açıklaması
- 14.03.2013 TİHV tarafından 4. Yargı Paketine yönelik görüş, değerlendirme, eleştiri, önerileri içeren basın açıklaması
- 26.03.2013 TİHV Genel Merkezi'nin de katılımıyla 2012 yılı İnsan Hakları Raporu ortak basın açıklaması
- 27.03.2013 TİHV'nin de katılımıyla TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu tarafından hazırlanan Roboski Katliamı raporuna karşı ortak basın açıklaması
- 04.04.2013 TİHV kurucular kurulu tarafından ülkede barış ortamının tesis edilmesine yönelik deklarasyon
- 17.04.2013 TİHV'nin de katılımıyla tarafından polis tarafından öldürülen Cem Aygün'ün davasına katılım çağrısı amacıyla yapılan ortak basın açıklaması
- 26.04.2013 TİHV'nin de katılımıyla insan hakları ihlallerine son verilmesi çağrısını taşıyan Başbakan'a İngilizce açık mektup
- 30.04.2013 TİHV'nin de katılımıyla İstanbul Protokolü'nü uyguladığı için hapis cezası alan Burhan Birel için ortak basın açıklaması
- 02.05.2013 TİHV'nin de katılımıyla İstanbul'da 1 Mayıs kutlamalarına yönelik polis şiddetine karşı Türkçe ve İngilizce ortak basın açıklaması
- 24.05.2013 TİHV'nin de katılımıyla gaz bombası kullanımına son verilmesi çağrısıyla yapılan ortak basın açıklaması
- 03.06.2013 TİHV'nin de katılımıyla Gezi Parkı eylemlerine polisin müdahalelerine yönelik Türkçe-İngilizce basın açıklaması
- 07.06.2013 TİHV'nin de katılımıyla Gezi Parkı eylemlerine polisin müdahalelerine yönelik Ankara Valiliğiyle yapılan görüşmeye dair kurumlar tarafından gerçekleştirilen bilgilendirme
- 07.06.2013 TİHV tarafından Gezi Parkı eylemlerine polisin müdahalelerine ortak basın açıklaması
- 11.06.2013 TİHV tarafından Gezi Parkı eylemlerine polisin müdahalelerine yönelik Türkçe ve İngilizce çağrı
- 20.06.2013 TİHV'nin de katılımıyla Mülteciler Günü dolayısıyla ortak basın açıklaması
- 26.06.2013 TİHV'nin de katılımıyla İşkence Görenlerle Dayanışma Günü dolayısıyla ortak basın açıklaması
- 10.07.2013 TİHV Adana Temsilciliği'nin de katılımıyla Gezi Parkı eylemlerine polisin müdahalelerine ortak basın açıklaması
- 11.07.2013 TİHV tarafından Ali İsmail Korkmaz'ın linç edilerek öldürülmesi ve Gezi Parkı eylemlerine yönelik devam eden polis saldırısına ilişkin basın açıklaması
- 12.07.2013 TİHV tarafından AİHM'in biber gazı kullanımını işkence olarak sayan Türkiye aleyhine verdiği tazminat cezasının değerlendirilmesi
- 17.07.2013 TİHV tarafından AİHM'in biber gazı kullanımını işkence olarak sayan Türkiye aleyhine verdiği tazminat cezasının değerlendirilmesi

- 25.07.2013 TIHV tarafından işkence iddialarına yönelik basın da yer alan yanıltıcı haberlere dair basın açıklaması
- 31.07.2013 TIHV'nin de katılımıyla tarafından 1990'lı yıllarda devlet tarafından işlenen suçlarda adaletin yerine getirilmesi çağrısıyla yapılan ortak basın açıklaması
- 16.08.2013 TIHV'nin de katılımıyla Mısır'daki gelişmelere yönelik ortak basın açıklaması
- 26.08.2013 TIHV tarafından hasta mahpusların durumuna dikkat çekmek için basın açıklaması
- 13.09.2013 TIHV tarafından devam eden toplumsal olaylara karşı artan polis şiddetinin durdurulması çağrısıyla basın açıklaması
- 18.09.2013 TIHV'nin de katılımıyla Gezi Parkı eylemleri nedeniyle TTB'nin hedef gösterilmesine yönelik Türkçe ve İngilizce ortak basın açıklaması
- 10.12.2013 TIHV'nin de katılımıyla İnsan Hakları Haftası dolayısıyla Türkçe ve İngilizce ortak basın açıklaması
- 08.01.2014 Cezaevlerinde tutulan ağır hasta tut-sakların durumuna ilişkin TTB, SES, İHD ile birlikte ortak basın açıklaması
- 17.01.2014 Ulusal Önleme Mekanizmasının yapısı ve içeriğine dair APT, SPT, CPT temsilcileriyle birlikte basın toplantısı
- 29.01.2014 Ulusal Önleme Mekanizması Yetkisinin TIHK'e Verilmesine ilişkin TIHV eleştirileri
- 11.02.2014 Kolluğun İşkence Araçları Yasaklanması başlıklı İstanbul merkezli ortak basın açıklaması
- 12.02.2014 Çocuk Cezaevleri Kapatılsın talebiyle ortak basın açıklaması
- 13.02.2014 Türkiye İnsan Hakları Kurumu Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Taslağı'na ilişkin 13 kurumun ortak görüşleri
- 25.02.2014 TIHV İzmir Temsilciliği'nin de katılımıyla yerel seçimler döneminde örgütlenme özgürlüğüne yönelik artarak devam eden saldırılara karşı ortak basın açıklaması

Soru Önergeleri

- 1- "Göz Yaşartıcı Gazlar ile Gaz Maskelerinin Kullanımı kursu" eğitim materyalleri, kaç personel bu eğitimi aldı soru önergesi
- 2- "Göz Yaşartıcı Gaz silahları ve Mühimmatları Kullanım Talimatı" soru önergesi
- 3- 16 Temmuz 2013 tarihinde, "Abdullah Yaşa ve Diğerleri/Türkiye" kararı (Başvuru No: 44827/08) kararında atıfta bulunulan 15 Şubat 2008 tarihli "Göz yaşartıcı Gaz Kullanımına ilişkin Yönerge" soru önergesi
- 4- Basına yansıyan 23 Temmuz 2013 tarihinde İçişleri Bakanlığı tarafından dağıtımı yapılan göz yaşartıcı gaz kullanımına ilişkin genelge soru önergesi
- 5- İşkence yapan kamu görevlileri hakkında başlatılan idari soruşturmalara dair soru önergesi
- 6- OPCAT uyarınca kurulması öngörülen Ulusal Önleme Mekanizması'na dair gelişmeler için soru önergesi

Türkiye İnsan Hakları Vakfı Genel Merkezi

Mithatpaşa Caddesi No: 49/11 6. Kat 06420 Kızılay/Ankara
Tel: (0 312) 310 66 36 • Faks: (0 312) 310 64 63
E-posta: tihv@tihv.org.tr
<http://www.tihv.org.tr>

TEMSİLCİLİKLER

TİHV İstanbul Temsilciliği

Bozkurt Mah. Türkbeyi Sokak Ferah Ap. No:113/6 Kurtuluş-Şişli
İSTANBUL
Tel/Faks: 0 (212) 249 30 92, 293 43 33
E-posta: istanbul@tihv.org.tr

TİHV İzmir Temsilciliği

1432. Sokak Eser Apartmanı No: 5/10 Alsancak, İZMİR
Tel/Faks: (232) 463 46 46 – 463 91 47
E-posta: tihvizm@dsl.ttnail.com

TİHV Adana Temsilciliği

Kurtuluş Mahallesi 19. Sokak A Blok No: 23/2, ADANA
Tel/Faks: (322) 457 65 99 – 458 85 66
E-posta: tihvadana@yahoo.com

TİHV Diyarbakır Temsilciliği

Lise Caddesi Eyyüp Eser Apartmanı No: 8/2 Yenişehir, DİYARBAKIR
Tel/Faks: (412) 228 26 61 - 228 24 76
E-posta: tihvdbakir@ttnail.com